

NTIYON CHE DIN IHYAN APOSTOL

Nda Vaco Ndah yahn Dendiohs nduhca che a necah ye ndudo yahn ye

¹ Ndih Teófilo che yahinó ndih, nan caca che dendáh menan ne, a dirún ama ndeh nan dehtenduh che din Dihvo vo Jesucristo man, che chicuahn ye man,

² nde nda ro che conahn ye vahchetero. Cuahn che ametah nahn ye vahchetero ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, cah ye ntiyon che va che din ihyan apóstol yahn ye che a tendah nun ye.

³ Adivé che chihno se Dihvo vo ne, ntuche ye, ne man ye nda ye ndeh yune, chinduco ye ihyan chahn chete che o raco ro. Nduco chemin ne, chenahn ihyan chahn te cuaco che quenduche ye, ne cah cuande ye ihyan chahn yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

⁴ Cuahn che nduco ca ye ihyan apóstol chahn ne, rahn ye ri ye ihyan:

—Hua ndaca nchuhn yan Jerusalén. Conan rino ne nde nda ro che conahn che ndihco cade Dendiohs Chida che co Vaco Ndah yahn ye. A yahn chemin che renté nduco ne nde ro menan.

⁵ Cuaco te Juan ne, chehdenune ye ihyan, ate nchuhn ne, cuihno neve ro ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.

Conahn Dihvo vo Jesucristo vahchetero

⁶ Tahn min cuahn che ndidama ihyan chahn ne, tumerune ye Dihvo vo:

—Dihve nuhn, ¿a man ro cuh che ndahco cade ne che cahcantiyon man naci6n yahn Israel ne?

⁷ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Hua cuande yahn nchuhn che cadino ne deh ro, o deh ura che conahn che man Dendiohs Chida a ndihco cade ye.

⁸ Ate chu che cuande yahn ne. Cuahn che co Vaco Ndah yahn Dendiohs, conun nchuhn ne, conan cuma ne vederihquentiyan. Tuhme cuacotuhn ne ndudo yahn yan Jerusal6n man, numacuahn estado yahn Judea man, naci6n yahn Samaria man, nde numachahte iyehense.

⁹ Chihno rahn Dihvo vo chemin ne, nahn min che rendihchero ihyan chahn ne, conda ye vahchetero. Tuhme quendihco ama man, ne chehnan ihyan chahn ihyan.

¹⁰ Numanahn che vatendi ca ye, rihno ye che conda Dihvo vo nan ro ne, adenan nda o 6ngel, chenun ye tino cua.

¹¹ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn, sahn Galilea, ¿dehco che rihno cuahn nan ro ne? Man Dihvo vo che ndaca ye van nchuhn, din Dendiohs che conahn ye vahchetero ne, nduhca che ndihchero ne che conahn ye, tihca ndaconan chi tun ye.

Tendahnun ye Matías cava che co ye ap6stol, conan ye menun Judas

¹² Chihno min ne, ndaca ihyan chahn min nan che duche Cuete Olivo, ne conahn ye yan Jerusal6n. Nino yune min, nuhneva che nihnde

cade nan ley yahn Dendiohs che co caça ihyan ro che rahte tuhno ye.

¹³ Cuahn che ntã ihyan chahn viyan me ne, chenda ye ama vah, cocha ye nan o cuahto, cuarto nan che rahtenun ye. Van ihyan chahn ne, nduco Pedro man, Jacobo man, Juan man, Andrés man, Felipe man, Tomás man, Bartolomé man, Mateo man, Jacobo, che daya Alfeo man, Simón Zelote man, Judas, che dihno Jacobo man.

¹⁴ Ro ro ne, rendo dama nducoyaca ihyan chahn nduco dihno Dihvo vo man, chaco ye, María man, yahn ca ihyan ndahta man, revah ye.

¹⁵ Ama ro min ne, chandi Pedro nan ihyan che ritahno ye Dihvo vo, che ri ye tenduh ama ciento quenan ndico, ne cahndudo ye:

¹⁶ —Nchuhn dihnó, a va che conahn ndudo che din Vaco Ndah yahn Dendiohs che dirun David yahn Judas, che quendañnan se yahn sahn che din se preso Dihvo vo.

¹⁷ Sahn min ne, chi cuande se van nuhn, din se ntiyon nduco nuhn.

¹⁸ Tume che ndaca se yahn nunde yahn se ne, ca ama ndi yahn. Chihno min ne, chendañ se, denderen se, ne chendan se, chihno chetuhn rehte se ndiyahn.

¹⁹ Cuahn che checadino ihyan yan Jerusalén yahn chemin ne, chaconahn ye che duche yahn min, Acédama, devaco yahn ye, che nahn cahma Yahn Yahn Yun.

²⁰ A ndirun nan libro yahn Salmo tuhca:

Cuhnde man vaco se.

Nde ama ihyan hua conun ye min.

Namin a ndirun:

Conan tama ihyan menun se, ndonda tah ye ntiyon che quenán cuma se.

²¹ Chemin che ama cha ihyan che namin chinduco ye Dihvo vo numacuahn ro che quechica ye,

²² nde ro che chehdenune Juan ihyan, nde nda ro che din Dendiohs che conahn ye vahchetero ne, va che co cuande ye van nuhn, cava che cuacotuhn ye ndudo yahn che a ntuche Dihvo vo.

²³ Ntihyon yan ihyan chahn o ihyan. Ama ye ne, José Barsabás, che namin duche ye Justo, ne tama ye ne, Matías.

²⁴ Tuhme covah nducoyaca ye:

—Dihve nuhn, a ndih che rendihche ne chedave yahn nducoyaca ihyan. Conahma ne nuhn cha ihyan che o chuhn, nahn ne

²⁵ che co ye apóstol, conan ye menun Judas, din ye ntiyon che denda se, din nunde yahn se, te a cuahn se nan che redin yahn che conun se.

²⁶ Tuhme din ihyan chahn sortear, ne quendañ yahn Matías che co ye apóstol, co cuande ye van ihyan che ndichiama chahn.

2

Chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs

¹ Cuahn che nda vihco Pentecostés ne, nto dama ihyan apóstol nduco nducoyaca ihyan chahn che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

² Adenān chahco chine nan ro nduhca yuhne tan che ama rano, ne chito chete vah nan che chenun ye.

³ Ndihero ye che deca ro ruchiyahn ro chetuhn, ne chiya tin queri ama ye.

⁴ Tuhme quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nducoyaca ihyan chahn, din che rahn ye tama te o nan devaco.

⁵ Ama yahn ihyan ndata yahn Israel che redinahn ye che nihnde cade nan ley yahn Dendiohs ne, chica ye numachahte iyehense, ne chenun ye yan Jerusalén ro min.

⁶ Cuahn che chihnevan ye che chine ne, ndo dama ye, ne ama rahn ino ye, te queri ama ye ne, chihnevan ye devaco yahn man ye che rente ihyan che chenun ye chete vah.

⁷ Ama rahn ino ihyan chahn, ne rahn ye van man ye nduco vih:

—¿A ndiyu ihyan Galilea nducoyaca ihyan sih che tihca rente ye?

⁸ ¿Taca che rente ye devaco yahn queri ama vo che rente vo yan vaco vo?

⁹ Van nducoyaco vo ne, nduco ihyan yahn yahn Partia man, Media man, Elam man, Mesopotamia man, Judea man, Capadocia man, Ponto man, Asia man,

¹⁰ Frigia man, Panfilia man, Egipto man, Africa che nde tahque yahn ca va che co yan Cirene man. Namin nduco ihyan yan Roma man. Nahn vo ne, ihyan naci6n yahn Israel, ne nahn vo ne, ihyan tama naci6n che ritahno vo dama nduco ye.

¹¹ Namin nduco ihyan yahn yahn Creta man, Arabia man. Rahndudo ihyan sih ndudo yahn vederihno che redin Dendiohs, rihnevan queri ama vo devaco yahn man vo.

¹² Ama rahn ino nducoyaca ye, ne tumerune vih ye:

—¿Deh conahn che tihca ri ne?

¹³ Ate nah̄n ihyan chahn ne, duche rino ye, ne rah̄n ye:

—Coh ihyan sih, ne chemin che tihc̄a redin ye.

Cahndudo Pedro

¹⁴ Tuhme necuandi Pedro nduco ihyan apóstol che ndichiam̄a chahn, ne cahndudo ye:

—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel nduco nducoyaca ne che vate ne yan Jerusalén, cua cuande ne man̄, cuihcovan ndah ne che cahmá man.

¹⁵ Hua dehve coh nuhn nduhc̄a che rah̄n nchuhn, te meniyon ne, com̄an rahco nun vatiyan̄.

¹⁶ Che rendihchero nchuhn ne, a yahn chemin che dirun ihyan profeta Joel tuhca:

¹⁷ Rah̄n Dendiohs: “Cuahn che a nahn tuno ro che conahn che a ndihco cadé ne, dechúh Vacó, cava che conun ihyan iyeh̄nse. Daya nchuhn ne, cuahndudo ye ndudo yahn̄ man̄, ihyan decahya ne, ndihchero ye vederihno van yah̄nde yahn ye man̄, ihyan ndico ne, cahno ye man̄.

¹⁸ Ro min ne, dechúh Vacó cava che conun ihyan che redin ye ntiyon yahn̄, ne cuahndudo ye ndudo yahn̄.

¹⁹ Nan̄ ro man̄, ndiyahn̄ man̄, dín vederihno, ne cuhnde ro yun man̄, yahn̄ man̄, yah̄me man̄.

²⁰ U che Dihve nducoyaca ihyan ne, cuahn che ametah̄ nda ro che techecadé ne, nan̄ yahn̄ ne, co man̄, ne iyo ne, ndo nduhc̄a yun.

Ro min ne, ro che ama yudo, ro che cahco ró che
ama chahte vederihquentiyon yáhn.

21 Tuhme nducoyaca ihyan che cuah ye u che
Dihve ye ne, ndedeváhn ihyan.”

22 'Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, cuihco-
van ndah ne che cahmá: Dendiohs ne, dechuh
ye Jesús yahn yan Nazaret van nchuhn, ne man
nchuhn devano cuaco ne, te numacuahn veder-
ihquentiyon yahn Dendiohs, din ye vederihno,
ndihchero ne.

23 Cuahn che nda ye tah nchuhn ne, nduhca
che a ndihco cade Dendiohs nde ro menan ne,
din nchuhn preso ihyan, necah ne ihyan tah sahn
nunde. Nahn yah se ihyan, ne chihno se ihyan
nduhca che nahn ne.

24 Ate ndedetuhche Dendiohs ihyan, chehnevi
ye ihyan tah vederih, te hua co che ndahco ndiya
vederih ihyan.

25 Hua co che conan ye tah vederih cuahn dama,
te a yahn ye che dirun David tuhca:
Dihvé, cuahn dama rendihché ndih che nduco ne
u.
Quenan ne lado tah cuacó, cava che hua dihya nun
inó co.

26 Chemin che chi yenó, ne ndevá yavenan ne
numacuahn vedeyeno.

Recáh vedechahtino chedave yáhn,

27 te u che yahino ne ne, hua cahcoman ne u van
tenahn,
nde hua cuahnecon ne che conún chete yayan
cuahn dama, cha u.

28 Tihyon yune ne u nduhca che ndahca conán nan
ne.

Ama yenó yahn che nduco ne u.

²⁹ Nchuhn dihnó, cuāco te chih indihnte yuhn vo David mañ, che chehche ye mañ, che va yañan yahn ye nde meniyon mañ.

³⁰ Ihyan min ne, profeta ye, ne numacuahn vedeyudo ne, cañ Dendiohs ndudo yahn ye che vañ ndata yahn ye ne, quendañ ihyan min che a va cañe che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehñse, nuhñde tañ ye vederihquentiyon yahn ye.

³¹ David ne, anduhnecañ ndete che ndihchero ye che ntuche ihyan min che a va cañe che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehñse, ne chemin che dirun ye che hua conun ihyan min vañ tenañ mañ, che hua chañ ye mañ.

³² Mañ ne, Dendiohs ne, a ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo, ne nuhn ne, devano cuāco nuhn yahn.

³³ Nducote ndedetuhche Dendiohs Chida ihyan min numacuahn vederihquentiyon yahn ye mañ, nducote dinahn ye ndudo che necañ ye che dechuh ye Vaco Ndañ yahn ye mañ ne, chemin che redin ihyan min vederihno che rendihchero nchuhn mañ, rihñevan ne mañ.

³⁴ A yahn ihyan min che ndañ ye vahchetero che dirun David tuhcañ, ndiyu yahn mañ ye:

Dihve Dendiohs ne, rañ ye ri ye Dihvé:

“Cuihñde muhn laño tañ cuācó,

³⁵ numanahn che ndañco ndiyá ihyan che hua ri rendihche ye di, ndeva ye yavenan.”

³⁶ Nducote tihcañ ne, codevano cuāco nducoyaca ihyan nación yahn Israel te a Jesús, ihyan min che nahn yañ nchuhn ne, ndañco Dendiohs vederihquentiyon tañ ye che ndedevahn ye ihyan

iyehñse mañ, che co ye Dihve nducoyaça ihyan mañ.

³⁷ Cuahn che chihnevan ihyan chahn che tihça cahndudo Pedro ne, ama chi rañ ye, ne tumerune ye Pedro nduco ihyan apóstol chenahn chahn:

—Dihno nuhn, ¿deh va che din nuhn mañ ne?

³⁸ Ndahconan Pedro, ne rañ ye ri ye ihyan:

—Queri ama nchuhn, cuento ino ne nunde yahn ne, ne cuah ne Dihvo vo Jesucristo, cuedenune ne, çaça che nchahco Dendiohs nunde yahn ne, ne din ye che conun Vaco Ndah yahn ye nchuhn.

³⁹ Tihça, te a necah Dihvo vo Dendiohs ndudo min çaça nducoyaça ihyan che tendahnun ye, nchuhn mañ, daya ne mañ, ndata yahn ne mañ.

⁴⁰ Cuahn che chihno cahndudo Pedro ndudo cuh nduco ndeh nan ca ndudo che tuhchan ne, yahve ye ihyan chahn, ne rañ ye:

—Cuendedevahn ne nchuhn vañ ihyan nunde che vate ye mañ ro cuh.

⁴¹ Tuhme ihyan che nevahñecun ye ndudo yahn ye ne, chedenune ye, ne ro min ne, tenduh ino mil ihyan chitahno ye Dihvo vo, chinduco ye ihyan chahn.

⁴² Nducoyaça ye ne, riquendi ye che ricuahn ihyan apóstol chahn, ne rendo dama ye nduco vih mañ, revah ye mañ, rendeh ye pañ nduhça che chihquentiyon Dihvo vo mañ.

Nduhça che redin ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

⁴³ Ama rahn ino nducoyaça ihyan yañ, te ama redin ihyan apóstol chahn vederihno.

⁴⁴ Nducoyaça ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ama no vederendedecadino yahn ye nduco vih,

ne rihco mendahn ye dehtenduh yahn ye cava nducoyaca ye.

⁴⁵ Cuahn che va vederetahn yahn combiero yahn ye ne, rendihcue ye yahn yahn ye man, dehtenduh yahn ye man, ne recah ye tume me queri ama ihyan chahn tunoca va vederetahn yahn ye.

⁴⁶ Ro ro rendo dama ye yaco chahte, ne ndevaco ye ne, reh ye nduco vih, ne rendeh ye pan nduhca che chihquentiyon Dihvo vo. Chenan cuma ye vedeyeno man, vedeneacun man.

⁴⁷ Rende va ye yavenan Dendiohs numacuahn vedeyeno, ne ndahca chenan ye nan nducoyaca ihyan. Ro ro ne, rendedevahn Dihvo vo Dendiohs ihyan, rinduco ye ihyan chahn.

3

Ndoyahn ama sahn che neneva doh cah se

¹ Ama ro nan rahco ino a chino, ura che revah ihyan ne, cuahn Pedro nduco Juan yaco chahte.

² Ama chende yaco me ne, duche Hermosa, ne ama sahn che neneva doh cah se nde ro che chihndeyan se ne, va se min. Ro ro riquenda ihyan sahn, ne min rihco ye sahn cava che caça se ihyan che renda ye yaco che din ye vedevahino nduco se.

³ Cuahn che ndihchero se Pedro nduco Juan che nda ye chende yaco me ne, chica se che din ye vedevahino nduco se.

⁴ Ndhichero ihyan chahn sahn, ne rahn Pedro ri ye sahn:

—Condihchero nuhn.

⁵ Sahn min ne, va yan se, rendihchero se ihyan, te rahco se te cah ye tume sahn.

⁶ Ate rahn Pedro ri ye sahn:

—Metah diyahnguan yahn, nde hua ne diyahngua, ate co conán di. Nduco vederihquentiyon yahn Jesucristo yahn yan Nazaret, cuenecuen, ne cuique.

⁷ Chetah Pedro tah cuaco se, ndedecuan ye sahn, ne ndetahno nuhnde cava dandocah se, ne ndo cuaco cah se.

⁸ Tuhme nde tuno ca yaco se, canan rica se. Chenda se chete yaco nduco ihyan chahn, ra yaco se che yeno se man, rendeva se yavenan Dendiohs numacuahn vedeyeno man.

⁹ Nducoyaca ihyan che chenun ye min ne, ndihche ye che rica se man, chihnevan ye che rendeva se yavenan Dendiohs man,

¹⁰ ne ama rahn ino ye man, redihya ye ri man, yahn vederihno me, te a rendihche ye te a sahn min che rihnde se chende yaco Hermosa, rica se che din ihyan vedevahino nduco se.

Cahndudo Pedro man corredor che duche Salomón

¹¹ Sahn che a ndoyahn me ne, nda ca se tah Pedro man, Juan man, chenun ye man corredor che duche Salomón. Nducote ama rahn ino ihyan che chenun ye chete yaco ne, aderano ye, ndo dama ye min.

¹² Cuahn che ndihchero Pedro che ama chito ihyan min ne, cahndudo ye:

—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, ¿dehco che ama rahn ino ne? ¿Dehco che ama rendihchero ne nuhn? ¿A rahco ne che nduco vederihquentiyon yahn man nuhn, o che ama ndah ihyan nuhn, din nuhn che ndoyahn sahnguh?

¹³ Hua, te Dendiohs yahn indih̄te yuhn vo Abraham mān, Isaac mān, Jacob mān ne, a ihyan min che din ye vederihno cuh, cāva che ndeva ye yavenān dāya ye Jesucristo che necāh nchuhn tāh Pilato. Pilato ne, nahn ntāhte ye ihyan, ate nchuhn ne, hua cāhnecun ne.

¹⁴ Ndotenan che cāca nchuhn che ntāhte ye ihyan min che ndah ye nān Dendiohs ne, ch̄ica ne che ntāhte ye āma sāhn rihno ihyan.

¹⁵ Tihcā chihno nchuhn ihyan min che que- nan cuma ye vederihquentiyon che din ye che cuahtenan ihyan vahchetero numacuahn ro. Ate Dendiohs ne, ndedetuhche ye ihyan vān tenāhn, ne yahn chemin ne, nuhn devano cuaco nuhn.

¹⁶ Nduco vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndoyahn sānguh che a ntīhche nchuhn sāhn, te chitahno se ihyan. Chitahno se ihyan, ne chemin che ndoyahn se nduhcā che rendihchero ne.

¹⁷ Nchuhn dihno, u devano te vān vedetundo yahn ne nduco ihyan ndinān yahn ne, chihno ne Dihvo vo.

¹⁸ Ate nde ro menān me ne, a ndihco cāde Dendiohs che va che chuhrihn ihyan min yahn ye che a va cāde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyeh̄nse. Yahn chemin ne, a dirun ihyan profeta, ne tihcā chinahn.

¹⁹ Mān ne, cuento ino nchuhn nunde yahn ne mān, cuah ne Dendiohs mān, cāva che nchahco ye yahn ne mān, din ye che cuahte dihn chedave yahn ne mān, necāh yān ye chedave yahn ne mān.

²⁰ Va che dechuh tun ye Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va cāde che chi ye, ndedevahn ye nchuhn.

²¹ Ate mañ ro cuh ne, va che conan ca ye vahchetero nde nda ro che cuihno ndahco cade Dendiohs nducuahn, nduhca che cah ye ndudo yahn ye, dirun ihyan profeta ndah yahn ye a rahn me.

²² A chinahn nduhca che rahn Moisés ri ye indihte yuhn vo tuhca: “Dihvo vo Dendiohs ne, tendah nun ye ama ihyan profeta van ndata yahn nchuhn nduhca che tendah nun ye u. Codinahn ne nducuahn che cahma ihyan min,

²³ te nducoyaca ihyan che hua dinahn ye che cahma ye ne, conda ye van ihyan nación yuhn vo.”

²⁴ 'Nducoyaca ihyan profeta, nde Samuel, nde nducoyaca ye che chahte ye adiva ne, namin dirun ye yahn ro cuh.

²⁵ A cava nchuhn che dirun ihyan chahn, ne che ndah yahn ne che nte cade Dendiohs nduco ihyan ndico yuhn vo nduhca che cah ye ndudo yahn ye Abraham tuhca: “Cava ihyan, ndata yehn, din che ndah nduco nducoyaca ihyan iyehense.”

²⁶ Cuahn che a ndedetuhche Dendiohs Daya ye ne, menan vih ca dechuh ye ihyan van nchuhn, cava che din ye che ndah nduco ne, ne cahcoman ne nunde yahn ne.

4

Sahn intiyahn ne, din se preso Pedro man, Juan man

¹ Nde ametah cuihno cuahndudo Pedro man, Juan man, cuahn che nda chidocuyan ndinan chahn man, sahn saduceo man, sahn ndinan yahn policia che redin se cudado yaco man.

² Yudo ri yahn sahn chahn yahn che Pedro nduco Juan ne, ricuahn ye ihyan yan che a ntuche Dihvo vo Jesucristo, ne chemin che va che ntuche tenahn.

³ Tuhme quenda se ihyan chahn, chih se ihyan vacoyahn nde tama ro me, te ura min ne, a chino.

⁴ Ate yahn ihyan che chihnevan ye che ricuahn ihyan chahn ne, chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne ihyan chahn nduco ihyan che a chitahno ye Dihvo vo nde ro menan me ne, ri ye tenduh uhn mil che deman ihyan chahn.

⁵ Tama ro me ne, min yan Jerusalén ndo dama nducoyaca sahn ndinan yahn nación yahn Israel man, sahn intiyahn man, sahn devano ley che dirun Moisés man.

⁶ Namin nduco Anás, chidocuyan che tahque ndinan man, Caifás man, Juan man, Alejandro man, nducoyaca ihyan che ndata yahn chidocuyan ndinan chahn man.

⁷ Tuhme tahve sahn chahn che ngua Pedro man, Juan man, chahtendi ye mendahn, ne chiquerune se ihyan:

—¿Duh te nchuhn vederihquentiyon che redin ne dehtenduh che tihchan ne?

⁸ Tuhme numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ndahconan Pedro, ne rahn ye ri ye sahn:

—Nchuhn, sahn ndinan man, sahn intiyahn yahn nación yuhn vo man,

⁹ man che riquerune ne yahn vederihno che chinahn nduco sahnguh che nenevadoh cah se man, taça chi che ndoyahn se man,

¹⁰ c̄ahma nuhn n̄an nchuhn c̄ava che codevano nducoȳaca ihyan nacīon yuhn vo. Sahnguh che nti se muhn n̄an nducoȳaca nchuhn ne, a ntoyahn se nduco vederihquentiyon yahn Jesucristo yahn ȳan Nazaret. A ihyan min che nahn yah nchuhn, ate Dendiohs ne, ndedetuhche ye ihyan van tenahn.

¹¹ Nduhc̄a sahn rahto vah che chacondah se tu che tahque cochihve yahn se ne, tihchan nchuhn, te hua nevahnecon ne ihyan min.

¹² Nde ama ihyan hua co ndedevahn ye uvo, te aten̄an ihyan min che va tah ye vederihquentiyon che ndedevahn ye ihyan iyehse.

¹³ Cuahn che ndihche sahn ndinan̄ chahn che hua vah Pedro man, Juan man, che rente ye numa ino ye ne, nducote a devano se te ihyan chahn ne, ndata yahn ihyan chevah ihyan man, hua devano ye caca man ne, ama cuahn ino se, ne tumacadino se che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo.

¹⁴ Avane ne, sahn che ndoyahn me ne, min nti se nduco ihyan chahn. Chemin che nde n̄an che c̄ahma sahn ndinan̄ chahn metah.

¹⁵ Tuhme chihquentiyon se che ndiquendah vah ihyan chahn, numanahn che nte cade se nduco vih.

¹⁶ Rahn se:

—¿Deh din vo nduco sahn chuhn ne?, te nducoȳaca ihyan che vate ye ȳan Jerusalén, a devano ye yahn vederihno me, ne hua co c̄ahma vo che hua cuaco.

¹⁷ Man ne, c̄ava che hua quendi cotuhn ndudo yahn vederihno me ne, nahn dihyo vo sahn, ne ametah quendi se c̄ahma se nduco nde ama ihyan

yahn vederihquentiyon yahn Jesús min.

¹⁸ Tuhme cah sahn ndinan chahn ihyan, ne chihquentiyon se che ametah quendi ye cacuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo.

¹⁹ Ate ndahconan ihyan chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—Condedecadino man nchuhn. Nan Dendiohs ne, ¿a ndahca che hua dinahn nuhn che rihquentiyon ye, cava che dinahn nuhn yahn ne ne?

²⁰ Va che dinahn nuhn yahn Dendiohs, te yahn nducuahn che ndihchero nuhn man, chihnevan nuhn man ne, va che cahma nuhn.

²¹ Tuhme nahn dihya sahn ndinan chahn ihyan, ne ndedechuh se ihyan, conahn ye. Hua chihquino se din se castigo ihyan yahn che rendeva nducoyaca ihyan yan yavenan Dendiohs yahn vederihno che chinahn.

²² Sahn che chinahn vederihno nduco me, ndoyahn se ne, a ri se nchuh o raco nduyo.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, chica ye che cah Dendiohs vedechahtino ihyan

²³ Pedro nduco Juan ne, cuahn che ndaca ye nan chidocuyan ndinan chahn man, sahn intiyan chahn man ne, conahn ye nan che chenun combiero yahn ye, ne necah cuande ye ihyan nducuahn che rahn se ri se ihyan.

²⁴ Chihno necah cuande ye ihyan ne, covah nducoyaca ye tuhca:

—Dihve nuhn, Dendiohs, ndih che dendah ne nan ro man, iyehnse man, nuniyahn man, nducuahn che va man.

²⁵ Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ne ne, cah cuande ne ihyan yahn ne David, ne dirun ye tuhca:

¿Dehco che rendedecadino ihyan naci^on yahn Israel yahn dehtenduh che hua cochihve?

¿Dehco che renecuan ihyan naci^on chenahn, ri tan ye nduco Dendiohs?

²⁶ Nducoyaca rey che vate ye iyehanse ne, necuan ye,

ne nducoyaca ihyan che rihquentiyon ye ne, ndo dama ye,

cava che cuhma ye nduco Dihvo vo Dendiohs man, ihyan yahn ye che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehanse man.

²⁷ Tihca chinahn, te muhn yan cuh ne, ndo dama Herodes man, Poncio Pilato man, sahn naci^on yahn Israel man, sahn naci^on chenahn man, cava che chihno se Daya Ndah yahn ne, Jesucristo, ihyan min che ndahco ne vederihquentiyon tah ye.

²⁸ Nduco tihca chenun cah nducuahn che a ndihco cade ne.

²⁹ Dihve nuhn, man ne, condihche ne nduhca che renahn dihya sahn sih nuhn. Cuete ne vedechahtino nuhn cava che numa ino nuhn cuahndudo nuhn Ndudo yahn ne.

³⁰ Numacuahn vederihquentiyon yahn ne ne, codin ne che ndoyahn ihyan cah man, che cuhnde ro vederihno man, che cuande yahn Daya Ndah yahn ne, Jesucristo.

³¹ Cuahn che chihno covah ihyan chahn ne, nuhn yahn nan che chenun ye. Vaco Ndah yahn

Dendiohs ne, quenun nducoyaca ye, ne rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs numa ino ye.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va mendahn dehtenduh yahn ye cava nducoyaca ye

³² Nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ama no vederendedecadino yahn ye nduco vih. Nde ama ye ne, hua rihco vih ye dehtenduh yahn ye, te ndihco mendahn ye cava nducoyaca ye.

³³ Numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs rahndudo ihyan apóstol chahn che ntuche Dihvo vo Jesucristo, ne ama rinan Dendiohs nducoyaca ihyan chahn, redin ye che chenan cuma ye vedeyahino nduco vih.

³⁴ Nde ama ihyan chahn ne, hua rindanan dehtenduh che nahn ye, te ihyan che va yahn yahn ye man, o vah yahn ye man ne, rendihcue ye, ne riquenda ye tume me,

³⁵ renecah ye ihyan apóstol chahn cava che recah ihyan chahn queri ama ihyan tunoca vederetahn yahn ye.

³⁶ Tihca din ama ihyan, yahn yahn Chipre, che duche ye José, ndata yahn chidocuyan Levita. Ihyan apóstol ne, chaconahn ye che duche ye Bernabé, che nahn cahma ihyan che renecah yan ye chedave yahn ihyan.

³⁷ Ihyan min ne, ndihcue ye ama yahn yahn ye, ne necah ye tume me ihyan apóstol chahn.

5

Nunde yahn Ananías nduco Safira

¹ Ate hua tihca din ama sahn che duche se Ananías nduco ndahta yahn se Safira. Namin ndihcue se ama yahn yahn se,

² ne chihco vih se tah tume yahn. Quenda se tume chenahn me, din ca se che a nducuahn, ne necah se ihyan apóstol chahn. Tahn ndahta yahn se ne, a devano te chemin.

³ Tuhme rahn Pedro ri ye sahn:

—Ananías, ¿dehco che dinehn che chinun chundah di ne?, te nahn cahncheh Vaco Ndah yahn Dendiohs, chihco vih tah tume yahn yahn che ndihcue.

⁴ Nde ama ihyan hua din ye fuerza di cava che ndihcue yahn yehn, nde huane che checo tume che ca yahn muhn. ¿Dehco che tihca ndecadine?, te nunde yahn vederihncheh yehn ne, quendihque nan Dendiohs, ndiyu deman nan ihyan.

⁵ Cuahn che chihnevan Ananías ndudo cuh ne, chendah se, ne chih se. Nducoyaca ihyan che checadino ye che tihca chi ne, ama dihya ye chi.

⁶ Nda ama o sahn decahya, ne chahcotuma se tino sahn, quenda se sahn, chihche se sahn.

⁷ Chihno tenduh ino ura ne, nda tahn ndahta me, nde hua devano te deh che chi.

⁸ Tumerune Pedro tahn:

—¿A cuaco che tuhva tume ca nchuhn yahn yahn yahn ne ne?

Ndahconan te:

—Cuaco. Nduco tihva.

⁹ Tuhme rahn Pedro ri ye tahn:

—¿Dehco che tihca din nchuhn, che ntuhno ne cava che tumarande ne Vaco Ndah yahn Dihvo vo Dendiohs? A tan cuenchi sahn che chahn se

chihche se inchahn. Man ne, namin quenda se di, cuhche se di.

¹⁰ Ndetahno chendah tahn min, ne chih te nan Pedro. Cuahn che ntā sahn decahya chahn ne, a ndih te, ne quenda se tahn chihche se tahn dama nduco inchahn te.

¹¹ Nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, nde ihyan chenahn ne, checadino ye che tihca chi, ne ama dihya ye chi.

Ama din ihyan apóstol vederihno

¹² Ama redin ihyan apóstol vederihno nan ihyan, ne nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, rendo dama ye yaco chahte, man corredor che duche Salomón.

¹³ Ihyan yan ne, ama renevahnecun ye ihyan chahn, ne andahre vahino ye, conda van ye min,

¹⁴ ate ama yahn ye, nde ndahta, nde chahn ye, chitahno ye Dihvo vo, ne chinduco ye ihyan chahn.

¹⁵ Quendi tihca nde nda ro cuahn che ama riquenda ihyan ihyan cah yahn ye nduco yundo, rentave ye chihto yune, cava che cuahn che chuh Pedro ne, amare dahno ye conan ama o ihyan chahn.

¹⁶ Namin rica ihyan yan che nino, renda ye yan Jerusalén, nda ye ihyan cah yahn ye nduco ihyan che chenun vaco chihnga ihyan, ne ihyan cah chahn ne, rendoyahn ye, ne ihyan che chenun vaco chihnga ihyan ne, rendiquendah.

Din se preso Pedro man, Juan man

¹⁷ Tuhme chidocuyan che tahque ndinan nduco sahn saduceo che rinduco se ihyan ne, chi tan se, din vedeve.

18 Din se preso ihyan apóstol chahn, ne chih se ihyan vacoyahn.

19 Ate ama ángel yahn Dendiohs ne, nahne ye vacoyahn me vino, ne ndetendah ye ihyan chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

20 —Cuahn nchuhn chete yaco chahte, cuahndudo ne nan ihyan vederihquentiyon che rendahcorun Dendiohs ihyan, rendedevahn ye ihyan.

21 Dinahn ihyan chahn, ne tama ro tiyan ndita ne, chenda ye chete yaco me, cahndudo ye.

Numanahmin ne, chidocuyan che tahque ndinan nduco sahn che rinduco se ihyan ne, nedin dama ye nducoyaca sahn ndinan yahn nación yahn Israel man, sahn intiyahn man. Tuhme tahve ye che chehua ihyan apóstol che chenun ye vacoyahn.

22 Ate cuahn che nda sahn policia vacoyahn me ne, metah ihyan chahn, ne ndaconan se, chengu se ndudo.

23 Rahn se:

—Vacoyahn ne, ndah ntude, ne sandado chahn ne, chenan se cudado chendevah. Ate cuahn che nahne nuhn chende vacoyahn me ne, metah duhva.

24 Cuahn che chihnevan chidocuyan che tahque ndinan man, sahn ndinan yahn policia che redin cudado yaco man, chidocuyan ndinan chahn man ne, retumerune vih se nde ti nda, nde ti tuno che tihca ri.

25 Ura min ne, nda ama se, ne rahn se ri se sahn chahn:

—Sahn che chih nchuhn vacoyahn ne, chete yaco chenun se, ricuahn se.

²⁶ Tuhme cuahn sahn ndinan me nduco policia yahn se, chehua se ihyan apóstol chahn nduco ndah. Hua din tan se nduco ye, te vah se che cah ihyan yan tu sahn.

²⁷ Cuahn che nta se ne, chengu se ihyan nan sahn ndinan chahn. Tuhme rahn chidocuyan che tahque ndinan me ri ye ihyan apóstol chahn:

²⁸ —Nuhn ne, numacuahn vedeyudo chihquentiyon nuhn che hua quendi nchuhn cacuahn ne vederihquentiyon yahn sahn min. Ate hua dinahn ne, te a ndacotuhn ne ndudo che ricuahn ne numachahte yan Jerusalén. Avane ne, ricueh dame ne nuhn che nuhn chihno nuhn sahn min.

²⁹ Tuhme Pedro nduco ihyan apóstol chenahn chahn ne, ndahconan ye:

—Nuhn ne, quenan cuma che dinahn nuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs, te chemin che tahque yudo che co vederihquentiyon yahn ihyan iyehense.

³⁰ Nchuhn ne, nahn yah ne Jesucristo nan ama cruz, chihno ne ihyan, ate Dendiohs yahn indihthe yuhn vo ne, ndedetuhche ye ihyan,

³¹ ne chihco ye ihyan lado tah cuaco ye, ndahco ye vederihquentiyon tah ye che conan ye man, ndedevahn ye ihyan iyehense man, cava che nto ino ihyan nación yahn Israel nunde yahn ye, ne ndaca ye vederenchahco.

³² Nuhn ne, racotuhn nuhn ndudo yahn dehtenduh che tuhchan numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, che redin Dendiohs che renun ihyan che redinahn ye ndudo yahn ye.

³³ Cuahn che chihnevan sahn ndinan chahn che tihca rahn ihyan apóstol ne, ama chi tan se, ne nahn cahno se ihyan.

³⁴ Ate van sahn chahn ne, nduco ama ihyan fariseo che duche ye Gamaliel. Ihyan min ne, ihyan devano ley che dirun Moisés, ne ama renevah necun ihyan yan ihyan. Chandi ye, ne chihquentiyon ye che ndiquendaḥ vah ihyan apóstol chahn menan lihn.

³⁵ Tuhme rahn ye ri ye combiero yahn ye:

—Nchuhn, ihyan ndinan yahn nación yuhn vo Israel, cuihco ne cudado deh che rihco ne che din ne nduco ihyan sih.

³⁶ Cuenecaḥco ne te ametah rahn me che necuan Teudas, chinun se ihyan che va tah se ama vederihquentiyon, ne chinduco tenduh cun ciento ihyan sahn. Ate chihno sandado sahn, chihno chano nducoyaca ihyan che chinduco ye sahn, ne min chihnonan yahn se.

³⁷ Adiva ne, ro che renan caça ihyan ne, necuan Judas yahn estado yahn Galilea, ne ama yahn ihyan chinduco ye sahn. Ate namin chihno sandado sahn, ne chihno chano ihyan che chinduco ye sahn.

³⁸ Chemin che tahque ndaḥca che hua caḥdenun nchuhn yune yahn ihyan sih, te ndete che vederihquentiyon yahn man ye che ricuahn ye ne, va che cuihno.

³⁹ Ate ndete che vederihquentiyon yahn Dendiohs che ricuahn ye ne, hua co decuihno nchuhn. Avane ne, ndete che tihca ne, caḥnda yahn ne, te redin vaḥche ne yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

⁴⁰ Quenan ino nducoyaca sahn ndinan chahn che rahn ihyan min, ne cah se ihyan apóstol chahn, chahn se ihyan. Chihquentiyon se che ametah ndaconan cacuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo, ne ndedechuh se ihyan, conahn ye.

⁴¹ Ndaca ihyan apóstol chahn nan sahn ndinan chahn, ne ama yeno ye, te cah yune Dendiohs che chuhrihn ye cava Dihvo vo.

⁴² Quendi ihyan apóstol chahn chicuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo ro ro, chete vaco man, vaco ihyan man.

6

Tendahnun ye ndache diácono

¹ Tahn min ne, ama ri yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ihyan che rente ye devaco griego ne, chica nunde ye yahn ihyan che rente ye hebreo, te ura che rih ye dehtenduh che cheh ihyan ne, hua ndahva recah ye ndahta vah che rente ye griego.

²⁻³ Tuhme nedin dama ihyan apóstol che ndichio chahn nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne rahn ye:

—Dihno nuhn, hua ndahca che cahcoman nuhn che rahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs, din nuhn ntiyon che cuih nuhn che cheh nchuhn. Chemin che van nchuhn ne, cuetendahnun ne ndache ihyan che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan man, che chenan ino vo ihyan man, che ndahca vederendedecadino yahn ye man, ne ihyan chahn ne, ndahco nuhn ntiyon cuh tah ye.

⁴ Me nuhn ne, quendi nuhn covah nuhn man, cacuahn nuhn Ndudo yahn Dendiohs man.

⁵ Chahtenan ino ihyan chahn, ne tendahnun ye Esteban, ama ihyan che numa ino ye ritahno ye Dihvo vo Jesucristo man, che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan man. Namin tendahnun ye Felipe man, Prócoro man, Nicanor man, Timón man, Parmenas man, Nicolás man, ama ihyan yan Antioquía che chitahno ye dama nduco ihyan nación yahn Israel ro menan.

⁶ Tuhme covah ihyan apóstol cava ihyan chahn, nahn tah ye ihyan, ndahco ye ntiyon min tah ye.

⁷ Ndudo yahn Dendiohs ne, ama retuhn, ne min yan Jerusalén ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ama ri yahn ye. Nde chidocuyan, ama yahn ye chitahno ye, chinduco ye ihyan chahn.

Din se preso Esteban

⁸ Esteban ne, redin ye vederihno nan ihyan, te ama yahino Dendiohs ihyan man, nechah ye vederihquentiyon ihyan man.

⁹ Ama o sahn ndiyaco che duche Esclavos Libertados, nduco ama o sahn yan Cirene man, Alejandría man, yahn yahn Cilicia man, Asia man ne, canan se ruhn chende se nduco Esteban.

¹⁰ Ate hua chi ndahco ndiya se ihyan, te quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan man, ama va vededevano yahn ye man.

¹¹ Tuhme nedihve se ama o sahn cava che cuacotuhn se ndudo cuahnde, ne cahma se te chihnevan se che chihnga rahn Esteban yahn Dendiohs man, yahn ley che dirun Moisés man.

¹² Nduco chemin ne, ndedecuan se sahn yan man, sahn ndinan man, sahn devano ley che

dirun Moisés man, ne chi tan sahn chahn nduco Esteban, quenda se ihyan nan intiyahn.

¹³ Namin nuhn sahn chahn ama o se che cahma se ndudo cuahnde tuhca:

—Cuahn dama chihnga rahn sahn tih yahn yaco cuh che nihnde vih yahn Dendiohs man, yahn ley che dirun Moisés man.

¹⁴ Cuaco chemin, te chihnevan nuhn che rahn se te Jesucristo yahn yan Nazaret ne, ndatera ye yaco cuh man, ndahcorun ye costumbre che chihco Moisés man.

¹⁵ Nducoyaca sahn ndinan che vate se min ne, ndihchero se Esteban, ne nduhca che ro nan angel, tihca ro nan ye.

7

Cahndudo Esteban che rendedevahn ye ihyan

¹ Tuhme chidocuyan che tahque ndinan me ne, chiquerune ye Esteban:

—¿A cuaco nducuahn che rica nunde sahn sih yehn ne?

² Ndahconan Esteban, ne rahn ye:

—Nducoyaca nchuhn, dihnó man, ihyan ndinan yahn nación yuhn vo man, cuihcovan ne che cahma. Dendiohs yuhn vo, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye ne, nda ye nan indihthe yuhn vo Abraham, cuahn che quenanca ye yahn yahn Mesopotamia, ro che ametah cuhnde ye yan Harán,

³ ne rahn ye ri ye ihyan: “Cuihcoman yan vaque man, nducoyaca ihyan yehn man, ne cuehn ama cuan yahn nan che nahma di.”

⁴ Tuhme chica Abraham yañ vāco ye, Caldea, ne chahn ye, chihnde ye yañ Harán. Adiva ne, chih chida ye, ne nahma Dendiohs ihyan yune, nde nan che nda ye muhn, yañ nan che vahto vo man ro cuh.

⁵ Hua cañ Dendiohs nde ama ndi yañ cuh ihyan, nde nan che caño ye ama cañ ye. Ate cañ ye ndudo yañ ye ihyan te co yañ ndata yañ ye, andahre ro min ne, ametañ nde ama daya ye.

⁶ Namin rañ Dendiohs ri ye ihyan te ndata yañ ye ne, va che cuahtenan ye yañ vāco ihyan tama nación, ne din tan ihyan nación min nduco ye man, din ye ntiyon yañ ihyan chahn nduco fuerza man, nde cuihno cun ciento nduyo.

⁷ Ate namin rañ Dendiohs ri ye ihyan: “U dín castigo ihyan nación min che cahcantiyon ye numacuahn vedetan ndata yehn che din ye ntiyon yañ ye. Cuihno min ne, ndaca ye nación min, ne cochi ye muhn yañ cuh, ndeva ye yavenán.”

⁸ Namin cañ Dendiohs ndudo yañ ye Abraham, ne chihquentiyon ye che conan ama seña queri ama ihyan, ndata yañ ye, cava che cahco ran ye che nevahnecun ye ndudo min. Chemin che cuahn che chihndeyan daya Abraham che duche Isaac ne, chihno nine ro ne, chaconahn ye seña. Tihca chaconahn Isaac seña daya ye Jacob, ne Jacob ne, tihca chaconahn ye seña nducoyaca daya ye. A ihyan min che chihco ndata ye nduh che ndichio ndata yañ ihyan nación yañ Israel.

⁹ Daya Jacob che ihyan ndico yuhn vo ne, a ihyan chahn che din ve ye yañ dihno ye José, ne ndihcue ndeh ye ihyan nduco sañ che quenda se ihyan nde nación yañ Egipto. Ate Dendiohs ne,

chinduco ye José,

¹⁰ ne ndedevahn ye ihyan yahn nducuahn che rechuhrihn ye. Çah Dendiohs vederend-edecadino che ndahca ihyan, ne din ye che Faraón, rey yahn Egipto ne, din yahino ye ihyan. Chemin che chaconahn Faraón ihyan che çahcantiyon ye ndevaco ye man, nde numachahte nación yahn Egipto man.

¹¹ 'Tuhme chihnde cuico numachahte nación yahn Egipto man, Canaán man, ne ama chuhrihn nducoyaca ihyan, nde indihnte yuhn vo, ne ametah rendaça che cheh ye.

¹² Ate cuahn che checadino Jacob che min nación yahn Egipto va trigo ne, dechuh ye daya ye. Tahñ min ne, cade ama yune chahn ihyan ndico yuhn vo.

¹³ Cuahn che chi o yune che chahn ihyan chahn ne, çah José che checadino ye te ihyan min che dihno ye, ne nduco chemin checadino Faraón ti chica ndata yahn José.

¹⁴ Tuhme dechuh José che chehua chida ye Jacob nduco ihyan yahn ye. Nducoyaca ihyan chahn ne, ri ye ino raco ntihton.

¹⁵ Tihca chi che chahn Jacob, chihnde ye nación yahn Egipto. Adiva ne, chih ye, ne namin a min chih ihyan ndico yuhn vo.

¹⁶ Adiva ne, ndiquenda ihyan ine yahn tenahn chahn nde yan Siquem. Min chihche tun ye ihyan nan yayan che ca Abraham, ndihcue daya Hamor.

¹⁷ 'Cuahn che a nda nino ro che conahn ndudo che çah Dendiohs numacuahn vedeyudo Abraham ne, ihyan nación yahn Israel ne, ama chi yahn ye min nación yahn Egipto.

18 Tahn min chihnde t̄ama rey yahn Egipto che hua rendihche ye José.

19 Rey min ne, din t̄an ye numacuahn vederih-ncheh nduco ihyan ndico yuhn vo, ne chihquentionyon ye ihyan chahn che cade cuahteyan daya ye che chahn ne, cah̄n ye, cuacondah̄ ye cāva che coh.

20 Tahn min chihndeyan Moisés, ne ama quenan ino Dendiohs lihn me. Ino iyo ra chi t̄ave indih̄te yahn se sahn,

21 ne cuahn che chihcoman̄ ye lihn me ne, t̄ahn daya man̄ rey nt̄aca te sahn. Ndeva te sahn, ne t̄ave te sahn nduhcā daya man̄ te.

22 Chemin che chahn Moisés nducuahn vededevano yahn ihyan nación yahn Egipto. Cuahn che chi chahte ye ne, ama dito nan̄ ye nan̄ che rente ye man̄, nan̄ dehtenduh che redin ye man̄.

23 Cuahn che a chi ye o raco nduyo ne, chahn ye chendihchero ye ihyan nación yahn ye, Israel.

24 Min ndihchero ye che chahn ama sahn Egipto ama sahn nación yahn ye, ne chihno ye sahn Egipto me, ndedevahn ye sahn che t̄ama me.

25 Tihcā din ye, te rah̄co ye te nduco chemin ne, ihyan nación yahn ye ne, conahn ye te dechuh Dendiohs ihyan, ndedevahn ye ihyan chahn. Ate ihyan chahn ne, hua chenahn ye.

26 T̄ama ro me ne, ndihchero Moisés o sahn nación yahn ye che rah̄teruhn se nduco vih, ne nahn cah̄co dihn ye sahn. Rah̄n ye ri ye sahn: “Nchuhn ne, dama nación yuhn vo nduco vih, ¿dehco che rah̄teruhn ne nduco vih?”

27 Ate sahn che redin t̄an nduco combiero yahn me ne, chacondā se ihyan, ne rah̄n se: “¿Duh

chaconahn di che conan yahn nuhn, techecade yahn nuhn?

²⁸ ¿A namin nahn cahne u nduhca che chihne sahn Egipto me ico?”

²⁹ Cuahn che chihnevan Moisés che tihca rahn sahn min ne, chano ye, ne cuahn ye, chihnde ye ama cuan yahn che duche Madián. Min chihnevaco ye, ne ndaca o daya ye.

³⁰ 'Chihno o raco nduyo ne, min yahn nan che metah duhva, nino nan cuete che duche Sinaí ne, adenan chihnde ro ama ángel van ruchiyahn yahn ama yahn lihn che riche, ndihchero Moisés.

³¹ Moisés ne, ama cuahn ino ye yahn vederihno che rendihchero ye, ne cuahn che chahn nda ye cava che ndihchero ndah ye ne, chihnevan ye che rahn Dihvo vo Dendiohs:

³² “U che Dendiohs yahn ihyan ndico yehn, Abraham man, Isaac man, Jacob man.” Tuhme ama dihya Moisés chi, nde tuno rendoh ye che vah ye, nde metah chihquino ye ndihchero ca ye.

³³ Rahn Dendiohs ri ye ihyan: “Cuehnevi ndaco che chenun cah, te cahnda yehn yahn che nti nino nan che quenún.

³⁴ A ndihcheró che rechuhrihn ihyan yahn min nación yahn Egipto, ne chihneván che revah ye. Chemin che cochí, ndedevahn ihyan. Man ne, conan yan, te dechuh di Egipto.”

³⁵ 'Andahre hua nevah necun ihyan chahn Moisés ro menan, rahn ye ri ye ihyan: “¿Duh chaconahn di che conan yahn nuhn, techecade yahn nuhn?” Ate man Dendiohs dechuh ye ihyan cava che conan ye yahn ihyan chahn man, cava che ndedevahn ye ihyan man, nduhca che rahn

ye ro che chihnde ro ángel me nan yahñ lihn che riche me.

³⁶ A Moisés che ndetendah ye ihyan ndico yuhn vo min nación yahñ Egipto, ne din ye vederihno yahñ min man, nan Nuniyahñ Cuah man, yahñ nan che metah duhva man, chete che o raco nduyo.

³⁷ A Moisés che rahn ye ri ye ihyan nación yuhn vo, Israel: “Dendiohs ne, ndedecuan ye ama ihyan profeta van ndata yuhn vo nduhca che ndedecuan ye u, ne che cahma ihyan min ne, chemin che codinahn nchuhn.”

³⁸ A Moisés che quendahn nan ye yahñ ihyan nación yuhn vo, Israel, min yahñ nan che metah duhva, ne a ihyan min che nte ángel nduco ye min Cuete Sinaí cava che cah ye ndudo min ihyan ndico yuhn vo. A ihyan min che chihnevan ye ndudo yahñ che ndedevahn Dendiohs ihyan iyehñse, chihco ye cavo vo.

³⁹ 'Ate ihyan ndico yuhn vo ne, chacotahn ye yahñ Moisés man, nahn ndaconan ye nación yahñ Egipto man.

⁴⁰ Rahn ihyan chahn ri ye Aarón: “Nahn nuhn che dendah ne ama o dendiohs che quendahn nan ye yuhn vo, te Moisés, ihyan min che ndetendah ye uvo nación yahñ Egipto ne, a hua rentā ye, ne hua devano nuhn deh chi yahñ ye.”

⁴¹ Tuhme dendah ihyan chahn ama itenine lihn. Chihno ye ama o ite cava che co te vedino nan itenine me, ne ama chi yeno ye nduco dendiohs min yahñ ye che dendah man ye.

⁴² Chemin che chihcoman Dendiohs ihyan chahn, ne cah yune ye che chitahno ye iyon

che chenán nán ro, chivahn dendiohs yahn ye, nduhcá che dirun ama cha ihyan profeta tuhca:

Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, cuahn che chahtechica ne yahn nán che metah duhva chete che o raco nduyo ne,

ndotenan che cahno ne ite cava che co te vedino, ndeva ne yavenán ne,

⁴³ tahque ndah ne ne, quenda ne yaco nán che quenun Moloc man, iyon yahn Renfán man, ndeva ne yavenan dendiohs chemin chan che dendah man ne.

Chemin che quenán cuma che dín castigo nchuhn, dechúh nchuhn nde tahque cana yahn nación yahn Babilonia.

⁴⁴ Min yahn nán che metah duhva ne, ihyan ndico yuhn vo ne, chihnde tah ye yaco che chindah nduhcá che nahma Dendiohs Moisés taça va che dendah ye. A chete yaco min ne, chenun ndah tu rahno nán che ndirun ley yahn Dendiohs.

⁴⁵ Chan rine, chihnde tah ihyan chahn yaco me nde ro che nda ye nduco Josué, chetah ye yahn yahn ihyan tama nación che chehnevi Dendiohs nán ye. Tihca chihco cudado ye yaco me nde ro che quenán David.

⁴⁶ Dendiohs, ihyan min che ndeva Jacob yavenan ye ne, din yahino ye rey David, ne nahn cahno rey me ama yaco yahn ye.

⁴⁷ Ate Salomón che chihno ye yaco yahn Dendiohs,

⁴⁸ andahre Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye, hua rendotenan ye yaco che rihno ihyan. Tihca nduhcá che dirun ihyan profeta me tuhca:

49 Rañn Dihvo vo Dendiohs: “Rihquentiyón nde vahchetero mañ,
nde numachahte iyehñse mañ.

¿Taca conún chete ama yaco che rihno ihyan?

¿Taca cuhndé ama cuañ no?

50 A mañ dendáh nducuahn dehtenduh che va.”

51 Quendi Esteban, ne rañn ye:

—Nchuhn ne, cheche chedave yahn ne. Dama ri ne nduco ihyan che hua ritahno ye Dendiohs, te hua redinahn ne. Numacuahn ro ne, rahcotahn ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs. Nduhca ihyan ndico yahn ne ne, tihchan ne.

52 Nducoyaca ihyan profeta ne, din tañ ihyan ndico yahn nchuhn nduco ye. Ihyan ndico yahn ne ne, chihno ye ihyan profeta chahn che dirun ye nde ro menañ che va che chi Daya Dendiohs, ne cuahn che nda ye ne, a mañ nchuhn hua chitahno ne ihyan, ne chihno ne ihyan.

53 Nchuhn ne, nduco ángel dechuh Dendiohs ley yahn ye cava che dinahn ne, ate hua redinahn ne.

54 Cuahn che chihnevan sañ ndinañ chahn che tihca rañn Esteban ne, ama chi tañ se, nde tuno reh dihyon se.

55 Ate Esteban ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne chenihyon nañ ye nañ ro, ne ndihchero ye che ama yudo vederihquentiyon yahn Dendiohs mañ, che nti Dihvo vo Jesucristo laño tañ cuaco ye mañ.

56 Tuhme rañn ye:

—¡Condihche nchuhn! ¡Quendah vahchetero! ¡Nga Ihyan min che rinduco ye nducoyaca ihyan, nti ye laño tañ cuaco Dendiohs!

⁵⁷ Ate sahn chahn ne, necahde se iverevan se, nde tuno rah tan se, tumangan se Esteban.

⁵⁸ Quenda se ihyan cuahn chihto yan, ne min cah se tu ihyan. Ama sahn che duche se Saulo ne, din se cudado tino yahn sahn che chenan se ntiyon che cah se tu ihyan.

⁵⁹ Ura che recah se tu Esteban ne, covah ye tuhca:

—Dihvé Jesucristo, ndahcó chedave yahn tah ne.

⁶⁰ Tuhme chehntihya ye, ne rahn ye numa dito ye:

—Dihvé, cuenchahco ne yahn sahn sih che tihca redin se.

Chihno rahn ye chemin ne, chih ye.

8

Din tan Saulo nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹ Saulo ne, dama chi se nduco sahn chahn che chihno se Esteban.

A ro min no canan ama redin tan se nduco ihyan yan Jerusalén che ritahno ye Dihvo vo. Van ihyan chahn ne, atenan ihyan apóstol che chahtenan ye min, te chihno chano nducoyaca ye, cuahn muhn cuahn min ye estado yahn Judea man, nación yahn Samaria man.

² Ihyan che ndah ihyan ye nan Dendiohs ne, ama chi ran ye cava Esteban, ne chahn ye chihche ye ihyan.

³ Saulo ne, quendi se redin tan se nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne renda se nduh vah nduh vah, retendah vah se ihyan. Nde ndahca,

nde chahn ye, rihnda rudo se ihyan, riquenda se ihyan, rih se ihyan vacoyahn.

Rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs min naci3n yahn Samaria

⁴ Ihyan che chano chahn ne, rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs nduh cuan yan nan che renda ye.

⁵ Ama cha ihyan chahn che duche ye Felipe ne, cuahn che nda ye ama cuan yan yahn Samaria ne, min rahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, che a ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense.

⁶ Ama rendo dama ihyan, rihnevan ye numacuahn vedeneacun che rahndudo Felipe man, rendihchero ye vederihno che redin ye man.

⁷ Ama yahn ihyan che chenun vaco chihnga ihyan ne, rendihquenda h vaco chahn, ama rah. Namin rendoyahn ama yahn ihyan che ndi cheche ye man, che neneva doh cah ye man, tah ye man.

⁸ Chemin che nducoyaca ihyan yan min ne, ama yeno ye.

⁹ Yan min ne, va ama sahn che duche se Sim3n, che cuah se. A rahn me ne, ama chihneh se ihyan che vate ye numachahte naci3n yahn Samaria, rahn se te ametah nde ama ihyan nduhca sahn min.

¹⁰ Nducoyaca ihyan, nde ihyan ndico man, nde chechahya man, renevahnecun ye sahn, ne rahn ye:

—Sahnguh ne, quenan cuma se vederihquentionyon chahte yahn Dendiohs.

11 Ama rahn chitahno ihyan chahn sahn, te nduco vedecuah yahn se ne, chihncheh se ihyan.

12 Ate cuahn che chihnevan ihyan chahn che rahndudo Felipe yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs man, yahn che ndedevahn Dihvo vo Jesucristo ihyan man ne, nducoyaca ye, nde ndahta, nde chahn ye, chitahno ye Dihvo vo, ne chedene ye.

13 Nde Simón cuah me ne, chitahno se, ne chedene se. Chinduco se Felipe, ne ama rahn ino se yahn vederihno che rinahn.

14 Cuahn che ihyan apóstol che chenan ye yan Jerusalén checadino ye che nevahnecon ihyan yahn yahn Samaria Ndudo yahn Dendiohs ne, dechuh ye Pedro nduco Juan.

15 Cuahn che nda ihyan apóstol chahn ne, covah ye çava che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan chahn.

16 Ametah conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nde ama ihyan chahn, te cade chedenune ye che nevahnecon ye Dihvo vo Jesucristo.

17 Tuhme Pedro nduco Juan ne, nahn tah ye ihyan chahn, ne quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan.

18 Cuahn che ndihchero Simón che renun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan che renahn tah ihyan apóstol chahn ne, nahn çah se tume ihyan,

19 ne rahn se:

—Cuedin nchuhn che namin nducó conan cumá vederihquentiyon tih, çava che adecoduhno ihyan che nahn tah ihyan ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan.

20 Tuhme rahn Pedro ri ye sahn:

—A ndinda di nde nduco tume yehn, te rendedecadine te co cua nduco tume vederihquentiyon che recah Dendiohs.

²¹ Di ne, nde hua co conen nan ntiyon cuh, te hua ndah chedave yehn nan Dendiohs.

²² Cuento ine yahn nunde yehn, ne cuique Dendiohs ndete che nchahco ye yehn che tihca rendedecadine,

²³ te ndero ndi che a ndinda di, nedin nunde yehn.

²⁴ Ndahconan Simón, ne rahn se ri se ihyan:

—Covah nchuhn cava che nchahco Dihvo vo Dendiohs nunde yahn, ne hua cuahno có nduhca che rahn ne.

²⁵ Cuahn che a nte ihyan apóstol chahn yahn vederihno che din Dendiohs man, cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs man ne, conahn ye yan Jerusalén, racotuhn ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ama ndeh yan yahn Samaria nan che rechuh ye.

Felipe nduco sahn nación yahn Etiopía

²⁶ Chihno min ne, rahn ama ángel yahn Dihvo vo Dendiohs ri ye Felipe:

—Cuehn cuahn yune che rica yan Jerusalén, rahn cuahn yan Gaza.

Yune min che rechuh cuahn yahn nan che metah duhva.

²⁷ Tuhme cuahn Felipe, ne ura che a quenun yune ye ne, ntaca ye ama sahn ndinan, che tesorero yahn tahn Candace, reina yahn nación yahn Etiopía. Ro min ne, a ndaconan se che chahn se yan Jerusalén, ndeva se yavenan Dendiohs.

28 Conahn se yan vaco se, va se chete carro yahn se, ne rahndudo se libro che dirun ihyan profeta Isaías.

29 Tuhme rahñ Vaco Dendiohs nduco Felipe:

—Cuehn, cotone carro tih.

30 Cuahn che tuno Felipe carro me ne, chihnevan ye che rahndudo sahn min libro che dirun Isaías, ne tumerune ye sahn:

—¿A renahn ne ndudo tih che rahndudo ne ne?

31 Ndahconan se yahn ye:

—Hua, te metah duh che te cuande u.

Tuhme yahve se ihyan che conda ye chete carro me, cuhnde ye dama nduco se.

32 Nan Ndudo yahn Dendiohs che rahndudo se ne, ndirun tuhca:

Nduhca che riquenda ihyan itecuche nan che cahno ye ite ne, tihca quenda ye ihyan.

Nduhca ama itecuche lihn che hua rah te che rendu ihyan ite ne, tihca ihyan min, te hua dehva cahma ye.

33 Ndere caça nunde se yahn ye, ne ametah deh che cahma ye, te hua ndaca duh che techecade yahn ye numa cuaco.

¿Duh co cahma yahn ndata yahn ihyan min?, te cahno se ihyan, ne ndaca ye iyehnse cuh.

34 Tumerune sahn min Felipe:

—Codin favor, ne cahme co u, ¿Duh yahn che tihca dirun ihyan profeta me? ¿A yahn man ye, o yahn tama ihyan?

35 Tuhme canan Felipe nde nan che rahndudo se, cah cuande ye sahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.

³⁶ Cuahn che nda ihyan chahn ama cuan nan che va nune ne, rahn sahn ndinan me:

—Muhn va nune, za hua co cuedenune ne?

³⁷ Ndahconan Felipe yahn se:

—Ndete che ritahnó ne numacuahn chedave yahn ne ne, taça hua, co cuedenune ne.

Tuhme rahn sahn min:

—Ritahnó te Jesucristo ne, ihyan min che Daya Dendiohs.

³⁸ Chihquentiyon se che chan carro me. Tuhme cochahn se nduco Felipe nan nune me, ne chehdene ne ye sahn.

³⁹ Cuahn che ndiquenda ihyan chahn van nune ne, quenda Vaco Dihvo vo Dendiohs Felipe, ne chehnan se ihyan. Tuhme ndonun yune se, conahn se, ne ama yeno se.

⁴⁰ Felipe ne, adenan nda ye yan Azoto, ne chuh ye nduh yan nduh yan, rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs nde nda ye yan Cesarea.

9

Nto ino Saulo nunde yahn se

¹ Numacuahn ro min ne, riquendi Saulo redin tan se nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, nahn cahno se ihyan. Chahn se nan chidocuyan che tahque ndinan,

² chica se ama caça, quenda se, cava che cah se yaco yahn ihyan nación yahn Israel che vate ye yan Damasco, din se preso nde ndahta, nde chahn, ihyan che ritahno ye Dihvo vo, quenda se ihyan yan Jerusalén.

³ Ate cuahn che nda nino se yan Damasco ne, adenan chiya ama dave che chica nan ro nan se.

⁴ Ndetahno chendah se ndiyahn, ne chihnevan se ama ndudo che rahn:

—Saulo, Saulo, ¿dehco che redin tan nduco ihyan yahn?

⁵ Tumerune se:

—Dihvé, ¿duh ndih ne?

Ndaconan ndudo me:

—U che Jesucristo che redin tan nducó. Nduhca itenine che renun yah man te ite, renun te yahn cuiyon che rahco nduco ihyan ite ne, tihca redin.

⁶ Saulo ne, ama dihya se chi, nde tuno rendoh se che vah se, ne rahn se:

—Dihvé, ¿deh nahn ne che din ne?

Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Cuenecuen, ne cuehn viyan. Min cahma ama ihyan co ye di deh va che din.

⁷ Namin sahn che nduco Saulo ne, ama dihya se chi, te chihnevan sahn chahn ndudo me, ate hua duhva ndihche se.

⁸ Tuhme necuan Saulo, ate cuahn che nahne se ndutinan se ne, ametah ro nan se. Chemin che chetah sahn chahn tah se, ne quendanan se sahn nde nda se yan Damasco.

⁹ Min quenan se ino ro, ne hua ro nan se, nde hua cheh se, nde hua chih se.

¹⁰ Yan min va ama ihyan che duche ye Ananías che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ndihero ihyan min ama vederihno van yahnde yahn ye che nda Dihvo vo nan ye, ne yahve ye ihyan:

—¡Ananías!

Ndahconan ye:

—Dihvé, cahma ne.

¹¹ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuehn cuahn yune che duche Yune Cuaco, ne min ndevaco Judas, cuiquerone cava ama sahn yan Tarso che duche se Saulo. Min quenun se, revah se.

¹² Sahn min ne, din Dendiohs che van yahnde yahn se ndihchero se di che nda, nahn tah sahn cava che ndaconan co ro nan se.

¹³ Cuahn che chihnevan Ananías che tihca ne, rahn ye:

—Dihvé, ama yahn ihyan rente ye nducó yahn sahn min che ama redin tan se min yan Jerusalén nduco ihyan che ritahno ye ndih.

¹⁴ Man ne, nda se muhn, nda se ama caca che dendah chidocuyan che tahque ndinan cava che din se preso nducoyaca nuhn che ritahno nuhn ndih, quenda se nuhn.

¹⁵ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuehn, te man tendahnún sahn cava che cuahndudo se ndudo yahn, cahnevan ihyan nación yahn Israel man, ihyan nación chenahn man, rey yahn ye man.

¹⁶ Cah cuandé sahn che va che ama chuhrihn se che cuande yahn.

¹⁷ Tuhme cuahn Ananías, chenda ye vah nan che quenun Saulo. Nahn tah ye sahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—Dihnó Saulo, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chihnde ro ye nan cuahn yune ne, dechuh ye u cava che ndaconan co ro nan man, cava che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs di man.

¹⁸ Ndetahno chera che decá ro yun ro che chenan ndutinan se, ne chi ro nan se. Tuhme necuan se, ne chedenune se.

¹⁹ Chihno min ne, cheh se, ne ndeva fuerza sahn. Quenan se neve ro min yan Damasco nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo.

Cahndudo Saulo Ndudo yahn Dendiohs yan Damasco

²⁰ Chihno min ne, canan cahndudo Saulo nduh cuan chete yaco, ne rahn ye te Jesucristo ne, ihyan min che Daya Dendiohs.

²¹ Nducoyaca ihyan che rihnevan ye ne, rahn ino ye, ne retumarune vih ye:

—¿A ndiyu sahn tih che redin tan se yan Jerusalén nduco ihyan che ritahno ye Jesús? ¿A ndiyu sahn tih che nda se muhn cava che quenda se ihyan che ritahno ye ihyan min, necah se ihyan tah chidocuyan ndinan?

²² Ate Saulo ne, nde tahque numa ino se rahndudo se che cuaco te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse. Nde nan che ametah deh che cahma ihyan nación yahn Israel che vate ye min yan Damasco.

Chano Saulo

²³ Chihno ndeh ro ne, ihyan nación yahn Israel chahn ne, ntuhno ye cava che cahno ye Saulo,

²⁴ ate checadino se. Nde ro nde rahn rano ihyan chahn sahn nduh cuan chende chan yahn yan me cava che cahno ye sahn.

²⁵ Ate ama vino ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ndedevah ye sahn chete ama cuahte chahte nan chete che ndi chan yahn yan me, ne tihca chi che ndevahn se.

Nta Saulo yan Jerusalén

²⁶ Cuahn che nt̄ Saulo yān Jerusalén ne, nahn conduco se ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ate nducoyāca ihyan chahn ne, vah ye, te rahco ye te co hua cuāco che a ritahno se Dihvo vo.

²⁷ Ate Bernabé ne, quenda ye Saulo nān ihyan apóstol chahn, ne necāh cuande ye ihyan nduhcā che chihnde ro Dihvo vo nān se cuahn yune mān, nduhcā che yahve ye sahn mān, nduhcā che numa ino se cahndudo se yān Damasco vederihquentiyon yahn Dihvo vo mān.

²⁸ Tuhme chinduco Saulo ihyan apóstol chahn, ne quenan se min yān Jerusalén.

²⁹ Numa ino se rahndudo se vederihquentiyon yahn Dihvo vo, riyahve se ihyan, ndata yahn Israel, che rente ye devāco griego. Ate ihyan chahn ne, rinuhn ino ye taçā co cahno ye sahn.

³⁰ Cuahn che checadino ihyan che ritahno ye Dihvo vo che tihcā ne, quenda ye sahn yān Cesarea, ne ndedechuh ye sahn yān vāco se Tarso.

³¹ Tah̄n min ne, numachahte estādo yahn Judea mān, Galilea mān, nación yahn Samaria mān ne, nducoyāca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, cheguan redin tān ihyan nduco ye, ne a ndevate tahn ye, rendeva ye yavenān Dihvo vo Dendiohs numacuahn vedenehun. Renecāh yān Vaco Ndah yahn Dendiohs chedave yahn ihyan chahn, ne redin Dendiohs che āma yān ihyan ritahno ye Dihvo vo, rinduco ye ihyan.

Ndoyahn Eneas

³² Cuahn che quechica Pedro, rahndudo ye vān ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne,

chahn ye, chendihchero ye ihyan che vate ye yan Lida.

³³ Min ntaca ye ama sahn cah che duche se Eneas. A nine nduyo ndi cheche se, quendite se nan yundo.

³⁴ Rahn Pedro ri ye sahn:

—Eneas, Dihvo vo Jesucristo din ye che ndoyehn. Cuenecuen, condihte ndah yundo yehn.

Ndetahno ndoyahn Eneas, ne necuan se.

³⁵ Nducoyaca ihyan yan Lida man, yan Saron man, ndihchero ye che ndoyahn se, ne ama yahn ye chihcoman ye dehtenduh che ritahno ye ro menan, ne chitahno ye Dihvo vo Jesucristo.

Ntuche Dorcas

³⁶ Tahn min ne, chihnde ama ihyan ndahta yan Jope che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ihyan min ne, duche ye Tabita, ne che devaco griego ne, Dorcas. Ama ndah ihyan ye, ne ama yeno ye, rinan ye ihyan chevah.

³⁷ Chetah cah ihyan min, ne chih ye. Chihno nana ihyan tenahn me ne, chacondihte ndah ye ihyan chete cuarto che va nan o cuahto.

³⁸ Checadino ihyan che ritahno ye Dihvo vo che yan Lida quenah Pedro, ne nducote nino yan min ne, tahve ye o ihyan che cahn ye, ngua ye ihyan, ne rahn ye:

—Cuhn vo nduco ne yan Jope tenun tenun no.

³⁹ Tuhme cuahn Pedro nduco ihyan chahn, ne cuahn che nda ye min ne, quenda ihyan chahn ihyan chete vah nan che quendite tenahn me. Min chenun nducoyaca ndahta vah, ama raco ye, ne

nahme ye Pedro vestido man, coyano man, che ndahyon tenahn me ro che quenan ye iyehñse.

⁴⁰ Chihquentiyon Pedro che ndiquendañ vah nducoyaça ihyan chahn, ne chentihya ye, covah ye. Ndiñchero ye tenahn me, ne rahn ye:

—Tabita, cuenecuen.

Ndetahno nahne ye ndutinan ye, ne ndiñchero ye Pedro, ne necuan ye, va ye nan yundo.

⁴¹ Tuhme chetañ Pedro tañ ye, ne ndedecuan ye ihyan. Cah ye nducoyaça ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo man, ndahta vah chahn man, ne nahme ye ihyan ndahta me che a ntuche ye van tenahn.

⁴² Nducoyaça ihyan yan Jope ne, checadino ye yahn vederihno me, ne ama yahn ye chitahno ye Dihvo vo.

⁴³ Rahn quenan Pedro min yan Jope, ndevaco Simón, ama sañ che redin dave se ima.

10

Chahn Pedro ndevaco Cornelio

¹ Min yan Cesarea chihnde ama capitán che duche se Cornelio, che ndi cuande se compañía che duche Italiana.

² Sañ min nduco nducoyaça ihyan yahn se che chenun ye ndevaco se ne, rendeva se yavenan Dendiohs numacuahn vedeneñun. Ama recañ se tume che rinan se ihyan nación yahn Israel, ne revah se ro ro.

³ Ama ro, tenduh nan rahco ino a chino ne, chinahn ama vederihno nan se, ndiñchero ndah se ama ángel yahn Dendiohs che chenda ye nan quenun se, ne yahve ye sañ:

—¡Cornelio!

⁴ **A**ma dihya se chi, ndihchero se ángel me, ne tumerune se ihyan:

—Dihvé, ¿deh nahn ne ne?

Ndahconan ángel me yahn se:

—Dendiohs, a chihnevan ye che revah, ne ndihchero ye che redin vedevahino nduco ihyan chevah.

⁵ **M**añ ne, cuedechoh ihyan che cahñ ye yan Jope, ngua ye Simón che namin duche ye Pedro.

⁶ **Q**uenan ye ama vah che nti nino nuniyahn, vaco ama sahn redin dave ima che namin duche se Simón. Ihyan min cahma ye co ye di deh che va che din.

⁷ **C**uahn che conahn ángel me ne, cah Cornelio o sahn decahya yahn se nduco ama sandado che quenan se ndevaco se che namin ritahno se Dendiohs.

⁸ **C**ihno necah cuande se sahn nducuahn ne, dechuh se sahn yan Jope.

⁹ **T**ama ro me ne, tenduh nan inguiyahn ne, cuahn che a cuahn nino sahn chahn yan Jope ne, cocha Pedro tin vah yuto nan che quenan ye, cava che covah ye.

¹⁰ **A**ma chi cuico ye, ne numanahn che rindah che cheh ye ne, chinahn ama vederihno nan ye.

¹¹ **N**dihchero ye nan ro ama che deca ro ama tino chahte tihca ro che nechiche nduh che cun esquina yahn, ne cochahn cuahn ndiyahn nino nan ye.

¹² **M**in chete tino me chenun nducoyaca nan ite che cun cah te man, cu man, yahda man.

¹³ **T**uhme chihnevan ye ama ndudo che rahñ:

—Pedro, cuihne ite sih, cocheh ite.

¹⁴ Ate ndahconan Pedro:

—Dihvé, hua, te u ne, nde menahn metah chéh nde ama nan ite che chihngá te.

¹⁵ Ndaconan ndudo me:

—Cha che a nedin dave Dendiohs ne, hua quendi ndedecadine che chihngá.

¹⁶ Ino yune ndaconan ndihchero ye vederihno me. Tuhme condá tino me cuahn nan ro.

¹⁷ Nahmin che ama rendedecadino Pedro deh conahn vederihno me ne, sahn che dechuh Cornelio ne, a ndá se chendevah, retumerune se ti che vaco Simón.

¹⁸ Tuhme tumerune se a min quenán ama ihyan che duche ye Simón che namin duche ye Pedro.

¹⁹ Rendedecadino ca Pedro yahn vederihno me cuahn che yahve Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan:

—Ndá ino se, rinuhn se di.

²⁰ Cuenchehn, ne cuehn nduco se. Dehve rahque, te u dechúh sahn.

²¹ Tuhme cuenchahn Pedro cuahn nan che vatiendi sahn che dechuh Cornelio, ne rahn ye ri ye sahn:

—U che rinuhn nchuhn. ¿Deh ntiyon cochi ne ne?

²² Ndahconan sahn chahn:

—Huete, capitán Cornelio dechuh ye nuhn. Ihyan min ne, ama ndah ihyan ye, ne rendeva ye yavenán Dendiohs. Nducoyáca ihyan nación yahn Israel ne, yahino ye ihyan. Rahn ama ángel yahn Dendiohs ri ye ihyan che dechuh ye chehua ndih, çava che cahn ne ndeváco ye, cahnevan ye deh che va che cahma ne co ne ihyan.

²³ Tuhme rahn Pedro che conda sahn chahn chete vah, ne chahtenan se nduco ye. Nde tama ro me cuahn ye nduco se, nduco neve ihyan yan Jope che ritahno ye Dihvo vo.

²⁴ Nan che chi o ro me ne, nda ihyan chahn yan Cesarea, ne quenan rino Cornelio nduco nducoyaca ihyan yahn se man, amigo yahn se man, che ndiyahve se.

²⁵ Cuahn che nda nino ihyan chahn vaco Cornelio ne, quenda se vah cava che nevahncun se Pedro, ne chehtihya se nan ye, rendeva se yavenan ye.

²⁶ Ate ndedecuan Pedro sahn, ne rahn ye:

—Cuenecuen, cuandi. Hua ndahca che ndeva yavenan, te u ne, ihyan iyehne u nduhca di.

²⁷ Ca rahn ca rica ye, chenda ye chete vah, ne ndihche ye che ama yahn ihyan ndi dama ye min.

²⁸ Tuhme rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn ne, a devano ne te cahnda va yahn nuhn, ihyan naci6n yahn Israel, che cahnuhn ndevaco ihyan tama naci6n man, che conduco nuhn ihyan chahn man. Ate Dendiohs ne, te ye, checadin6 te hua quendi ndedecadin6 che hua ndahca che codama nuhn nduco ihyan tama naci6n.

²⁹ Chemin che cuahn che tahve nchuhn che chehua u ne, ndetahno coch6, hua chacotahn. Man ne, nahn cadin6 deh cuande che tahve ne che chehua u.

³⁰ Tuhme ndahconan Cornelio:

—A man cun ro, co tenduh ura cuh ne, va yahte man, revah man, muhn chete vac6, cuahn che chihnde ro ama angel, quenun ye tino che tuno diyahn ro.

³¹ Rañn ye ri ye u: “Cornelio, chihnevan Dendiohs che revah, ne ndihchero ye che redin vedevahino nduco ihyan chevah.

³² Mañ ne, cuedechoh nde yan Jope che ngua Simón che namin duche ye Pedro. Quenan ye ama vah che nti nino nuniyahn, ndevaco ama sahn che redin dave ima, che namin Simón duche se.”

³³ Chemin che a ndetahno dechuh che chehua ndih. Ndahca din ne che cochi ne. Mañ ne, nto dama nducoyaca nuhn muhn nan Dendiohs cava che cahnevan nuhn nducuahn che chihquentiyon ye che cahma ne.

³⁴ Tuhme cahndudo Pedro:

—Mañ ne, a chenahn te Dendiohs che cuaco niyon ne, hua retendah nun ye ihyan,

³⁵ te dama no yahino ye nducoyaca ihyan adecotino nación yahn ye, ndete che rendeva ye yavenan ye mañ, redin ye che ndah mañ.

³⁶ Dendiohs ne, dechuh ye Jesucristo, Dihve nducoyaca ihyan, van ihyan nación yahn Israel, cava che cuahndudo ye ndudo ndah yahn che ndo yan Dendiohs nduco ihyan iyehñse.

³⁷ Nchuhn ne, a devano ndah ne yahn nducuahn che comañ chinahn numachahte nación yahn Israel, canan nde estado yahn Galilea, cuahn che a chuh che cahndudo Juan Bautista mañ, chehdenuñe ye ihyan mañ.

³⁸ A devano ne te Dendiohs ne, din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye Jesucristo yahn yan Nazaret, ne ndahco ye vederihquentiyon chahte tah ye. Ihyan min ne, quechica ye, redin ye che ndah, ne rendedevahn ye ihyan che rechuhrihn

ye, redin chundah. Tihcā redin ye, te quenan cuma ye vederihquentiyon yahn Dendiohs.

³⁹ Nuhn racotuhn nuhn ndudo cuāco yahn nducuaahn che din Dihvo vo Jesucristo numachahte nación yahn Israel man, yan Jerusalén man. Ihyan min ne, nahn yah se ihyan nan ama cruz, chihno se ihyan.

⁴⁰ Ate chihno ino ro ne, ndedetuhche Dendiohs ihyan, ne cahnecon ye che quechica ro ye van nuhn.

⁴¹ Hua quechica ro ye van nducoyaca ihyan yan, ate quechica ro ye van nuhn che a tendah nun Dendiohs nuhn nde ro menan cava che cuacotuhn nuhn ndudo yahn che tihca chi. Cuahn che a ntuche ye van tenahn ne, dama cheh nuhn, dama chih nuhn nduco ye.

⁴² Chihquentiyon ye che cuahndudo nuhn nan ihyan che ndahco Dendiohs vederihquentiyon tah ye cava che teche cade ye yahn nducoyaca ihyan che chenduche ye man, che ndih ye man.

⁴³ A yahn ihyan min che dirun nducoyaca ihyan profeta nde a rahn me. Dirun ye te nducoyaca ihyan che cotahno ye ihyan min ne, nchahco Dendiohs nunde yahn ye che cuande yahn ihyan min.

⁴⁴ Nde metah cuihno cuahndudo Pedro cuahn che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nducoyaca ihyan che rihnevan ye ndudo me.

⁴⁵ Ihyan nación yahn Israel che ritahno ye Dihvo vo che nduco ye Pedro ne, ama cuahn ino ye chi yahn che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nde ihyan tama nación.

⁴⁶ Devano cuāco ye te quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan chahn, te rente ye tama te o nan

devaço mañ, rendeva ye yavenañ Dendiohs mañ.

⁴⁷ Chemin che rañn Pedro:

—¿A va duh che cañco tañ che cuedenune ihyan chuñn?, te a quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan nduhca che quenun uvo.

⁴⁸ Tuhme chihquentiyon ye che cuedenune ihyan chahn, cuah ye Dihvo vo Jesucristo. Chihno min ne, chica ihyan chahn favor Pedro che conan ye neve ro nduco vih.

11

Necañ cuande Pedro ihyan ndiyaço che vate ye yañ Jerusalén

¹ Ihyan apóstol chahn nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo che vate ye estado yahn Judea ne, checadino ye te nde ihyan tama nación a chitahno ye Ndudo yahn Dendiohs.

² Cuahn che nta Pedro yañ Jerusalén ne, ihyan nación yahn Israel che ritahno ye Dihvo vo ne, rañva ye nduco ye.

³ Tumerune ihyan chahn:

—¿Dehco che chehn vaço ihyan tama nación, cheh dama nduco ye ne?

⁴ Tuhme necañ cuande Pedro ihyan chahn nducuañ che chi:

⁵ —Ama ro cuahn che quenán yañ Jope ne, ura che reváh ne, chinahn ama vederihno nán. Ndi-hcheró ama che deca ro tino chahte tihca ro, ne nechiche nduh che cun esquina yahn, chica nañ ro, cochahn cuaço nañ che quenún.

⁶ Cuahn che chihco ndáh cudado deh chenun chete ne, ndihcheró ite che cun cañ te mañ, ite chano mañ, cu mañ, yañda mañ,

⁷ ne chihneván ndudo che rahn: “Pedro, cuihne ite sih, cocheh ite.”

⁸ Ate ndahconán: “Dihvé, hua, te nde menahn metah chéh nde ama ite che chihnga te.”

⁹ Tuhme ndaconan ndudo me nde nan ro: “Cha che u, Dendiohs, a nedin davé ne, hua quendi ndedecadine che chihnga.”

¹⁰ Ino co ndaconan chinahn vederihno me nan, ne condá cuahn nan ro.

¹¹ A ura min no ndá ino se che rinuhn se u, che chica se nde yan Cesarea.

¹² Chihquentiyon Vaco Dendiohs che hua dehve rahcó, cáhn nduco se. Namin an dino vo chuñ ne, chinduco ye u, chahn nuhn vaco ama sahn,

¹³ che nte cuande se nuhn che ndihchero se ama ángel che chandi ye, chihto nan se ndevaco se, ne tuhca rahn ye ri ye sahn: “Cuedechoh che ngua Simón che namin duche ye Pedro, quenan ye yan Jope.

¹⁴ Ihyan min cahma ye co ye di nduco ihyan yehn deh va che din nchuñ cava che ndevahn ne.”

¹⁵ Cuahn che chihno nte sahn min ne, canan cahndudó. Ate numanahn che cahndudó ne, adenan quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan chahn nduhca che quenun uvo ro menan me.

¹⁶ Tuhme necahcó che rahn Dihvo vo: “Juan ne, chehdenune ye ihyan, ate nchuñ ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuñ.”

¹⁷ Nducote man Dendiohs din ye nduco ihyan chahn nduhca che din ye nduco uvo che chitahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ¿duh u cava che din vahché yahn Dendiohs?

18 Cuahn che chihnevan ihyan chahn ne, chahtediñ chende ye, ne ndeva ye yavenañ Dendiohs, ne rahn ye: “Tuhme ne, rahnecun Dendiohs che nto ino ihyan tãma naci3n nunde yahn ye, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.”

Ihyan yan Antioquía che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

19 Cuahn che chuh che chih Esteban ne, canañ redin tan ihyan nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne chano ihyan chahn. Nahñ ye ne, cuahn ye nde naci3n yahn Fenicia man, Chipre man, yan Antioquía man. Min chacotuhñ ye Ndudo yahn Dendiohs atenan van ihyan naci3n yahn Israel, te van ihyan tãma naci3n ne, hua chacotuhñ ye ndudo me.

20 Ate neve ihyan naci3n yahn Chipre man, yan Cirene man, cuahn ye yan Antioquía, ne ihyan chahn chacotuhñ ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo nde van ihyan tãma naci3n.

21 Nducote chenacuma ihyan chahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo ne, ama yahn ihyan chihcomañ ye dehtenduh che ritahno ye ro menañ me, ne chitahno ye Dihvo vo.

22 Cuahn che checadino ihyan che ritahno ye Dihvo vo che chenacuma yan Jerusalén ne, dechuh ye Bernabé nde yan Antioquía.

23 Cuahn che nda Bernabé min ne, ndihchero ye che ama va vedeyahino yahn Dendiohs van ihyan chahn, ne ama chiyeno ye. Yahve ye ihyan chahn che quendi ye numa ino ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo.

²⁴ Tihc̄a din Bernabé, te ama ndah ihyan ye man, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan man, numa ino ye ritahno ye man. Yan min ne, ama yahn ihyan chitahno ye Dihvo vo.

²⁵ Chihno min ne, cuahn Bernabé yan Tarso, ngua ye Saulo. Cuahn che nt̄aca ye ihyan ne, ndaconan ye nduco vih yan Antioquía.

²⁶ Min chahtenan ye ama nduyo nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo, chicuahn ye ama yahn ihyan. Min yan Antioquía cade canan ihyan rahn ye yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo te cristiāno ye.

²⁷ Tahn min ne, ama o ihyan che recadino ye yahn che va che co ne, chica ye yan Jerusalén, ne nda ye min yan Antioquía.

²⁸ Ama cha ihyan chahn che duche ye Agabo ne, din Vaco Dendiohs che checadino ye che ama cuhnde cuico numachahte iyehñse. Chandi ihyan min nan ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne rahn ye che tihc̄a va che co. Ndudo min ne, chinahn adive cuahn que quenān Claudio emperador.

²⁹ Tuhme ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo che vate ye min yan Antioquía ne, nte cade ye nduco vih che nedin dama ye tume nduhva che tuno tah ye, dechuh ye yahn dihno vo che vate ye estado yahn Judea cava che conan ye ihyan.

³⁰ Tihc̄a din ihyan chahn, ne dechuh ye Bernabé nduco Saulo, quenda ye tume me, necah ye tah intiyahn yaco che vate ye min.

12

Chihno se Jacobo man, chaconuhn se Pedro

vacoyahn man

¹ Tahn min ne, redin tahn rey Herodes nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

² Jacobo, dihno Juan ne, chihquentiyon rey me che chihno se ihyan nduco espada,

³ ne nducote ndihchero se che quenan ino ihyan naci6n yahn Israel ne, namin din se preso Pedro. Ro che tihca din se ne, ro vihco che reh ihyan pan che hua nduco ya yahn.

⁴ Cuahn che a din se preso Pedro ne, chaconuhn se ihyan vacoyahn, ne ntihiyon ama sandado chah-tenan se cudado ihyan, te chuh vihco me ne, nahn tendah se ihyan, techecade se yahn ye, ne cahno se ihyan nan ihyan yan.

⁵ Ama vateyan sandado che redin se cudado Pedro che quenun ye vacoyahn, ne ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, revah ye numa ino ye cava ye.

Din Dendiohs che ndiquendah Pedro vacoyahn

⁶ Vino che co dave tama ro me che nahn tendah Herodes Pedro nan ihyan yan ne, quiyado ye chete vacoyahn me mendahn yahn o sandado, nchiche ye nduco o cadena. Sandado chenahn chahn ne, redin se cudado chende vacoyahn me.

⁷ Adenan chenda ama angel yahn Dihvo vo Dendiohs chete vacoyahn me, ne ama chiya dave. Denuhn nun angel me Pedro, ndedetuhche ye ihyan, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuenequen tenun tenun no.

Ndetahn ntahte cadena che nchiche tah Pedro,

⁸ ne rahn angel me:

—Condahco chiche ima che renan chete, ne condonun cah ndaco yehn.

Cuahn che a va yañ Pedro ne, ndaconan rañn ángel me:

—Condonon tino tu yehn, ne cuiquendi u, cuhn vo.

⁹ Pedro ne, quendi ye ángel me, nde hua devano ye a cuaco chemin, te rihno ye che rañco ye.

¹⁰ Chuh ye o cuañ nan che chenun sandado, redin se cudado, ne cuahn che nda ye chendevah cu che a renda nan calle ne, nane man chendevah me. Ndiquendañ ye, chica ca ye tah, ne conañ ángel me.

¹¹ Tuhme chenahn Pedro, ne ndedecadino ye:

—Man ne, a devano cuaco te Dendiohs tahve ye ama ángel yahn ye cava che ndedevahn ye u tah Herodes man, yahn nducuahñ che chenah ino ihyah nación yahn Israel che cuahno có man.

¹² Pedro ne, ca rendedecadino ye yahn che tihca chi, ca rica ye, cuahn ye ndevaco María, chaco Juan Marcos. Min ndi dama ama yahn ihyah, revah ye.

¹³ Cuahn che nda ye min ne, recañ tah ye chendevah chahte man, riyahve ye man. Cuahn ama tahñ dihn che duche te Rode, quendihchero te duh che riyahve.

¹⁴ Ate cuahn che ndonahn te ndudo Pedro ne, nducote ama yeno te ne, nde hua nahne te chendevah me. Ndaconan te, rano te, ngu te ndudo che nti Pedro chendevah.

¹⁵ Ihyah chahn ne, rañn ye ri ye tahñ:

—¡Luco ri di, tahñ dihn!

Ate tahñ min ne, rañn te te cuaco che ihyah min. Tuhme rañn ihyah chahn:

—Ndiyu ihyan min. Co ángel che redin cudado ihyan.

¹⁶ Numanahmin ne, quendi Pedro, recah tah ye chendevah. Cuahn ihyan chahn nahne ye chendevah me, ne cuahn che ndihchero ye Pedro ne, ama cuahn ino ye chi.

¹⁷ Ate din tah Pedro yahn ihyan chahn che cuahte dihn chende ye nahmin che necah cuande ye nduhca che ndetendah Dendiohs ihyan vacoyahn. Namin rahn ye:

—Cahma nchuhn co ne Jacobo man, dihno vo chenahn man, nduhca che chi.

Tuhme chica ye min, cuahn ye tama cuan.

¹⁸ Cuahn che chi dave tama ro me ne, a ri rite co luco sandado chahn, te hua devano se deh chi nduco Pedro.

¹⁹ Herodes ne, dechuh ye che chinuhn Pedro, ne nducote hua ntaca ihyan ne, chica ye sahn chahn che necah cuande se ihyan deh chi. Tuhme chihquentiyon ye sandado chenahn che cahno se sahn. Chihno min ne, chica Herodes min estado yahn Judea, ne cuahn ye quenán ye yan Cesarea.

Chih Herodes

²⁰ Herodes ne, tan ye nduco ihyan yan Tiro man, ihyan yan Sidón man, ate ihyan chahn ne, ntuho ye cava che cahñ ye nan Herodes. Yahve ye ama sahn ndinan yahn rey me che duche se Blasto, che cahma nan se ihyan, cava che ndoyan rey me nduco ye. Tihca din ihyan chahn, te nan yahn yahn rey me, rica dehtenduh che reh ye.

²¹ Herodes ne, chihco vih ye ama ro cava che ndo dama ihyan chahn, ne nda ro min ne, ndonun

ye tino che renun ye ura che retechecade ye. Chihnde ye nan che rihquentiyon ye, ne cahndudo ye, chihnevan ihyan chahn.

²² Tuhme rendeva ihyan chahn yavenan rey me, ne rah ye:

—Ihyan tih che rahndudo ye ne, ¡ndiyu ihyan iyehanse ye, te Dendiohs ye!

²³ A ura min no chiya ama ángel yahn Dendiohs, ne din ye che chetah cah Herodes. Chine ndah ihyan, ne ama yah vederih chih ye, te cah yune ye che ndeva ihyan yavenan ye, nduhca ndete che ihyan min che Dendiohs.

²⁴ Tahn min ne, ama retuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ri yahn ihyan che ritahno ye.

²⁵ Cuahn che a dinahn Bernabé nduco Saulo ntiyon che chahn ye ne, ndaca ye yan Jerusalén, conahn ye yan Antioquía, quenda nduco ye Juan Marcos.

13

Bernabé nduco Saulo ne, canan chahtechica ye cahndudo ye

¹ Van ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, che vate ye yan Antioquía ne, chenun van ihyan che rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs man, ihyan ricuahn man. Ihyan chahn ne, Bernabé man, Saulo man, Simón cuan man, Lucio yahn yan Cirene man, Manaén man, ihyan min che chihta ye dama nduco Herodes, gobernador yahn Galilea.

² Ama ro che vate ihyan chahn yahte man, revah ye man ne, rahn Vaco Ndah yahn Dendiohs nduco ye:

—Cuedechuh nchuhn Bernabé nduco Saulo che cahn se, din se ntiyon che a necáh che din se.

³ Tuhme chahte tun ihyan chahn yahte, ne covah ye. Chihno min ne, nahn tah ye ihyan che o chahn cava che nuhnde tah ye ntiyon min, ne dechuh ye ihyan, cuahn ye.

Cahndudo ihyan apóstol yahn yahn Chipre

⁴ Bernabé nduco Saulo ne, cuahn ye yan Seleucia nduhca che chihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs. Min chahtenun ye ama barco, ne cuahn ye yahn yahn Chipre.

⁵ Cuahn che nda ihyan chahn yan Salamina ne, canan rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs chete yaco. Juan Marcos ne, nduco se ihyan chahn, rinan se ihyan.

⁶ Chahtechica ye numachahte yahn min, ne nda ye yan Pafos. Min ntaca ye ama sahn, ndata yahn Israel, che duche se Barjesús. Sahn min ne, cuah se, ne redin ca se che Dendiohs rinan ye sahn.

⁷ Nduco se gobernador Sergio Paulo, ama ihyan che renahn ye. Ihyan min ne, tahve ye che chehua Bernabé nduco Saulo, te nahn cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs.

⁸ Ate sahn cuah me, che namin duche se Elimas ne, redin vahche se yahn ihyan chahn, te hua nahn se che cotahno gobernador me.

⁹ Tuhme Saulo, che namin duche ye Pablo ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan. Ndi-hche ro ndah ye sahn,

¹⁰ ne rahva ye nduco se:

—Di, ¡daya chundah! ¡Ama duhtuno ihyan di!
¡Ndere quechique, rihncheh! ¡Hua renan ine nde

ama dehtenduh che ndah! ¿Dehco che hua reguen, redetohnen vederihquentiyon yahn Dendiohs?

¹¹ Man ne, Dendiohs din ye castigo di. Co ve nan, ne hua co ro nan.

Ndetahno chiya man nan se, ametah chi ro nan se. Canan rinuhn tah se duh che quendanan sahn, te hua ro nan se.

¹² Cuahn che ndihchero gobernador me che tihca chi ne, chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, te ama rahn ino ye yahn ndudo yahn Dihvo vo che ricuahn ihyan chahn.

Pablo nduco Bernabé ne, nda ye yan Antioquía, yahn yahn Pisidia

¹³ Pablo nduco combiero yahn ye ne, chahtenun ye ama barco, ne chica ye yan Pafos, nda ye yan Perge, yahn yahn Panfilia. Juan Marcos ne, chihcoman se ihyan chahn, ne conahn se yan Jerusalén.

¹⁴ Ihyan chahn ne, quendi ye yune yahn ye, chica ye yan Perge, ne nda ye yan Antioquía, yahn yahn Pisidia. Ama ro che rahte tuhno ihyan ne, chenda ye chete yaco yahn ihyan nación yahn Israel, chahte ye.

¹⁵ Cuahn che a chihno cahndudo ihyan ley che dirun Moisés man, ndudo che dirun profeta man ne, ihyan ndinan yahn yaco me ne, dechuh ye ndudo yahn ihyan chahn:

—Dihno nuhn, ndete che va ndudo che cahma ne nduco ihyan ne, co cahma ne meniyon.

¹⁶ Tuhme necuan Pablo, ne din tah ye che cuahteyan ihyan chahn, ne cahndudo ye:

—Nchuhn, ndata yahn Israel, che rendeva ne yavenan Dendiohs, cuihnevan ne.

¹⁷ Dendiohs yahn nación yuhn vo Israel ne, tendahnun ye ihyan ndico yuhn vo. Cuahn che chenan ca ihyan chahn nación yahn Egipto ne, din ye che ama chi yahn ye, ne ndetendah ye ihyan numacuahn vederihquentiyon yahn ye.

¹⁸ Cuahn che chenan ihyan chahn yahn nan che metah duhva ne, din chahtino Dendiohs yahn ye tenduh o raco nduyo,

¹⁹ ne decuihno ye ndache nación min yahn yahn Canaán, ne cah ye yahn min ihyan chahn.

²⁰ Canan nde ro min, chete che cun ciento quen o raco ndiche nduyo, nde ro che quen an ihyan profeta Samuel ne, raconahn Dendiohs juez che rihquentiyon ye ihyan chahn.

²¹ Tuhme chica ihyan chahn ama rey cava che cahcantiyon ye ihyan, ne cah necun Dendiohs. Chaconahn ye Saúl, daya Cis, ndata yahn Benjamín, cava che co se rey yahn ihyan chahn o raco nduyo.

²² Cuahn che tuno ro ne, Dendiohs ne, chehnevi ye Saúl. Cah ye vederihquentiyon me David, ne rahn ye: “David, daya Isaí ne, ama sahn che renevah necun se che nahn, ne dinahn se nducuah che cahcantiyón.”

²³ Van ndata yahn David ne, ndedecuan Dendiohs Jesucristo, nduhca che a cah ye ndudo yahn ye cava che ndedevahn ye ihyan nación yahn Israel.

²⁴ Numanahn che metah nda Jesucristo ne, nda Juan, cahndudo ye che nto ino nducoyaca ihyan nación yahn Israel nunde yahn ye, ne cuedenune

ye.

²⁵ Cuahn che a nino cuihno ntiyon yahn Juan ne, rahn ye: “Co rahco nchuhn te u ne, ihyan che chenän rino ne, atē ndiyu u, te adivē ne, cochi ama ihyan che ama yudo vederihquentiyon yahn ye. U ne, nde hua rigonun chihve u cava che co mozo yahn ihyan min, ntahte correa yahn ndāco yahn ye.”

²⁶ 'Nchuhn dihnó, ndata yahn Abraham, che rendeva ne yavenän Dendiohs, a dechuh ye ndudo cuh yahn ne cava che ndevahn ne.

²⁷ Ihyan yan Jerusalén nduco ihyan ndinan yahn ye ne, hua checadino cuāco ye deh vederihquentiyon quenän cuma Dihvo vo Jesucristo, nde hua chenahn ye che dirun ihyan profeta, andahre ndate ndate, ro che rahtetuhno ihyan, rihnevan ye ndudo min, rahndudo ihyan chete yāco. Chemin che chihco cāde ye che cahno se ihyan min, ne nduco chemin chinahn nducuahn che dirun ihyan profeta chahn.

²⁸ Andahre metah nde ama nunde yahn Dihvo vo, ate chica ihyan chahn che cahcantiyon Pilato che cahno sandādo ihyan.

²⁹ Cuahn che a din ihyan chahn nducuahn che a va cāde che cuahno Dihvo vo co, nduhcā che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs ne, ndedevah ye ihyan nan cruz, ne chacondihte ye ihyan chete ama yāyan.

³⁰ Ate Dendiohs ne, ndedetuhche ye ihyan van tenahn,

³¹ ne ama ndeh ro chinduco ye ihyan che chica ye estādo yahn Galilea, nda ye nduco ye yan Jerusalén. Man ne, a ihyan chahn che racotuhn ye

ndudo yahn ihyan min van nducoyaca ihyan.

³² Namin nuhn ne, rahndudo nuhn nan nchuhn yahn ndudo ndah che cah Dendiohs ihyan ndico yuhn vo.

³³ Man ne, a dinahn Dendiohs ndudo min, te a ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo cava uvo, nduhca che a ndirun nan Salmo o tuhca: “Di che Dayá. Man ro cuh ne, a chihco ró di nan nducoyaca ihyan, cava che codevano ye te Daya man di.”

³⁴ Namin tama cuan nan Ndudo yahn Dendiohs a ndirun tuhca: “U, Dendiohs, din yahinó nchuhn nduhca che a cah ndudo yahn David.” Nduco ndudo cuh ne, chihco ro ye che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo van tenahn cava che hua cha ye.

³⁵ Namin va tama ndudo che ndirun nan tama Salmo tuhca: “Hua cuahnecun ne che cha Daya ne.”

³⁶ Me David ne, a devano vo che, nduhca che chihquentiyon Dendiohs ne, chichihve ye nan ihyan che vate ye ro che quenán ye iyehñse. Tuno ro yahn ye ne, namin chih ye nduhca ihyan ndico yahn ye, ne cha ye.

³⁷ Ate ihyan min che ndedetuhche Dendiohs ihyan ne, hua cha ye.

³⁸ Nchuhn, dihnó, cuedevano ne te che cuande yahn ihyan min ne, co ndaca ne vederenchahco yahn nunde yahn ne. Chu che rahndudo nuhn nan ne.

³⁹ Che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo ne, nducoyaca ihyan che ritahno ye ihyan ne, rendaca ye vederenchahco yahn nunde yahn ye, che hua

ndaça ihyan ro che rihquentiyon ley che dirun Moisés.

⁴⁰ Mañ ne, cuihco nchuhn cudado che hua conahn nduco ne nduhca che dirun ama cha ihyan profeta tuhca:

⁴¹ Nchuhn che duche rino ne, condihche ne. Cuahn ino ne, ne cuih ne, te ro che vate ne ne, u, Dendiohs, dín vederihno rahte, che nde hua cotahno ne, andahre cahma ihyan co ye nchuhn.

⁴² Cuahn che ndiquendañ Pablo nduco combiero yahn ye chete yaco me ne, ihyan che hua ndata yahn Israel ne, chica ye che ndaconan cuahndudo ye yahn dehtenduh che tuhchan, ndate che tama, ro che rahtetuhno ihyan.

⁴³ Cuahn che a conahn ihyan ne, ama yahn ihyan nación yahn Israel mañ, ihyan tama nación mañ, che ritahno ye numa ino ye nduco vih ne, cuahn ye nduco Pablo nduco Bernabé. Ama riyahve ye ihyan chahn che quendi ye numa ino ye, cotahno ye, ne hua cahcomañ ye Dendiohs, ihyan min che redin yahino ye ihyan.

⁴⁴ Tama ndate me, ro che rahtetuhno ihyan ne, ndo dama a nahn numa yan, ihyan che nahn cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs.

⁴⁵ Ate cuahn che ndihchero ihyan nación yahn Israel chahn che ama yahn ihyan ne, chi ve ye, ne canañ ruhn chende ye nduco Pablo mañ, rahn tañ ye mañ.

⁴⁶ Tuhme Pablo nduco Bernabé ne, numa ino ye rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, a cava nchuhn menañ vihca che rahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs. Ate mañ ne, nducote hua nahn

nevahne^{cun} nchuhn maⁿ, ra^hco ne te dehve ren-
dotenan ne maⁿ ne, ca^hcomañ nu^hn nchuhn, ne
cuahndudo nu^hn, ca^hnevan i^hyan ta^ma na^ción.

⁴⁷ Va che dinahn nu^hn nduhca^h che chihquen-
tiyon Dihvo vo Jesucristo nu^hn tuhca^h:

Tenda^h núⁿ di ca^va che cuahndode ndudo ya^hn
vaⁿ i^hyan nducuahn na^ción.

Nde numachahte iyehⁿse, nducoya^{ca} i^hyan che
nevahne^{cun} ye ndudo ya^hn, ndevahn ye.

⁴⁸ Cuahn che chihnevan i^hyan ta^ma na^ción che
chenun ye min che tihca^h ra^hn i^hyan chahn ne,
a^ma chi yeno ye, ne nevahne^{cun} ye ndudo yahn
Dihvo vo Jesucristo. Vaⁿ i^hyan chahn ne, chitahno
nducoya^{ca} i^hyan che a va ca^de che cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.

⁴⁹ Tihca^h chetuhn ndudo yahn Dihvo vo nu-
machahte ya^hn min.

⁵⁰ Ate i^hyan na^ción yahn Israel chahn ne, chi-
nun ye a^ma o sa^hn na^hn nduco a^ma o ta^hn nda^hta
che ndah i^hyan te, che renevahne^{cun} i^hyan yaⁿ
ta^hn. Tihca^h ndedecuan i^hyan chahn i^hyan che chi
taⁿ ye nduco Pa^blo nduco Bernabé nde cande che
ndetenda^h ye i^hyan ya^hn min.

⁵¹ Tuhme chihde i^hyan chahn ndaco yahn ye,
chihtera ye yuniya^hn ca^va che na^hma ye i^hyan
yaⁿ min te hua nda^hca^h din ye che hua nevahne-
cun ye Ndudo yahn Dendiohs, ne cuahn ye yaⁿ
Iconio.

⁵² Me i^hyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo
ne, a^ma yeno ye, ne quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs i^hyan.

14

Pablo nduco Bernabé ne, nda ye yan Iconio

¹ Cuahn che nda Pablo nduco Bernabé yan Iconio ne, chenda ye chete yaco, ne ama ndahca cahndudo ye. Chemin che ama yahn ihyan nación yahn Israel man, ihyan tama nación man, chitahno ye.

² Ate ihyan nación yahn Israel che hua chitahno ye ne, chinun ye ihyan tama nación che ametah cotahno ye, cava che ndihche tan ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

³ Ama rahn chahtenan ihyan chahn min, ne rahndudo ye numa ino ye, chenan ino ye Dendiohs. Dendiohs ne, redin ye che renahn ihyan te cuaco che yahino ye ihyan iyehse nduhca che rahndudo ihyan chahn, te cah ye vederihquentiyon ihyan cava che din ye vederihno.

⁴ Ihyan yan min ne, o cuan ndi ye. Ama cuan ye ne, rinduco ye ihyan nación yahn Israel, ne tama cuan ye ne, rinduco ye ihyan apóstol chahn.

⁵ Tuhme ihyan nación yahn Israel chahn nduco ihyan tama nación ne, ntuhno ye nduco intiyahn cava che din tan ye nduco ihyan apóstol chahn, cah ye tu ihyan.

⁶ Ate Pablo nduco Bernabé ne, checadino ye, ne chano ye, cuahn ye yahn yahn Licaonia, yan Listra man, yan Derbe man, nduh cuan nan che nino man.

⁷ Min chahtechica ye, cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.

Ihyan yan Listra ne, cah ye tu Pablo

⁸ Min yan Listra va ama sahn che nenevadoh cah se nde ro che chihndeyan se, nde tah hua ri rica se.

⁹ Sahn min ne, va se, rihnevan se che rahndudo Pablo. Ndihchero ndah ye sahn, ne checadino ye te ritahno se che co din Dendiohs che ndoyahn se.

¹⁰ Tuhme cah ye yahn se:

—Cuenecuen, cuandi cuaque.

Ndetahno chandi cuaco se, ne canan rica se.

¹¹ Cuahn che ndihchero ihyan yan vederihno che din Pablo ne, nduco devaco yahn man ye, devaco yahn Licaonia ne, rah ye:

—O dendiohs yuhn vo, ndaconda ye ihyan, chiya ye iyehnse.

¹² Rahn ihyan chahn te Bernabe ne, dendiohs yahn ye che duche ye Jupiter, ne Pablo ne, Mercurio, te ihyan min che rahndudo ye.

¹³ Chidocuyan yahn Jupiter che nti yaco yahn ye chihto yan me ne, nda ye, nda ye nanda man, itenine man, cava che cahno ye ite che co te vedino, ndeva ye nduco ihyan yan chahn yavenan Bernabe nduco Pablo.

¹⁴ Cuahn che checadino ihyan apostol chahn che tihca ne, canan rendeh ye tino yahn ye cava che nahma ye che hua tihca din ihyan chahn, ne chenda ye van nducoyaca ye, rah ye:

¹⁵ —¿Dehco che tihca redin nchuhn?, te nuhn ne, ihyan iyehnse nuhn nduhca nchuhn. A cava chemin che cochi nuhn, cahma nuhn nduco ne che cahcoman ne dehtenduh che tihchan che hua cochihve, ne cotahno ne Dendiohs, ihyan min che quenduche ye. A ihyan min che dendah ye nan ro

man, iyehñse man, nuniyahñ man, nducuahñ che va man.

16 Ro menañ me ne, cah yune ye che quendi ihyan yune yahñ man ye.

17 Ate hua chihcomañ ye ihyan, te din ye che ndah nduco ye, chihco ro ye vedeyahino yahñ ye. A Ihyan min che redin ye che ran co man, che ndah ri chendata man. Rihquechey ye uvo man, renecah yan ye chedave yuhn vo man.

18 Andahre tihca rahn Pablo man, Bernabé man, ate aconunde cuahn chicade chica tan ye che cahno ihyan yan chahn itenine che co te vedino, che ndeva ye yavenañ ye.

19 Tuhme nda neve ihyan, ndata yahñ Israel, che chica ye yan Antioquia man, yan Iconio man, chinun ye ihyan yan, ne cah ye tu Pablo. Chihno min ne, co a ndih Pablo rahnco ihyan chahn, ne chihnda rudo ye ihyan nde cuahn chihto yan.

20 Ate ura che ndi dama ihyan che ritahno ye Dihvo vo nan Pablo ne, necuan ye, ne conahn ye viyan nduco vih. Tama ro me ne, chica ye min nduco Bernabé, nda ye yan Derbe.

21 Min cahndudo ye Ndudo yahñ Dendiohs, ne ama yahñ ihyan chitahno ye Dihvo vo. Chihno min ne, ndaconan ye, nchuh ye yan Listra man, yan Iconio man, nta ye yan Antioquia.

22 Queri ama yan nan che nchuh ye ne, renecah yan ye chedave yahñ ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne riyahve ye ihyan che quendi cotahno ye numa ino ye. Rahn ye ri ye ihyan chahn te va che ama chuhrihn ye muhn iyehñse, ate adive ne, cuahtenan ye vahchetero.

²³ Namin tendah nun ye neve ihyan queri ama cuan cava che co ye intiyahn yaco. Covah ye man, chahte ye yahte man, ne ndahco ye nducoyaca ihyan chahn che ritahno ye Dihvo vo tah Dendiohs.

Pablo nduco Bernabé ne, conahn ye yan Antioquía, yahn yahn Siria

²⁴ Chihno min ne, nchuh ihyan chahn yahn yahn Pisidia, ne nda ye yahn yahn Panfilia.

²⁵ Cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs yan Perge, tuhme cuahn ye yan Atalia.

²⁶ Chahtenun ye ama barco, chica ye min, conahn ye yan Antioquía, a yan min che ndahco intiyahn yaco ihyan chahn tah Dendiohs che ama va vedeyahino yahn ye, cava che cahn ye nan ntiyon che man ne, a dinahn ye.

²⁷ Cuahn che a nta ye ne, nedin dama ye nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne necah cuande ye ihyan chahn nducuahn che din Dendiohs nduco ye man, nduhca che din Dendiohs che chitahno ihyan tama nación man.

²⁸ Pablo nduco Bernabé ne, ama rahn chahtenan ye yan min nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo.

15

Chi ama junta yan Jerusalén

¹ Tahn min ne, ama o sahn che chica se estado yahn Judea, nda se yan Antioquía ne, min chihuahn se ihyan che ritahno ye Dihvo vo te cava che co ndevahn ye ne, va che conan seña ihyan nduhca che chihquentiyon Moisés.

² Pablo nduco Bernabé ne, riyahve ye sahn chahn che ndiyu tihca, ate ama chahtecuhn chende se nduco ye. Nducote hua chi chihnde cade min ne, nte cade ihyan che ritahno ye Dihvo vo che dechuh ye ihyan chahn nduco tama te o ihyan yan Jerusalén cava che nte cade ye nduco ihyan apóstol man, intiyahn yaco man.

³ Chica ihyan chahn yan Antioquía, chuh ye nación yahn Fenicia man, Samaria man, renecah cuande ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo che vate ye min, nduhca che chihcoman ihyan tama nación dehtenduh che ritahno ye menan, ne chitahno ye Dendiohs. Nducoyaca ihyan che chihnevan ye ndudo me ne, ama chi yeno ye.

⁴ Cuahn che nda Pablo nduco Bernabé min yan Jerusalén ne, nducoyaca ihyan ndiyaco man, ihyan apóstol man, intiyahn yaco man, nevahne-cun ye ihyan. Tuhme Pablo nduco Bernabé necah cuande ye ihyan chahn yahn nducuah che din Dendiohs nduco ye.

⁵ Ate ama o sahn fariseo che namin ritahno se Dihvo vo ne, chahtendi se, ne rahn se:

—Va che conan seña ihyan tama nación che ritahno ye Dihvo vo man, va che dinahn ye ley che dirun Moisés man.

⁶ Tuhme ndodama ihyan apóstol chahn nduco intiyahn yaco cava che nte cade ye yahn chemin.

⁷ Cuahn che a ama ndeh rente ihyan chahn ne, chandi Pedro, ne rahn ye:

—Dihnó, a devano nchuhn te a rahn ne, van uvo ne, tendah nun Dendiohs u cava che cuahndudó Ndudo yahn ye, cahnevan ihyan tama nación, ne cotahno ye.

⁸ Dendiohs che rendihche ye chedave yahn nducoyaça ihyan ne, te ye, checadino vo che ndeva ye ihyan chahn, te din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye ihyan, nduhça che quenun uvo.

⁹ Dendiohs ne, dama no yahino ye uvo nduco ihyan chahn, te namin ihyan chahn ne, nchahco ye nunde yahn ye yahn che chitahno ye.

¹⁰ ¿Dehco che retumarande nchuhn Dendiohs? Che tihça rihquentiyon ne ne, recah rihn ne ihyan tama nación che ritahno ye Dihvo vo, te nducuahn che nahn ne che dinahn ye ne, nde ihyan ndico yuhn vo, nde man vo, hua chi dinahn vo.

¹¹ A devano vo te deman nduco vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo che ndevahn vo man, ihyan chahn man.

¹² Tuhme chahtedihn chende ihyan, ne chihcovan ye che necah cuande Pablo nduco Bernabé yahn vederihno che din Dendiohs nduco ye van ihyan tama nación.

¹³ Cuahn che chihno nte ihyan chahn ne, necuandi Jacobo, ne rahn ye:

—Dihnó, cuihcovan nchuhn che cahmá.

¹⁴ Simón Pedro ne, a neco ye uvo nduhça che din yahino Dendiohs ihyan tama nación, ne tendah nun ye van ihyan chahn, ihyan che co yahn ye.

¹⁵ Tihça va che co, te a tihça dirun ama cha ihyan profeta tuhça:

¹⁶ Rahn Dendiohs: “Cuihno min ne, ndaconán, ne ndahco cadé vederihquentiyon yahn David che va man.

Dín che ndaconan ndo chahte man, che cahcantiyon man man,

17 cava che ihyan yahn nducuahn nación che a tendahnún ne, cotahno ye u che Dihve ye.”

18 Tihca rahn Dihvo vo Dendiohs, te ye, checadino vo dehtenduh che tuhchan nde a rahn me.

19 'Chemin che rahn te hua ndahca che cah rihñ vo ihyan nación chenahn che a chihcoman ye dehtenduh che ritahno ye ro menan me, ne chitahno ye Dendiohs.

20 Tahque ndahca che dirun vo yahn ye che hua cheh ye che rihco ihyan nan che rahn ye dendiohs yahn ye man, che hua cheh ye yute yahn ite che hua rayun yahn te man, che hua cheh ye yun man, che hua ndere cuahtenan ye nduco ndahta che ndiyu ndahta yahn ye man.

21 Tihca din vo, te nducuahn yan, nde a rahn me, ndate ndate, ro che rahtetuhno ihyan ne, rahndudo ihyan ley che dirun Moisés, ne hua ndahca che din vo che co ndache ihyan che riquendi ye ley min.

22 Tuhme ihyan apóstol man, intiyahn yaco man, nducoyaca ihyan chenahn che ritahno ye Dihvo vo man ne, nte cade ye, ne tendahnun ye o ihyan cava che dechuh ye ihyan nduco Pablo man, Bernabé man, yan Antioquía. Quendah yahn o ihyan che namin ndinan ye van ihyan che ritahno ye Dihvo vo. Ama ye ne, Judas, che namin duche ye Barsabás, ne tama ye ne, duche ye Silas.

23 Nduco ihyan chahn ne, dechuh ye ama caca nan che dirun ye:

“Nuhn, ihyan apóstol man, intiyahn yaco man, nducoyaca ihyan chenahn che ritahno ye Dihvo vo man ne, rente nuhn Dendiohs nchuhn, dihno

nuhn, ihyan nación chenahn che vate ne yan Antioquía man, yahn yahn Siria man, Cilicia man.

²⁴ Checadino nuhn te ama o ihyan che chica ye muhn, ne nda ye tan ne, redin vahche ye yahn nchuhn man, redetoh ye ino nchuhn man, che ndere ricuahn ye che va che conan seña nchuhn man, dinahn ne ley che dirun Moisés man. Hua ndiyu nuhn che dechuh nuhn ihyan chahn.

²⁵ A nte cade nuhn, ne tendahnun nuhn o dihno vo van nuhn, dechuh nuhn ihyan tan, quendi-hchero ye nchuhn dama nduco dihno vo che ama yahino vo ihyan, Bernabé man, Pablo man.

²⁶ Ihyan chahn che ndihco mendahn ye ihyan, redin ye ntiyon yahn Dihvo vo.

²⁷ Me ihyan che o che dechuh nuhn ne, Judas man, Silas man. A ihyan chahn che nte cuande ye nchuhn yahn nducuahn che nte cade nuhn.

²⁸ Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs nte cade nuhn che hua cah rihnuhn nchuhn nduco ama ndeh nan dehtenduh. Atenan dehtenduh che tuhchan, va che dinahn ne.

²⁹ Hua cheh nchuhn yute che rihco ihyan che ri vedino nan dehtenduh che redin ye dendiohs yahn ye man, hua cheh ne yun man, yute yahn ite che hua ra yun yahn te man, hua ndere cuahtenan ne nduco ndahta che ndiyu ndahta yahn man ne man. Ndete che dinahn ne dehtenduh che tuhchan ne, ndahca din ne. Dendiohs conduco ye nchuhn.”

³⁰ Tuhme chica ye min, ne nda ye yan Antioquía. Nedin dama ye nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne necah ye caça me.

³¹ Cuahn che cahndudo ihyan çaça me, chihnevan ihyan chahn ne, ama necah yan ye chedave yahn ye, ne chi yeno ye.

³² Judas nduco Silas ne, namin quenan cuma ye vederihquentiyon che rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, ne cuahn che cahndudo ye, chihnevan ihyan chahn ne, ama necah yan ye chedave yahn ye.

³³ Cuahn che a ndeh ro chahtenan ye min ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ndedechuh ye ihyan numacuahn vedeyeno yan Jerusalén.

³⁴ Ate Silas ne, quenan ye min yan Antioquía.

³⁵ Namin Pablo man, Bernabé man, chahtenan ye min, ne nduco ama yahn ihyan ne, quendi ye, ricuahn ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo man, rahndudo ye man.

Chahn Pablo tãma yune cahndudo ye

³⁶ Adiva ne, rahn Pablo ri ye Bernabé:

—Cuhn vo tãma yune nduco ne, quendihchero vo nducoyaca dihno vo che vate ye nducuahn yan nan che a chahtechico vo, cahndudo vo ndudo yahn Dihvo vo. Ndhchero vo taça chenani ye.

³⁷ Bernabé ne, nahn ye che cahn Juan Marcos, co nduco se ihyan.

³⁸ Ate Pablo ne, rahn ye te hua ndahca che quenda ye sahn yahn che, cuahn che chahn ye menan me ne, chihcoman se ihyan yahn yahn Panfilia, conahn se, ne hua quendi se nduco ye nan ntiyon.

³⁹ Nducote hua chidama ndudo yahn ye nduco vih ne, chihcoman vih ye. Bernabé ne, quenda

ye Juan Marcos, ne chahtenun ye ama barco, ne cuahn ye yahn yahn Chipre.

⁴⁰ Me Pablo ne, quenan ino ye che conduco Silas ihyan. Covah ihyan che ritahno ye Dihvo vo cava che numacuahn vedeyahino conduco Dendiohs ihyan, ne cuahn ye.

⁴¹ Chuh ye yahn yahn Siria man, Cilicia man, renecah yan ye chedave yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo.

16

Timoteo ne, chinduco se Pablo nduco Silas

¹ Pablo nduco Silas ne, chuh ye yan Derbe, ne nda ye yan Listra. Min va ama sahn che duche se Timoteo, che ritahno se Dihvo vo Jesucristo. Sahn min ne, daya ama ndahta naci6n yahn Israel che namin ritahno ye Dihvo vo. Chida se ne, ihyan naci6n yahn Grecia.

² Ihyan che vate ye yan Listra man, yan Iconio man, che ritahno ye Dihvo vo ne, rahn ye yahn se che ndah ihyan se.

³ Pablo ne, nahn ye che conduco sahn min ihyan, ne nahn ye seña sahn cava che hua co yudo yahn ihyan naci6n yahn Israel che vate ye yahn min, te nducoyaca ye ne, devano ye te chida se ne, ihyan tama naci6n ye.

⁴ Nducuahn yan nan che renda ye ne, rech cuande ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo nduhca che chihco cade ihyan ap6stol man, intiyahn yaco man, che vate ye yan Jerusal6n.

⁵ Me nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, riquendi ritahno ye numa ino ye, ne ro ro ne,

ihyan che ranan ritahno ye Dihvo vo ne, rinduco ye ihyan chahn, ne ri yahñ ye.

Chinahn ama vederihno, ne ndihchero Pablo ama sahn yahñ yahn Macedonia van yahnde yahn ye

⁶ Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, hua cah yune che cahñ ihyan chahn, cuahndudo ye yahñ yahn Asia. Chemin che chahtechica ye yahñ yahn Frigia man, Galacia man,

⁷ nde nda ye nan ri vah yahñ yahn Misia. Cuahn che chenan ye min ne, nahn cahñ ye yahñ yahn Bitinia, ate hua cah yune Vaco Dihvo vo Jesucristo che cahñ ye.

⁸ Tuhme chuh dama ye yahñ yahn Misia, ne nda ye van Troas.

⁹ Min chinahn ama vederihno, ne ndihchero Pablo van yahnde yahn ye che nti ama sahn yahñ yahn Macedonia nan ye, ne rica se favor ihyan: “Cahn ne van vacó, Macedonia, conan ne nuhn.”

¹⁰ Ndetahn che ndihchero ye vederihno me ne, chihco van nuhn dehtenduh yahn nuhn cava che cahñ nuhn yahñ yahn Macedonia, te a devano cuaco nuhn te nahn Dendiohs che cahñ nuhn, cuahndudo nuhn Ndudo yahn ye min.

Pablo nduco Silas ne, nda ye van Filipos

¹¹ Min van Troas chahtenun nuhn ama barco, ne cuahn cuaco nuhn yahñ yahn Samotracia, ne tama ro me ne, nda nuhn van Neápolis.

¹² Chica nuhn min, ne nda nuhn van Filipos, van che tahque chahte che co tama van min yahñ yahn Macedonia. Yan min ne, Roma ndi cuande. Min chahtenan nuhn neve ro.

¹³ Nda ro che rahte tuhno ihyan ne, cuahn nuhn cuahn chihto yan. Nda nuhn chendico nan che rahn ihyan, revah ye. Min chahte nuhn, ne cahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs, chihnevan neve ihyan ndahta che chi dama ye min.

¹⁴ Min nduco ama ndahta yahn yan Tiatira che duche ye Lidia. Ihyan min ne, ihyan rendihcuetino morado, ne ritahno ye Dendiohs. Rihnevan ye che rahndudo Pablo, ne din Dihvo vo che chenahn ye ndudo me.

¹⁵ Ihyan min nduco ihyan ndevaco ye ne, chedene nducoyaca ye. Chihno min ne, chica ye favor nuhn:

—A ndihche nchuhn che a chitahnó Dihvo vo Jesucristo. Cuhn vo nduco ne ndevacó, cuahtenan ne.

Tuhme din ye fuerza nuhn che chahtenan nuhn.

¹⁶ Ama ro ne, ura che cuahn nuhn, covah nuhn ne, ndihchero nuhn ama tahn dihn che quenun vaco chihnga tahn, che recadino suerte yahn ihyan. Vate ama o dihve te, ne ama rendaça se tume nan ntiyon min.

¹⁷ Tahn min ne, quendaħ te nuhn, ne rah te:

—Ihyan chuhn ne, redin ye ntiyon yahn Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye, ne rahndudo ye ndudo nduhca che co ndevahn ihyan.

¹⁸ A ama nde ro che tihca redin te, nde nan che chi yudo yahn Pablo, ne chaconan ye, ndihchero ye tahn, ne rahn ye ri ye vaco chihnga che quenun tahn:

—Numacuahn vederihquentiyon yahn Jesucristo, rahn rí di, cuendiquendaħ tahn tih.

A ndetahn̄o ndiquend̄ah vaco me tahn̄.

¹⁹ Cuahn̄ che checadino dihve te che a ndiquend̄ah vaco chihnḡa me tahn̄, che ametah̄ ndaca se tume nan̄ ntiyon min ne, chetah̄ se Pablo nduco Silas, ne quenda se ihyan̄ ndev̄acoȳan̄ nan̄ intiyahn̄.

²⁰ Chih̄ nunde se yahn̄ ye, ne rah̄n se:

—Sahn̄ chuhn̄ ne, sahn̄ naci3n̄ yahn̄ Israel, ne rendedecuan se ihyan̄ yan̄ vaco vo.

²¹ Ricuahn̄ se costumbre che hua co nevahne-cun vo, nde hua co quendi vo, te uvo ne, Roma ndi cuando vo.

²² Tuhme chi tan̄ ihyan̄ yan̄ nduco ihyan̄ chahn̄, ne chihquentiyon̄ intiyahn̄ che cahnevi se tino yahn̄ ye, ne cuahn̄ se ihyan̄ nduco nducodi.

²³ Chihno che amā chahn̄ se ihyan̄ ne, chih se ihyan̄ vacoyahn̄, ne chihquentiyon̄ se sahn̄ che redin̄ cudadō vacoyahn̄ me che din̄ ndah se cudadō ihyan̄.

²⁴ Sahn̄ che redin̄ cudadō vacoyahn̄ me ne, chih se ihyan̄ chahn̄ chete amā cuarto che va nde cuahn̄ candevah̄ chete vacoyahn̄ me, ne chih chiche se cah̄ ye nduco amā nan̄ vihto che duche cepo.

²⁵ Tenduh̄ nan̄ mah̄n yan̄ me ne, revah̄ Pablo nduco Silas, rita ye himno, rendeva ye yavenan̄ Dendiohs, ne sahn̄ preso che chenun se min ne, rihcovan se.

²⁶ A ura min no aden̄an̄ amā nuhn̄ yahn̄, nde name yahn̄ vacoyahn̄ me, amā chihde. Nane nducuahn̄ chende vacoyahn̄ me, ne chihno ntahte cadena che nechiche nducoyacā preso chahn̄.

27 Sahn che redin cudado vacoyahn me ne, ntuche se, ne cuahn che ndihchero se che chendah chende vacoyahn me ne, tico se espada yahn se, nahn cahno man se sahn, te rahco se te co a chihno chano preso chahn.

28 Ate cah Pablo yahn se:

—Hua te cahne man di, te muhn chenun nducoyaca nuhn.

29 Tuhme chica se ama yahn, ne aderano se, chenda se nan che chenun preso chahn, nde tuno rendoh se che vah se, ne chehntihya se nan Pablo nduco Silas.

30 Ndetahno ndetendah se ihyan chahn, ne tumerune se ihyan:

—¿Deh va che din cava che ndevahn u ne?

31 Ndahconan ye yahn se:

—Cuitehne Dihvo vo Jesucristo, ne ndevahn di nduco ihyan ndevaque.

32 Tuhme cahndudo ihyan chahn ndudo yahn Dihvo vo, chihnevan se nduco nducoyaca ihyan ndevaco se.

33 A ura min no chete rahn, naho se nan ntaca yah yahn ihyan chahn. Tuhme chedenune se nduco nducoyaca ihyan ndevaco se.

34 Chihno min ne, ndiquenda se ihyan chahn ndevaco se, ne cah se, cheh ye. Ama yeno se che chitahno se Dendiohs, ne ihyan ndevaco se ne, namin ama yeno ye che chitahno ye.

35 Cuahn che a chi dave me ne, dechuh intiyahn sahn policia che cahma se nduco sahn che redin cudado vacoyahn me, che ntahte se Pablo nduco Silas.

³⁶ Tuhme rahn sahn che redin cudado vacoyahn me ri se Pablo:

—A chihquentiyon intiyahn u che ntahté nchuhn. Man ne, co ndiquendaḥ ne, hua dehve rahco ne.

³⁷ Rahn Pablo ri ye sahn policia chahn:

—Ihyan che ndi cuande ye Roma ne, rihquentiyon ley che hua co co ye castigo numanahn che metah cuhnde cade yahn ye. Nuhn ne, Roma ndi cuande nuhn, ate nchuhn ne, nde hua teche cade ne yahn nuhn, ne chahn ne nuhn nan nducoyaca ihyan yan, chih ne nuhn vacoyahn. Man ne, ¿a rihco nchuhn che ndetendaḥ ne nuhn cuahn ndeh ne? Hua. Chi man intiyahn, ndetendaḥ ye nuhn.

³⁸ Nta sahn policia chahn, ne necah cuande se intiyahn chahn. Cuahn che checadino ye te ndi cuande ihyan chahn Roma ne, ama dihya ye chi,

³⁹ ne cuahn ye, ndaca ye che nchahconunde Pablo nduco Silas. Tuhme ndetendaḥ ye ihyan chahn, ne chica ye favor ihyan che ndaca ye yan min.

⁴⁰ Cuahn che ndiquendaḥ ye vacoyahn me ne, cuahn ye ndevaco Lidia, quendihchero ye ihyan chahn che ritahno ye Dihvo vo. Chihno yahve ye ihyan chahn ne, chica ye min, ne cuahn ye.

17

Ndo dama sahn yan Tesalónica, nahn cuahn se Pablo

¹ Pablo nduco Silas ne, chuh ye yan Anfípolis man, yan Apolonia man, ne nda ye yan Tesalónica, nan che nti ama yaco yahn ihyan nación yahn Israel.

² Pabło, nducote a ntiyon min nda ye ne, chahn ye yaço me, ne ino ndate, ro che rahte tuhno ihyan ne, rahndudo ye che ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ihyan yan min.

³ Rahndudo ye nduhça che va che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo man, nduhça che chihno se ihyan man, nduhça che va che ntuche ye man. Namin rahn ye:

—Dihvo vo Jesucristo che rahndudó yahn ye nan nchuhn ne, a ihyan min che a va çade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehñse.

⁴ Tuhme neve ihyan nación yahn Israel chahn ne, chitahno ye Dihvo vo, ne chinduco ye Pabło nduco Silas. Namin ama yahn ihyan nación yahn Grecia, che renevahnecun ye Dendiohs nde menan, nduco ama yahn ndahta nchico ne, chitahno ye Dihvo vo.

⁵ Ate sahn nación yahn Israel che hua chitahno se ne, chi ve se, ne din dama se ama o sahn dahnde che duhtuno ihyan se, vatechica se viyan, ne chinun se sahn che ndedecuan se ihyan yan. Chahn se vaço ama ihyan che duche ye Jasón, rinuhn se Pabło nduco Silas çava che tendah vah se ihyan, necah se ihyan tah ihyan yan.

⁶ Nducote hua ntaca se ihyan chahn min ne, chihnda rudo se Jasón nduco ama o dihno vo che chenani ye min, quenda se ihyan nan intiyahn, ne cah se:

—Sahn che rinun se ihyan, rendedecuan se ihyan numachahte iyehñse ne, man ne, nda se muhn.

⁷ Jasón tih ne, retuma ino se sahn ndevaco se. Nducoyaca sahn chahn ne, redetoh nan se ley

yahn César, te rahn se te va tama rey che duche ye Jesús.

⁸ Cuahn che chihnevan ihyan yan man, intiyahn man, che tihca ne, ama chi tan ye.

⁹ Ate Jasón nduco ihyan chenhahn chahn ne, nedihve ye intiyahn, ne ntahte ye ihyan.

Pablo nduco Silas ne, nda ye yan Berea

¹⁰ Ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, a vino min no dechuh ye Pablo nduco Silas nde yan Berea. Cuahn che nda ye min ne, chenda ye chete yaco yahn ihyan nación yahn Israel.

¹¹ Ihyan nación yahn Israel che vate ye min ne, tahque renahn ye che co ihyan che vate ye yan Tesalónica, te nevahneacun ye Ndudo yahn Dendiohs numacuahn vedeyeno, ne ro ro rendihchenan ye Ndudo min cava che cadino ye a cuaco nduhca che rahndudo Pablo.

¹² Chemin che ama yahn ihyan chahn chitahno ye Dihvo vo Jesucristo. Namin van ihyan nación yahn Grecia, nde ndahta nchico man, nde chahn man, chitahno ye ihyan.

¹³ Cuahn che checadino sahn nación yahn Israel che vate se yan Tesalónica che quenah Pablo min yan Berea, rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs ne, chahn se min, chinun se ihyan yan, ndedecuan se ihyan.

¹⁴ Ate ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ndetahno dechuh ye Pablo cuahn chihto nuniyahn. A deman Silas nduco Timoteo chahtenan ye min yan Berea.

15 Me ihyan che chengu yune ye Pablo ne, chin-
duco ye ihyan nde yan Atenas. Ndetahno ndaco-
nan ihyan chahn, nda ye ndudo yahn Pablo che
cahn Silas nduco Timoteo, ntuno ye ihyan tenun
tenun no.

Quenan Pablo yan Atenas

16 Numanahn che quenan rino Pablo che nda
Silas nduco Timoteo min yan Atenas ne, ama
rendedecadino ye yahn ihyan yan min, te ndihche
ye te ama vate dehtenduh che redin vahn ye den-
diohs yahn ye.

17 Chemin che ama rente ye chete yaco nduco
ihyan nación yahn Israel man, ihyan tama nación
che renevahnecon ye Dendiohs man. Namin
rente ye ro ro nduco ihyan che chenun ye ndihve.

18 Ama o sahn che rahn se vededevano yahn Epi-
cureo nduco tama te o se che rahn se vededevano
yahn estoico ne, canan rente se nduco Pablo. Ama
o se ne, tumerune se:

—¿Deh che rahn sahn tih che ama cahnda
chende se?

Tama te o se ne, rahn se:

—Cane racotuhn se ndudo yahn tama te o den-
diohs.

Tihca rahn sahn chahn, te rahndudo Pablo
ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo man, yahn che va
che ntuche tenahn man.

19 Tuhme quenda se ihyan ama cuete che duche
Areópago nan che rendo dama ihyan ndinan,
rente cade ye, ne tumerune se ihyan:

—¿A nahn te cuande ne nuhn yahn ndudo ra che
rahndudo ne ne?,

20 te rente ne dehtenduh ndudo che hua nih-
nevan nuhn, ne nahn cadino nuhn deh conahn.

²¹ Tihc̄a rahn se, te nducoyaca ihyan yan Atenas man, ihyan naci3n chenahn che vate ye min man ne, deman yahn dehtenduh che hua devano ye nahn nte ye man, nahn cahnevan ye man.

²² Tuhme chandi Pablo min Are3pago nan nducoyaca sahn chahn, ne cahndudo ye:

—Nchuhn ihyan yan Atenas, rendihché te ama ritahno ne dendiohs yahn ne,

²³ te cuahn che quechicá, rendihcheró yaco yahn nchuhn, ne namin ntacá ama nan ta nan che ndirun tuhca: “Nan ta yahn Dendiohs che hua rendihche ihyan.” Dendiohs min che rendeva nchuhn yavenan ye andahre hua rendihche ne ihyan ne, a ndudo yahn ye che rahndudó.

²⁴ 'A Dendiohs min che dendah ye iyehNSE nduco nducuahn che va. A Dendiohs min che rihqumentiyon ye numachahte iyehNSE, nde nan ro man, nde ndiyahn man. Hua renun ye chete yaco che rihno ihyan,

²⁵ nde hua rendotenan ye dehtenduh che co din ihyan cava ye, te man ye redin ye che chenun ico nducoyaco vo man, rete ye vedevihche yuhn vo man, nducuahn dehtenduh che rendotenan vo man.

²⁶ A ihyan min dendah ye ama ndata no ihyan yahn nducuahn naci3n, ne chihqumentiyon ye che cuahte ye numachahte iyehNSE. Chihco cade ye ro che cuahte ye man, nan che cuahte ye man.

²⁷ Nahn Dendiohs che nuhn ihyan iyehNSE ihyan ndete che ndaca ye ihyan, andahre cuaco te hua yahn quenán ye yahn queri ama vo.

²⁸ Hua yahn quenán ye, te a ihyan min che redin ye che chenun ico vo man, vatechico vo

man, chenduche vo man. Namin rahn ama o ihyan devano yahn nchuhn ndudo cuh che dama: “Ndata yahn Dendiohs uvo.”

²⁹ Tuhme, nducote ndata yahn Dendiohs uvo ne, hua ndedecadino vo che Dendiohs ne, ama mieca che ndindah nduco diyahnguan man, o diyahngua man, o tu man, che redendah ihyan nduhca che nahn man ye.

³⁰ Ro menan me ne, din chahtino Dendiohs vedetundo yahn ihyan, ate man ne, rihquentiyon ye ihyan che vate ye numachahte iyehse che nto ino ye nunde yahn ye,

³¹ te a ndihco cade ye ro che techecade ye numa cuaco yahn nducoyaca ihyan iyehse. A tendah nun ye ama ihyan che techecade ye menun ye, ne ndedetuhche ye ihyan min van tenahn. Nduco chemin ne, cah ye, checadino nducoyaca ihyan che tihca va cade.

³² Cuahn che chihnevan sahn chahn yahn che ntuche tenahn ne, nahn se ne, rihyon nan se Pablo, ne nahn se ne, rahn se:

—Tahque ndah tama ro cuahndudo ne, cahnevan nuhn.

³³ Tuhme chica Pablo min, conahn ye.

³⁴ Ate van sahn chahn ne, chenun neve ihyan che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne chinduco ye Pablo. Ama ye ne, duche ye Dionisio. Ihyan min ne, ama intiyahn yahn junta Areópago. Tama ye ne, ama ndahtha che duche ye Dámaris. Namin te neve ihyan, chitahno ye Dihvo vo.

18

Nda Pablo yan Corinto

¹ Chihno min ne, chica Pablo yan Atenas, ne nda ye yan Corinto.

² Min ntaca ye ama sahn, ndata yahn Israel, che duche se Aquila. Yahn yahn Ponto chihta se. Adive ne, chihnde se yahn yahn Italia. Nducote chihquentiyon emperador Claudio che ndaca nducoyaca ihyan, ndata yahn Israel, Roma, yahn yahn Italia ne, chica se min nduco ndahta yahn se che duche te Priscila. Pablo ne, cuahn ye, quendihchero ye ihyan chahn,

³ ne nducote dama ntiyon yahn ihyan chahn nduco ye, che rendahyon ye tino tu cava che co vah tino ne, quenan ye nduco ihyan chahn, din ye ntiyon nduco vih.

⁴ Ndate ndate, ro che rahtetuhno ihyan, rahn Pablo yaço. Min rahndudo ye, ne redin ye che renahn ihyan nacion yahn Israel man, ihyan tama nacion man.

⁵ Cuahn che nda Silas nduco Timoteo che chica ye yahn yahn Macedonia ne, chihcoman Pablo ntiyon che redin ye, ne rahndudo ye ro ro nan ihyan nacion yahn Israel. Rahndudo ye te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse.

⁶ Ate ihyan chahn ne, chi tan ye nduco Pablo, ne rahn tan ye nduco ye. Chemin che chihde ye tino yahn ye, cah ye, checadino ihyan chahn che ndaca ye min, cahcoman ye ihyan. Rahn ye:

—A man nchuhn chendihco ne nunde che conda ne, te u ne, a yahve nchuhn. Man ne, cahn, cuahndudo, cahnevan ihyan nacion chenhn.

⁷ Ndiquendah ye yaço min, ne cuahn ye vaço ama ihyan che duche ye Justo, che nti chihto

yaco. Ihyan min ne, namin rendeva ye yavenan Dendiohs.

⁸ Ama intiyahn yaco che duche ye Crispo nduco nducoyaca ihyan ndevaco ye ne, chitahno ye Dihvo vo Jesucristo. Namin cuahn che chihnevan ama yahn ihyan yan Corinto Ndudo yahn Dendiohs ne, chitahno ye, ne chedenune ye.

⁹ Ama vino ne, chinahn ama vederihno nan Pablo, ne chihnevan ye che rahn Dihvo vo nduco ye:

—Cuiquendi, cuahndode. Hua te vah. Hua ngüen,

¹⁰ te u ne, nducó di, ne nde ama ihyan hua co nahn tah ye di cava che nuhn yah ye di. Cuiquendi, cuahndode, te muhn yan cuh ne, vate ca ama yahn ihyan che cotahno ye u.

¹¹ Chemin che quenán Pablo min yan Corinto ama nduyo quenán man, ricuahn ye Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ihyan chahn.

¹² Ate cuahn che quenán Galión gobernador yahn Acaya ne, ihyan nación yahn Israel ne, chi tan ye nduco Pablo, ne ndo dama ye, quenda ye ihyan nan se.

¹³ Rahn ye ri ye sahn:

—Sahnguh ne, rinun se ihyan che cotahno ye Dendiohs, ate hua nduhca che rihquentiyon ley.

¹⁴ Pablo ne, adeche cuanan cahma ye cuahn che rahn Galión ri se ihyan chahn:

—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, ndete che cava ama nunde chahte che nda ne sahn tih nan ne, va vedeyenó che techecadé yahn se.

¹⁵ Ate nducote deman ndudo man, che duche ihyan man, yahn ley yahn man nchuhn man ne,

tañ condihche ne taça techecade man ne, te u ne, nde hua nahn techecadé yahn dehtenduh che tihchan.

¹⁶ Chihno rahn se chemin ne, chihquentiyon se che ndiquendah vah ihyan chahn.

¹⁷ Tuhme nducoyaca sahn nación yahn Grecia che nduco se min ne, tumangan se ihyan ndinan yahn yaco che duche ye Sóstenes, ne a min no chahn se ihyan. Gobernador ne, ndihchero se, ate nde hua tumacah se.

Nta Pablo yan Antioquía, ne ndaconan cuahn tun ye che co ino yune, cuahndudo ye

¹⁸ Pablo ne, ndeh ro ca quenán ye yan min. Tuhme yahve ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne chahtenun ye ama barco nduco Aquila nduco Priscila, ne cuahn ye nduco vih yahn yahn Siria. Min yan Cencrea, ura che ametah conun Pablo chete barco me ne, ndu rah tin ye cava che nahma ye che a tuno ro yahn ama ndudo che a necah ye Dendiohs ro menan.

¹⁹ Cuahn che nda ihyan chahn yan Efeso ne, Pablo ne, chihcoman ye Aquila nduco Priscila, ne cuahn ye yaco, nte ye nduco ihyan nación yahn Israel che rendo dama ye min.

²⁰ Ihyan chahn ne, chica ye favor ihyan che conan ca ye min, ate hua cahneacun ye.

²¹ Tuhme yahve ye ihyan chahn:

—Va che cahn yan Jerusalén cava che a min quenán nda ro vihco. Ate ndete che nahn Dendiohs ne, ndaconan tún, ndihchero vih vo.

Tuhme ndonun ye barco me, ne chica ye yan Efeso.

²² Cuahn che nda Pablo yan Cesarea ne, chahn ye yan Jerusalén, necah ye Dendiohs ihyan ndiyaco. Tuhme conahn ye yan Antioquia.

²³ Cuahn che a chi rahn che nta ye min ne, cuahn tun ye nduh yan nduh yan, yahn yahn Galacia man, Frigia man, renecah yan ye chedave yahn nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

Rahndudo Apolos yan Efeso

²⁴ Tahn min ne, ama ihyan, ndata yahn Israel, che duche ye Apolos ne, nda ye yan Efeso. Ihyan min ne, chihta ye yan Alejandria. Ama devano ye Ndudo yahn Dendiohs, ne ama ndahca rahndudo ye.

²⁵ Ndah nahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ne numa cuaco man, numa ino ye man, rahndudo ye yahn ye, andahre deman yahn che chehdenune Juan Bautista devano ye.

²⁶ Min chete yaco ne, tihca cahndudo ye numa ino ye, ne cuahn che chihno cahndudo ye ne, Aquila nduco Priscila ne, quenda ye ihyan deva vih, ne cah cuande ndah ye ihyan yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

²⁷ Cuahn che nahn cahñ Apolos yahn yahn Acaya ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, chinan ye ihyan, ne dirun ye ama caça yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo che vate ye yahn min cava che nevah necun ye ihyan. Cuahn che nda ye yahn min ne, ama chinan ye ihyan chahn che numacuahn vedeyahino yahn Dendiohs chitahno ye Dihvo vo Jesucristo,

²⁸ te rihco ro ye nan nducoyaca ihyan te hua ndahca che rendedecadino ihyan naci6n yahn Israel, nde nan che cahma ye metah. Nduco Ndudo yahn Dendiohs ne, recah cuande ye ihyan chahn te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che va cade che ndedevahn ye ihyan iyehanse.

19

Nda Pablo yan Efeso

¹ Numanahn che quenan Apolos yan Corinto ne, chuh Pablo cuahn icoyahn, ne nda ye yan Efeso. Min ndihche ye neve se che ritahno se Dihvo vo Jesucristo,

² ne tumerune ye sahn:

—¿A quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn cuahn che chitahno ne Jesucristo ne?

Ndahconan sahn chahn:

—Nde hua nihnevan nuhn yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.

³ Tuhme ndaconan tumerune ye sahn chahn:

—¿Taca chedenune nchuhn tuhme ne?

Ndahconan se:

—Chedenune nuhn nduhca che chehdene Juan Bautista ihyan.

⁴ Rahn Pablo ri ye sahn:

—Juan ne, chehdene ye ihyan cava che co ro che a nto ino ihyan chahn nunde yahn ye. Namin rahn Juan ri ye ihyan te va che cotahno ye ama ihyan che cochi ye adiva. A ihyan min che Jesus che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehanse.

⁵ Cuahn che chihnevan sahn chahn che tihca ne, chedenune se, cah se Dihvo vo Jesucristo.

⁶ Nahn tãh Pab_lo sahn, ne quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs sahn, din che nte se tãma te o devaco man, cahndudo se Ndudo yahn Dendiohs man.

⁷ Van nducoyaca ne, ri se tenduh ndichio ihyan se.

⁸ Numanahn che quenan Pab_lo min ino iyo ne, rahn ye yaco, rahndudo ye numa ino ye, redin ye che renahn ihyan yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

⁹ Ate ama yahn ihyan ne, nducote cheche che-dave yahn ye ne, hua chitahno ye, ne chihnga rahn ye yahn ndudo ndah yahn Dendiohs. Chemin che Pab_lo nduco nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, chihcoman ye ihyan chahn, ne cuahn ye, ndo dama ye chete escuela yahn ama ihyan che duche ye Tiranno. Min cahndudo ye ro ro.

¹⁰ Chete che o nduyo quendi ye, rahndudo ye min, ne ama yahn ihyan, ihyan naci3n yahn Israel man, ihyan naci3n chenahn man, che vate ye yahn yahn Asia ne, chihnevan ye ndudo yahn Dihvo vo.

¹¹ Dendiohs ne, cah ye vederihquentiyon, quenana cuma Pab_lo, ne rinahn vederihno rahte.

¹² Nde tin3 che retoh Pab_lo, o payon yahn ye ne, riquenda ihyan, renahn ye ihyan cah, ne rendoyahn ye, renahn ye ihyan che chenun vaco chihnga ihyan, ne rendiquenda_h.

¹³ Ate ama o sahn naci3n yahn Israel che vatechica se, rendetenda_h se vaco chihnga che chenun ihyan ne, nahn ndetenda_h se vaco chihnga nduco vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Rahn se ri se vaco chahn:

—Numacuahn vederihquentiyon yahn Jesucristo che rahndudo Pab̄lo yahn ye ne, rihquentiyon nuhn nchuhn che ndiquendāh ne.

¹⁴ Esceva, ama ihyan naci3n yahn Israel, che chidocuyān ndinān ye ne, vate ndache daya ye, ne sahn chahn ne, tihcā redin se.

¹⁵ Ate ama yune cuahn che tihcā rāhn se nduco ama vaco chihngā ne, ndahconan vaco me yahn se:

—A rendihché Jesucristo. Namin a devanó duh che Pab̄lo. Ate nchuhn ne, ¿duh nchuhn ne?

¹⁶ Tuhme sahn che quenun vaco chihngā me ne, tumangan se sahn chahn, ne chahn se sahn numacuahn vedetān, nde nan che din cunō se nducoyaca se. A devane sahn chahn mān, ntaca yah se mān, ndiquendāh vah se, chano se.

¹⁷ Nducoyaca ihyan naci3n yahn Israel mān, ihyan naci3n chenāhn mān, che vate ye min yān Efeso ne, checadino ye che tihcā chi. Ama chahn ino ye, ne ndeva ye yavenān Dihvo vo Jesucristo.

¹⁸ Me ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ama yāhn ye ne, ntuma ino ye nunde yahn ye che chitahno ye vedecuah ro menān me.

¹⁹ Namin ama yāhn ihyan che quenān cuma ye vedecuah ro menān me ne, quenda ye libro yahn ye, chihquiyān ye nan nducoyaca ihyan. Cuahn che tendāh cuande ihyan tāva chihve nducuahn libro chahn ne, rignonun o raco ndiche mil tume diyahngua.

²⁰ Nduco tihcā ne, ama chetuhn ndudo yahn Dihvo vo, chihnde ro vederihquentiyon yahn ye.

²¹ Chihno min ne, chihco cãde Pab̄lo che cãhn ye yãhn yahn Macedonia m̄an, Acaya m̄an, quendi-hchero ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne quendi ye nde yãn Jerusalén. Tuhme va che cãhn ye yãn Roma.

²² Dechuh ye o combiero yahn ye che rinan se ihyan, Timoteo nduco Erasto, che cãhn se yãhn yahn Macedonia numanahn che quenan ca ye yãhn yahn Asia.

Ndo d̄ama ihyan yãn Efeso numacuahn vedetan

²³ Tãhn min ne, ãma chi tãn ihyan yahn che retuhn ndudo ndah yahn Dendiohs.

²⁴ Vedetan min ne, canãn cãva ãma sãhn vichediyãhngua che duche se Demetrio. Sãhn min ne, rendedevihne se diyãhngua, redendah se yãco cãhya nduhcã yãco yahn Diana, dendiohs che va ye yãn yãco se. Yahn chihve ntiyon min, ne yãhn sãhn che redin se ntiyon nduco se.

²⁵ Din d̄ama se sãhn chahn m̄an, nducoyãca ca sãhn che rinan se sãhn nãn ntiyon min m̄an, ne rãhn se ri se sãhn:

—Nchuhn ne, a devano ne te nãn ntiyon cuh ãma rendãca vo tume.

²⁶ A rendihche ne m̄an, a rihnevan ne m̄an, nduhcã che ãma racotuhn Pab̄lo ndudo vãn nducoyãca ihyan yãn Efeso m̄an, vãn ihyan che vate ye numachahte yãhn yahn Asia m̄an. Hua renguan se, rahndudo se te dendiohs che redendah ihyan ne, ndiyu dendiohs, ne a ãma yãhn ihyan ritahno ye.

²⁷ Che redin se ne, cãhnda yahn ntiyon che redin vo, te co cuihno, nde co cuhnde m̄an yãco yahn dendiohs Diana, che ãma yudo ye, che rendeva

nducoyāca ihyan yavenān ye, numachahte yahn yahn Asia mān, numachahte iyehñse mān. Ndete che quendi tihcā ne, nde ametah tumecāh ihyan yahn vederihquentiyon yahn ye.

²⁸ Cuahn che chihnevan sahn chahn che tihcā ne, ama chi tān se, ne canān cah se:

—¡Ama yudo vederihquentiyon yahn Diana, di-hve ihyan yān Efeso!

²⁹ Nduco chemin ne, necuan ihyan yān numacuahn vedetan, chetah ye Gayo nduco Aristarco, o ihyan yahn yahn Macedonia che nduco ye Pablo, ne chihnda rudo ye ihyan chahn, quenda ye ihyan ndevācoyān.

³⁰ Pablo ne, nahn cahn ye min, yahve ye ihyan yān chahn, ate ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, hua cahnecun ye.

³¹ Namin o ino ihyan ndinān che rihquentiyon ye yahn yahn Asia, che amigo yahn Pablo ne, tahve ye ndudo yahn ye che hua nahme nān ye min.

³² Numanahmin ne, vari chende ihyan yān chahn, chenun ye min. A vih rah ama, a vih rah tāma ye, te a nahn nducoyāca ye nde hua devano ye deh cuande che nto dāma ye.

³³ Ama o sahn che nduco se min ne, cah cuande se Alejandro deh che ri, ne chaconahn ihyan nación yahn Israel sahn nān nducoyāca ihyan cava che cahma nan se ihyan. Din tāh se che cuahte dihn chende nducoyāca ihyan yān chahn cava che cuahndudo se.

³⁴ Ate cuahn che checadino ye te ndāta yahn Israel sahn ne, cah ye tenduh o ura tuhcā:

—¡Ama yudo vederihquentiyon yahn Diana, di-hve ihyan yan Efeso!

³⁵ Tuhme nda sahn secretario, chihco dihn se ihyan chahn, ne rahn se:

—Nchuhn, ihyan yan Efeso, numachahte iyehanse ne, devano ihyan te redin ihyan yan Efeso cudado yaco yahn dendiohs Diana che chica ye nan ro.

³⁶ Nducote nducoyaca ihyan devano ye yahn chemin ne, cuahte dihn nchuhn. Hua cushma ne numanahn che metah ndedecadino ndah ne,

³⁷ te sahn sih che nda ne muhn ne, hua chihnga rahn se yahn dendiohs yahn ne.

³⁸ Ndete che Demetrio nduco sahn che redin ntiyon nduco se vate canda se nduco adecoduhno ihyan ne, va vacoyan man, vate intiyahn che retechecade ye man. Min cahn queri ama se cuhnde cade yahn se.

³⁹ Ate ndete che tahque chahte canda yahn se ne, conan rino se, te va che ndo dama nducoyaca ihyan yan, ne ro min ne, co cuhnde cade yahn se.

⁴⁰ Nde cahnda yuhn vo che tihca rendo dama nchuhn, rah ne, te co caça nunde ihyan yuhn vo che rendedecuan vo canda. Ndete che cacarune ihyan ndinan ne, nde nan che cahma vo metah.

⁴¹ Chihno rahn ye chemin ne, ndedechuh ye ihyan yan chahn, conahn ye.

20

Ndaconan Pablo, nchuh ye yahn yahn Macedonia, nta ye yahn yahn Grecia

¹ Cuahn che a chahte dihn ihyan yan chahn ne, nedin dama Pablo ihyan che ritahno ye Dihvo vo,

ne yahve ye ihyan. Chihno min ne, chahtemahn vih ye, ne ndaca ye min, nda ye yahn yahn Macedonia.

² Quechica ye nduh yan nduh yan yahn Macedonia, yahve ye nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, nde nda ye yahn yahn Grecia.

³ Min quenán ye ino iyo, ne cuahn che a va yan yahn ye che conun ye ama barco, nahn ye yahn yahn Siria ne, checadino ye te ihyan nación yahn Israel ne, nahn cahno ye ihyan. Chemin che ndonun yune ye, ndaconan ye yahn yahn Macedonia.

⁴ Sópater yahn yan Berea man, Aristarco nduco Segundo yahn yan Tesalónica man, Gayo yahn yan Derbe man, Timoteo man, Tíquico man, Trófimo yahn yahn yahn Asia man ne, cuahn ye nduco Pablo.

⁵ Quendah nan ihyan chahn yahn nuhn, ne chahtenan rino ye nuhn nde yan Troas.

⁶ Chuh ro yudo, vihco che reh ihyan pan che metah ya yahn ne, chahtenun nuhn ama barco, chica nuhn yan Filipos. Chihno uhn ro ne, ntuno nuhn ihyan chahn min yan Troas, ne min chahtenan nuhn nduco vih ndache ro.

Rahndudo Pablo yan Troas

⁷ Ro che ndeva ndate ne, ndo dama nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo cava che ndeh ye pan nduhca che a va cade, ne riyahve Pablo ihyan. Quendi ye rente ye nde chi mahn yan, te tama ro me ne, va che ndaca ye min.

⁸⁻⁹ Nto dama ihyan chahn nde nan cuarto che tahque yaco, nan ino cuahto, ne ama chendihco

lámpara, ríche. Ama sahn yuno che duche se Eutico ne, va se nan ventana, ne nducote ama rahn quendi Pablo rahndudo ye ne, chetah yahnde sahn, ne cuahn che a ndah quiyado se ne, ndacoda se min, chendah se nde ndiyahn. Chahn ihyan chahn, ndedecuan ye sahn, ne a ndih se.

¹⁰ Tuhme cuenchahn Pablo, ne chahtemahn ye sahn. Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Huete dihya nchuhn co, te man ne, quenduche se, a ndedetuhche Dendiohs sahn.

¹¹ Chihno min ne, condá Pablo, ne cheh ye nduco ihyan chahn. Quendi ye rahndudo ye nde chi dave, ne tuhme cuahn ye.

¹² Me sahn yuno me ne, ndiquenda ihyan chahn sahn ndevaco se, quenduche se, ne ama chi yeno nducoyaca ye.

Pablo nduco combiero yahn ye, chica ye yan Troas, cuahn ye yan Mileto

¹³ Chahtenun nuhn ama barco, quendah nan nuhn yahn Pablo, cuahn nuhn yan Asón. A nte cade nuhn te min va che cuahtenan rino nuhn ihyan, te man ye nahn caca cah ye nde min.

¹⁴ Cuahn che ntaca vih nuhn nduco ye min yan Asón ne, chenda ye chete barco nduco nuhn, ne nda nuhn yan Mitilene.

¹⁵ Tama ro me ne, chica nuhn min, ne chuh nuhn yan Trogilio, ne nde tama ro me ne, nda nuhn yan Mileto.

¹⁶ Tihca din nuhn, te nahn chuh dama Pablo yan Efeso cava che hua condah ye yahn yahn Asia. Ndete che conun ne, nahn nta nun ye yan Jerusalén, conan ye min nda ro vihco Pentecostés.

Cahndudo Pablo nan intiyahn yaco che vate ye yan Efeso

¹⁷ Cuahn che a chenan nuhn yan Mileto ne, tahve Pablo che chehua intiyahn yaco nde yan Efeso.

¹⁸ Cuahn che nda ihyan chahn min ne, cahndudo Pablo:

—Nchuhn ne, a devano ne nduhca che quechicá van nchuhn nde ro che nda yahn yahn Asia.

¹⁹ Numacuahn ro che quenán nduco nchuhn ne, dín ntiyon yahn Dendiohs numacuahn vedene-cun. Ama chuhríhn man, chihtera nune ndutinán man, yahn che ihyan nación yahn Israel ne, che-nun ino ye vedetan nducó.

²⁰ Ate hua cheguán cahndudó nan nchuhn nducuaahn che cochihve yahn ne. Chicuahñ nchuhn nan nducoyaca ihyan man, queri ama ne ndevaco ne man.

²¹ Ihyan nación yahn Israel man, ihyan nación chenahn man, chicuahñ nducoyaca ye che va che nto ino ye nunde yahn ye, ne cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.

²² Man ne, nahn Vaco Dendiohs che cahn yan Jerusalén, nde hua devanó nducuaahn che cuahno có min.

²³ Ate devanó te nduh cuan yan nan che ráhn ne, ráhn Vaco Ndah yahn Dendiohs ri u te va che conún vacoyahn man, ama chuhríhn man.

²⁴ Ate nde hua rendedecadinó yahn chemin, andahre cahno ihyan u, te nahn dináhn numacuahn vedeyeno ntiyon che te Dihvo vo Jesucristo u, che cuahndudó ndudo ndah yahn vedeyahino yahn Dendiohs.

²⁵ 'Man ne, a devano cuacó te nde ama nchuhn che cahndudó ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs nan ne ne, ametah ndaconan ndihchero ne u.

²⁶ Chemin che cahmá có nchuhn te ametah quendihcó nunde cava nde ama ne,

²⁷ te a cahndudó nan ne nducuahn che ndihco cade Dendiohs, nde tah hua chinán.

²⁸ Cuihco nchuhn cudado man ne. Namin codin ne cudado nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, te chaconahn Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn che din ne ntiyon min. Nunde yahn ihyan chahn ne, a nenevihve nduco yun yahn Dihvo vo.

²⁹ U devanó te cuahn che a conahn ne, nda sahn che conun se ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne din se che cuihno cotuhn ye nduhca che retuhn itecuche cuahn che renda lobo.

³⁰ Van man nchuhn ne, quenda sahn che detoh nan se ndudo cuaco, cahnceh se ihyan che a ritahno ye Dihvo vo, ne quenda se ihyan lado yahn se.

³¹ Chemin che cuihco nchuhn cudado, ne cuenecahco ne te ino nduyo nde ro nde rahn, riyahvé queri ama ne, nde chihterá nune ndutinán cava ne.

³² 'Dihnó, man ne, ndahcó nchuhn tah Dendiohs. Codinahn ne ndudo yahn vedeyahino yahn ye, te va vederihquentiyon yahn, ne co din che quendi cotahno ne Dihvo vo Jesucristo numa ino ne. Namin nedin dama Dendiohs nchuhn nduco nducoyaca ihyan che a ndihco vih ye cava che co ye ihyan yahn man ye.

³³ Cava man ne, hua nahn yahn nde ama dehtenduh yahn ihyan, nde tume, nde tino.

³⁴ Mán redín ntiyon cava che ndaca che rechuhnún nduco ihyan che rinduco ye u. A man nchuhn devano ne.

³⁵ Cuahn dama chicuáhn nchuhn che tihca va che din vo ntiyon, ne conan vo ihyan che metah yahn ye nduhca che rahn Dihvo vo Jesucristo: “Tahque ndah che cah vo ihyan che co che cotah vo che te ye.”

³⁶ Cuahn che a chihno cahndudo Pablo ne, chehntihya ye, ne covah ye nduco nducoyaca ihyan chahn.

³⁷ Tuhme ama chaco nducoyaca ihyan chahn, chatemahn ye Pablo, ne tenan ye ihyan,

³⁸ te ama chi ran ye yahn che rahn Pablo te ametah ndaconan ndihche vih ye. Tuhme chengu yune ye Pablo nde nan che va barco.

21

Cuahn Pablo yan Jerusalén

¹ Chihco man nuhn dihno vo chahn, chahtenun nuhn chete barco me, ne cuahn dama nuhn nde yahn yahn Cos. Tama ro me ne, nda nuhn yahn yahn Rodas, ne chica nuhn min, cuahn nuhn yan Pátara.

² Min ndihche nuhn ama barco che cuahn cuahn yahn yahn Fenicia, ne chahtenun nuhn chete, cuahn nuhn.

³ Chuhnan nuhn yahn yahn Chipre, quenan cuahn lado tah cueh nuhn, ne cuahn dama nuhn nde yahn yahn Siria. Nducote barco min ne, yan Tiro chan cava che ndevah chede yahn ne, cuenchahn nuhn.

⁴ Min nt̄aca nuhn ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne chahtenan nuhn nduco ye ndache ro. Ihyan chahn ne, din Vaco Dendiohs che checadino ye deh che va che co, ne rahn ye ri ye Pab̄lo che hua cahn ye yan Jerusalén.

⁵ Ate chihno ndate min ne, chica nuhn min, ne nducoyaca ihyan chahn, nde ndahta, nde chahn, nde checahya yahn ye man, chengu yune ye nuhn nde chihto nuniyahn. Min chehntihya nducoyaca nuhn, covah nuhn.

⁶ Chihno yahve vih nuhn man, chahtemahn vih nuhn man, tuhme chahtenun nuhn barco me, ne ihyan chahn ne, conahn ye ndevaco ye.

⁷ Chica nuhn yan Tiro, nda nuhn yan Tolemaida. Min nt̄aca nuhn ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne chahtenan nuhn nduco ye ama ro.

⁸ Tama ro me ne, chica nuhn min, ne nda nuhn yan Cesarea. Chenda nuhn vaco dihno vo, Felipe evangelista, ama ihyan diacono che ndache chahn, ne min chahtenan nuhn nduco ye.

⁹ Ihyan min ne, vate cun tahn ntuco daya ye, che rahndudo te Ndudo yahn Dendiohs.

¹⁰ A ndeh ro chenun nuhn min cuahn che nda ama ihyan che duche ye Agabo che chica ye estado yahn Judea. Ihyan min ne, recah Dendiohs che recadino ye deh che va che co.

¹¹ Nda ye nan che chenun nuhn, ne chetah ye payon chahno yahn Pab̄lo. Dechiche ye cah ye man, tah ye man, ne rahn ye:

—Rahn Vaco Ndah yahn Dendiohs te ihyan naci3n yahn Israel che vate ye yan Jerusalén ne, tuhca dechiche ye ihyan che yahn ye payon

chahno cuh, ne necah ye ihyan tah sahn tama nación.

¹² Tuhme nuhn nduco dihno vo che vate ye yan Cesarea ne, ama ndeh rahn nuhn nduco Pablo che hua cahñ ye yan Jerusalén.

¹³ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye nuhn:

—¿Dehco che raco nchuhn, recah ran ne chedave yáhn?, te u ne, a va yan ndiyu demañ che dechiche ihyan u, ate a va yan andahre cahno ye u min yan Jerusalén yahn che rahndudó ndudo yahn Dihvo vo.

¹⁴ Nducote hua chicha ndudo yahn nuhn ne, cheguan nuhn riyahve nuhn ihyan, ne rahn nuhn:

—Co nduhca che nahn Dihvo vo Dendiohs.

¹⁵ Chihno min ne, chihco yan nuhn dehtenduh yahn nuhn, ne cuahn nuhn yan Jerusalén.

¹⁶ Yahn dihno vo che vate ye min yan Cesarea ne, cuahn ye nduco nuhn. Namin cuahn ama dihno vo, yahn yahn Chipre, che duche ye Mnasón. Ihyan min ne, a rahn ritahno ye Dihvo vo, ne vaco ye va che cuahtenan nuhn min yan Jerusalem.

Chahn Pablo quendihchero ye Jacobo

¹⁷ Cuahn che nda nuhn yan Jerusalén ne, ihyan yan min che ritahno ye Dihvo vo ne, nte ye Dendiohs nuhn numacuahn vedeyeno.

¹⁸ Tama ro me ne, chahn nuhn nduco Pablo, chendihchero ye Jacobo, ne min nto dama nducoyaca intiyahn yaco.

¹⁹ Pablo ne, necah ye Dendiohs ihyan chahn, tuhme necah cuande ye ihyan queri ama vederihno che din Dendiohs van ihyan nación chenahn.

²⁰ Cuahn che chihnevan ihyan chahn ne, ndeva ye numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs. Tuhme rahn ye ri ye Pablo:

—Dihno nuhn, ndahca nduhca che rahn ne, ate rendihche ne te ama yahn ihyan naci6n yahn Israel, cade mil ye, ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne nducoyaca ye ne, nahn ye che quendi vo, dinahn vo ley che dirun Mois6s.

²¹ Checadino ihyan chahn te ndih ne, ricuahn ne ihyan naci6n yahn Israel che vate ye naci6n chenahn, che hua dinahn ye ley min man, hua nahn ye seña daya ye man, hua quendi ye costum-bre ndico yuhn vo man.

²² Man ne, ¿deh din ye?, te ndo dama nducoyaca ye cuahn che cadino ye che a nda ne.

²³ Tahque ndah tuhca codin ne. Vate cun sahn dihno vo muhn che a nahn cuihno ro che vate se yahte yahn ndudo che cah se Dendiohs.

²⁴ Cuinduco ne sahn, ne cah ne tume sahn cava che cua se dehtenduh che co vedino ro min cuahn che va che ndu rah tin se. Tuhme cadino ihyan chahn te hua cuaco nduhca che rahn ihyan nduco ye yahn ne, ne codevano ye te namin ndih ne, redinahn ne che rihquentiyon ley.

²⁵ Me ihyan tama naci6n che ritahno ye Dihvo vo ne, a dirun nuhn yahn ye che hua tumecah ye yahn nducuahn dehtenduh, atenan o ino che tuhchan. Hua cheh ye yute che ri vedino, rihco ihyan nan dehtenduh che redin vahn ye dendiohs yahn ye man, hua cheh ye yun man, yute yahn ite che hua ra yun yahn te man, hua cuahtenan ye nduco ndahta che ndiyu ndahta yahn ye man.

Din se preso Pablo chete yaco chahte

26 Tuhme chinduco Pablo sahn che cun chahn, ne tama ro me ne, ndodave ye nduco se nduhca costumbre min, ne chenda ye chete yaco chahte cava che co ye chidocuyan ro che cuihno yahte yahn se man, cah queri ama se vedino yahn se man.

27 Ate cuahn che a nahn tuno nduh che ndache ro che va che cah sahn chahn vedino yahn se ne, nda ino cun sahn nacion yahn Israel che chica se yahn yahn Asia, ne ndihchero se Pablo chete yaco me. Chinun se nducoyaca ihyan yan, ne tumangan se Pablo,

28 cah se:

—Nchuhn, ihyan nacion yahn Israel, ¡cuinan ne nuhn! Cotah vo sahnguh che quechica se nduh yan nduh yan, rinun se ihyan che hua dinahn ye che rihquentiyon nacion yuhn vo man, yaco yuhn vo man, ley yuhn vo man. Avane ne, nda se ama o sahn tama nacion muhn chete yaco, detoh nan se muhn nan che rendeva vo yavenan Dendiohs.

29 Tihcan rahn sahn chahn yahn che ndihchero se Pablo viyan me che nduco ye Trófimo, ama sahn yan Efeso, ne rahco se te co quenda ye sahn min chete yaco.

30 A nahn nducoyaca ihyan yan, aderano ye, ndo dama ye, ne tumangan ye Pablo numacuahn vedetan. Chihnda rudo ye ihyan cuahn chevah, ne ndetahno necahde ye chende yaco.

31 Adeche cahno ihyan chahn Pablo cuahn che checadino ihyan ndinan yahn sandado che nducoyaca ihyan yan Jerusalén, a nto dama ye numacuahn vedetan.

³² Ndetahno quenda ihyan ndinañ me sandado yahn ye mañ, capitán mañ, ne cuahn ye rano ye nañ che nto dama ihyan yañ chahn. Cuahn che ndihche ihyan yañ chahn che nda ihyan ndinañ me nduco sandado chahn ne, chenguan ye rahn ye Pablo.

³³ Chihquentiyon ihyan ndinañ me che din sandado chahn preso Pablo, dechiche se ihyan nduco o cadena. Tuhme tumerune ye duh ihyan ye mañ, deh nedin ye mañ.

³⁴ Ihyan yañ chahn ne, a vih rah ama, a vih rah tama ye, ne nducote hua chi chenahn ihyan ndinañ me yahn che ama vari chende ye ne, chihquentiyon ye sandado che quenda se Pablo chete cuartel.

³⁵ Cuahn che nda sandado chahn nduco Pablo nañ nda che renda chete cuartel ne, quenda yaco se ihyan, te ama canda chende ihyan yañ chahn,

³⁶ ndito cahche ye, rah ye:
— ¡Cuihno nchuhn sahn tih!

Cahndudo Pablo nañ ihyan yañ

³⁷ Cuahn che nda se nduco Pablo chendevah cuartel ne, tumerune ye ihyan ndinañ me:

— ¿A te yune ne che cahma ama o ndudo ne?

Ndahconan ihyan ndinañ me:

— ¿A ri rente devaco griego?

³⁸ ¿A ndiyu di sahn nación yahn Egipto che ndedecuen canda a rahn me, quenda cun mil sahn rihno ihyan cuahn icoyahn?

³⁹ Tuhme ndahconan Pablo:

— U ne, ihyan nación yahn Israel u. Yañ vacó ne, Tarso, ama yañ chahte, yahn yahn Cilicia. Codin ne favor, ne te yune ne che cahma nduco ihyan sih.

⁴⁰ Cah yune ihyan ndinān me che cahma Pablo, ne chandi ye nān nda me, din tah ye cava che cuahte dihn chende ihyan yan chahn. Tuhme cahndudo ye devaco hebreo:

22

¹—Nducoyaca nchuhn, ihyan ndico man, dihnó man, cuihcovan ne che cahmá, te hua dehva nedín yahn ne.

² Cuahn che chihnevan ihyan chahn che devaco hebreo rente ye ne, tahque chahte dihn chende ye, ne quendi ye rahn ye:

³—U ne, ndata yahn Israel u. Chihndeyán yan Tarso, yahn yahn Cilicia, ate muhn yan Jerusalén chihtá. Muhn chahn ndáh, Gamaliel chicuahn ye u nducuahn ley che dinahn ihyan ndico yuhn vo. Numacuahn ro ne, redináhn numa inó nducuahn che rihquentiyon Dendiohs, nduhca che redin nchuhn man ro cuh.

⁴ Ro menān ne, tihca redin tán nduco ihyan che ritahno ye Jesucristo, ne retendah váh nde ndahta, nde chahn ye, rih ihyan vacoyahn, nde nahn decuihnó ihyan.

⁵ Chidocuyan che tahque ndinān nduco in-tiyahn, a devano cuaco ye yahn chemin, te a ihyan chahn te ye caca u cava che cahn yan Damasco, nguá nducoyaca ihyan che ritahno ye ihyan min, din nuhn castigo ihyan muhn yan Jerusalén.

Cahndudo Pablo nduhca che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo

⁶ Ate cuahn che cuahn ninó yan Damasco, tenduh nān inguiyahn ne, adenān chiya chihto nān ama dave che chica nān ro,

⁷ ne chendáh nde ndiyahn. Ura min no chihneván ama ndudo che rahn nducó: “Saulo, Saulo, ¿dehco che redin tan nduco ihyan yáhn?”

⁸ Tuhme tumeruné: “Dihvé, ¿duh ndih ne?” Ndahconan ndudo me: “U che Jesucristo yahn yan Nazaret. A u che redin tan nducó.”

⁹ Sahn che nduco se u ne, ama dihya se chi, ndihche se dave me, ate hua chenahn se ndudo me.

¹⁰ Tuhme tumeruné: “Dihvé, ¿deh va che din ne?” Rahn Dihvo vo ri ye u: “Cuenecuen, ne cuehn dame yan Damasco. Min cahma ihyan co ye di deh che va che din.”

¹¹ Chi ve u, din dave me, ne a sahn combiero yáhn chetah se táh, quenda nan se u nde nda nuhn viyan me.

¹² Min va ama ihyan che duche ye Ananías che redinahn ye ley che dirun Moisés, ne nducoyaca ihyan nación yahn Israel che vate ye yan min ne, ama renevahnecun ye ihyan.

¹³ Nda ihyan min nan che quenún, ne rahn ye: “Dihnó Saulo, man ne, ndaconan co ro nan.” Ndetahno chi ro nan, ne ndihcheró ihyan.

¹⁴ Tuhme rahn ye ri ye u: “Dendiohs yahn ihyan ndico yuhn vo ne, a tendah nun ye di nde ro menan cava che conejn deh che nahn ye man, cava che ndihche Daya Ndah yahn ye man, cava che cahneven ndudo che cahma ye co ye di man.

¹⁵ Tihca din Dendiohs, te va che cuahndode ndudo yahn ye nan nducoyaca ihyan man, va che cuacotohn ndudo yahn nducuahn dehtenduh che ndihchero man, chihneven man.

¹⁶ Man ne, ¿dehco che quenán rine? Cuenecuen, ne cuedenune di, cuah Dihvo vo Jesucristo cava

che nchahco Dendiohs nunde yehn.”

Rahn Pablo nduhcā che dechuh Dihvo vo Jesucristo ihyān, cuahndudo ye vān ihyān naciōn chenāhn

¹⁷ Cuahn che ndaconán muhn yān Jerusalén ne, chāhn, covāh chete yāco chahte. Numanahn che revāh ne, chinahn āma vederihno nān.

¹⁸ Ndiheró Dihvo vo Jesucristo, ne rāhn ye ri ye u: “Cuique muhn yān Jerusalén tenun tenun no, te muhn ne, hua tumacāh ihyān che cuahndode ndudo yāhn.”

¹⁹ Tuhme rāhn rí ihyān: “Dihvé, nducoyāca ihyān sih ne, a devano ye te quechicā nduh yān nduh yān, rendā chete yāco, rehuā ihyān che ritahno ye ndih, ne rāhn ihyān mān, ríh ihyān vacoyāhn mān.

²⁰ Cuahn che nte cāde intiyahn che va che coh Esteban, ihyān min che dinahn ye ndudo yahn ne mān, cahndudo ye ndudo yahn ne mān ne, namin nducó, chi dāma ndudo yāhn nduco ye, nde tuno dín cudado tino yahn sahn che chihno se ihyān.”

²¹ Ate rāhn Dihvo vo ri ye u: “Cuehn, te u dechúh di yāhn yahn, cuahndode ndudo yāhn vān ihyān naciōn chenāhn.”

Va Pablo tāh ihyān ndinān yahn sandado

²² Nde ndudo min chihnevan ihyān yān chahn, tuhme canān rah ye:

—¡Cuihno nchuhn sahn tih! ¡Ametah nahn ndihchero nuhn sahn!

²³ Nducote quendi rah ihyān chahn numacuahn vedetan, ri yāco ye tino yahn ye mān, ri yāco ye yuniyāhn mān,

²⁴ chihquentiyon ihyan ndinan me che quenda sandado chahn Pab̄lo chete cuartel, ne cuahn se ihyan cava che cahma ye deh cuande che tihca rah ihyan yan chahn yahn ye.

²⁵ Ate cuahn che a dechiche sahn chahn Pab̄lo che a cuanan cuahn se ihyan ne, tumerune ye sahn capitán che nti se min:

—¿A rihquentiyon ley che cuahn nchuhn ama ihyan che ndi cuande ye Roma numanahn che metah techecade ne yahn ye?

²⁶ Cuahn che chihnevan capitán chemin ne, chahn se, chengo se ihyan ndinan yahn se:

—Cuihco ne cudado deh che redin ne, te sahngha ne, Roma ndi cuande se.

²⁷ Tuhme cuahn ihyan ndinan me nan Pab̄lo, ne tumerune ye ihyan:

—¿A cuaco che Roma ndi cuande di ne?

Ndahconan Pab̄lo yahn ye:

—Taca hua. Roma ndi cuandé.

²⁸ Tuhme rahn ihyan ndinan me ri ye ihyan:

—U ne, ama ndeh tume nedihvé cava che chi cuandé Roma.

Rahn Pab̄lo:

—Ate u ne, dehve nedihvé che ndi cuandé min, te chidá ne, min ndi cuande ye.

²⁹ Nduco chemin ne, sandado che vatendi yan se che cuahn se Pab̄lo ne, ndaca dame se, chihcoman se ihyan. Nde man ihyan ndinan me ne, nducote checadino ye che Roma ndi cuande Pab̄lo ne, dihya nun ino ye chi yahn che chihquentiyon ye che chahyato ye.

Chahn Pab̄lo nan nducoyaca sahn ndinan yahn nación yahn Israel

30 Tama ro me ne, nducote nahn cadino ihyan ndinān me deh cuande che redin tan ihyan yan chahn nduco Pab̄lo ne, chihq̄uentiyon ye che ntahte sandado cadena che nchiche ihyan, ne cah ye nducoyaça sahn ndinān yahn nación yahn Israel, chidocuyan ndinān man, sahn intiyahn man. Tuhme tendah ye Pab̄lo, ne nda ye ihyan nan sahn chahn.

23

1 Ndihero Pab̄lo nducoyaça sahn ndinān chahn, ne rahn ye:

—Nchuhn, dihnó, u ne, dave yavenān nan Dendiohs nde meniyon.

2 Tuhme chidocuyan che tahque ndinān che duche ye Ananías ne, chihq̄uentiyon ye sahn che vatendi se min che cuahn se chende Pab̄lo.

3 Rahn Pab̄lo ri ye ihyan min:

—O nan o chende ne, Dendiohs tihca cuahn ye ndih. ¿A ndiyu va ne tan che techcade ne yahn nduhca che rihq̄uentiyon ley? ¿Me dehco che redin ne che hua rihq̄uentiyon ley, chihq̄uentiyon ne che cuahn sahn sih u?

4 Sahn che vatendi min ne, rahn se ri si Pab̄lo:

—¿Dehco che rahn tan nduco chidocuyan che tahque ndinān?, te a Dendiohs che necah ye ved-erihq̄uentiyon ihyan.

5 Rahn Pab̄lo:

—Dihnó, a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs: “Hua cahme tan yahn ihyan ndinān yahn yan vaque.” Ate hua nta tin che ihyan tih che chidocuyan che tahque ndinān.

⁶ A devano Pablo te sahn ndinan chahn che nto dama se, retechecade se ne, o cuan ndi se. Ama cuan se ne, saduceo, ne tama cuan se ne, fariseo. Chemin che rahn ye numa dito ye:

—Dihnó, u ne, fariseo u. Namin chidá ne, fariseo ye. Retechecade nchuhn yáhn yahn che ritahnó te va che ntuche tenahn.

⁷ Cuahn che tihca rahn ye ne, sahn fariseo chahn nduco sahn saduceo chahn ne, canan rahteruhn chende se, ne hua chi dama ndudo yahn se nduco vih,

⁸ te sahn fariseo ne, ritahno se te va che ntuche tenahn man, vate ángel man, vaco man. Ate sahn saduceo ne, hua ritahno se nde ama nan dehtenduh che tihchan.

⁹ Ama vari chende nducoyaca sahn chahn. Tuhme necuan neve sahn devano ley che dirun Moisés che ndi cuande se van fariseo, ne rahn nan se Pablo:

—Sahnguh ne, metah nunde yahn se. Ndete che ndiyahve ama vaco ndah, o ama ángel sahn ne, hua ndahca che din tan vo nduco se, te co din vahcho vo yahn Dendiohs.

¹⁰ Nducote ama rahteruhn chende sahn chahn ne, vah ihyan ndinan me che denan cahno se Pablo. Chemin che dechuh ye che chehua sandado cava che ndetendah se ihyan van sahn chahn, ndiquenda se ihyan nan cuartel.

¹¹ Vino min ne, chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nan Pablo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Pablo, hua dehve rahque, te nduhca che cahndode ndudo yáhn muhn yan Jerusalén ne, namin va che cuahndode min yan Roma.

Rinuhn ino sahn yan Jerusalén taça cahno se Pablo

¹² Tama ro me, ura che a chi dave ne, yahn sahn nación yahn Israel ntuhno se nduco vih che cahno se Pablo. Cah se ndudo yahn se numacuahn vedeyudo che nde hua cheh se nde hua cuh se numanahn che ametah dinahn se ndudo min.

¹³ Sahn che tihça ntuhno chahn ne, nchuh ca o raco ihyan se.

¹⁴ Chahn sahn chahn nan chidocuyan ndinan man, sahn intiyahn yahn nación yahn Israel man, ne rahn se:

—Nuhn ne, ntuhno nuhn, ne cah nuhn ndudo yahn nuhn numacuahn vedeyudo che nde hua cheh nuhn nde hua cuh nuhn numanahn che ametah cahno nuhn Pablo.

¹⁵ Man ne, nchuhn nduco nducoyaca ihyan ndinan chenahn ne, cuedechuh ne ndudo yahn ihyan ndinan yahn sandado che checu ye Pablo caviyan muhn nan ne, din ca ne che nahn techecade ndah ne yahn se. Me nuhn ne, cuahtenan yan nuhn yune, ne ura che metah nda nino se ne, cahno nuhn sahn.

¹⁶ Ate sahn dihn dacua Pablo ne, checadino se che nahn cahno sahn chahn ihyan, ne chahn se nan cuartel, chengo se ihyan.

¹⁷ Tuhme cah Pablo ama sahn capitán, ne rahn ye ri ye sahn:

—Cuiquenda ne sahn dihn cuh nan ihyan ndinan yahn ne, te va ama ndudo che cahma se nduco ye.

¹⁸ Capitán min ne, quenda se sahn dihn me nan ihyan ndinan me, ne rahn se:

—Pablo che quenun ye vacoyahn ne, cah ye u, ne rahn ye ri ye u che checú sahn dihn cuh nan ne, te va ama ndudo che cahma se nduco ne.

¹⁹ Ihyan ndinan me ne, chetah ye tah sahn dihn me, quenda ye sahn ama lado, ne tumerune ye sahn:

—¿Deh che nahn cahme nducó ne?

²⁰ Tuhme rahn sahn dihn me ri se ihyan:

—Yahn sahn yan ne, ntuhno se nduco ihyan ndinan yahn nación yahn nuhn che caca ye ndih che ngu ne Pablo nan ye caviyan, cava che techecade ndah ye yahn ye.

²¹ Ate hua cotahno ne che cahma ye, te nchuh ca o raco se chenun ndeh se, chenan rino se Pablo. Sahn chahn ne, a cah se ndudo yahn se numacuahn vedeyudo che nde hua cheh se nde hua cuh se numanahn che ametah cahno se ihyan. Man ne, a vateyan se, chenan rino se deh ndudo ndahconan ne.

²² Tuhme rahn ihyan ndinan me ri ye sahn dihn me che hua cahma se nduco nde ama ihyan che cah se, checadino ye yahn chemin, ne ndedechuh ye sahn.

Dechuh ye Pablo tah gobernador Félix

²³ Cah ihyan ndinan me o sahn capitán yahn ye, ne chihquentiyon ye sahn che cahcoyan se cun ciento quenán ino raco ndiche sandado, o ciento sahn che rica cah man, o ciento sahn che nda lanza man, ino raco ndiche sahn che ra yuhdo man. Cuahteyan se cava che cah se yan Cesarea nan rahco nun vino.

²⁴ Namin chihquentiyon ye che cahcoyan se ama o caballo che ca Pablo man, din se cudado

ihyan maṇ, caṽa che ndaḥca nda ye naṇ gober-nador Félix.

²⁵ Nduco sahn capitán chahn dechuh ye ama caṽa naṇ che dirun ye tuhca:

²⁶ “Gobernador Félix che ama renevah necún ndih, u, Claudio Lisias nté Dendiohs ndih.

²⁷ Ihyan nación yahn Israel ne, din ye preso saḥnguh, a nahn caḥno ye sahn, ate cuahn che checadinó che Roma ndi cuande se ne, cháhn nduco sandado yáhn, chehneví sahn taḥ ye.

²⁸ Nducote nahn cadinó deh cuande che din ye preso sahn ne, quenda sahn naṇ sahn ndinaṇ yahn ye.

²⁹ Min checadinó te nahn techecaḁe sahn chahn yahn se nduhca che rihquentiyon ley yahn maṇ se. Ate nduhca che rihquentiyon ley yuhn vo ne, nde metah deh cuande che caḥno ye sahn, nde hua ne che co se preso.

³⁰ Adiva checadinó te ama yahn sahn yaṇ ntuhno se che caḥno se sahn. Chemin che maṇ ne, dechúh sahn naṇ ne. A ráhn rí sahn ndinaṇ chahn che chi se naṇ ne, cuhnde caḁe yahn se nduco se. Caviyaṇ tuhme.”

³¹ Dinahn sandado chahn che chihquentiyon ihyan ndinaṇ me, ne quenda se Paḁlo vino min, nda se nde yaṇ Antípatris.

³² Taṁa ro me ne, a demaṇ sandado ra yuhdo cuahn se nduco Paḁlo, ne sahn chenaḥn chahn ne, ndaconan se naṇ cuartel.

³³ Cuahn che nda se yaṇ Cesarea ne, necaḥ se caṽa me taḥ gobernador. Namin necaḥ se Paḁlo taḥ ye.

³⁴ Cuahn che chihno ndihchenan gobernador çaça me ne, tumerune ye Pab̄lo deh estado ndi cuande ye, ne cuahn che checadino ye che Cilicia ne,

³⁵ rahn ye ri ye ihyan:

—Techecadé yehn cuahn che nda sahn che rica nunde se yehn.

Tuhme chihquentiyon ye sandado che din se cudado ihyan chete palacio yahn Herodes.

24

Pab̄lo nan gobernador Félix

¹ Chihno uhn ro min ne, Ananías, chidocuyan che tahque ndinan nduco neve sahn intiyahn ne, nda se min yan Cesarea, nda se ama abogado che duche se Tértulo. Chahn sahn chahn nan gobernador çaça che çaça nunde se yahn Pab̄lo.

² Cuahn che a chehua sandado Pab̄lo ne, canan Tértulo, rica nunde se yahn ye:

—Gobernador, nundihve cuahn ndih yahn che numacuahn vededevano yahn ne, redin ne cudado numachahte yan vaco nuhn, ne ama dihn va man, ama ndahca chenau nuhn man.

³ Gobernador Félix, ama renevahnecon nuhn ndih, ne nte nuhn nundihve cuahn ndih yahn nducuahn che redin ne çaça nuhn.

⁴ Man ne, çaça che hua nduh tihyon nuhn ura yahn ne ne, codin chahtino ne, cuihnevan ne menan lihn che cahma nuhn.

⁵ Sahn tih ne, nduhca ama cah çaça nuhn, tihca se, te quechica se numachahte yan yahn Roma, rendedecuan se ihyan nación yahn Israel, rinun se ihyan che rahteruhn ye nduco vih. Namin ndinan

se yahn partido yahn sahn yan Nazaret che duche se Jesús.

⁶ Nde nahn detoh nan se yaco chahte yahn nuhn. Chemin che chetah nuhn sahn, nahn techecade nuhn yahn se nduhca che rihquentiyon ley yahn nuhn.

⁷ Ate Lisias, ihyan ndinan yahn sandado ne, chenda ye, ntico ye sahn numacuahn fuerza tah nuhn,

⁸ ne rahn ye te duh ihyan che nahn caça nunde ye yahn se ne, chi ye nan ne. Co cacarune man ne sahn, ne cadino ne te cuaco nducuahn che rica nunde nuhn yahn se.

⁹ Sahn nación yahn Israel che nduco se min ne, namin rahn se te cuaco nducuahn chemin.

¹⁰ Tuhme din tah gobernador cava che cahma Pablo, ne rahn ye:

—Ama yenó che ndih techecade ne yahn, te a devanó te a ndeh nduyo rihquentiyon ne yan vacó.

¹¹ Co cadino man ne te coman ri ndichio ro che ndá yan Jerusalén cava che ndevá yavenan Dendiohs.

¹² Hua rente candá nduco ihyan, hua rendede-cuán ihyan, nde huane chete yaco chahte man, nde huane chete yaco cahya man, nde huane viyan man.

¹³ Sahn sih ne, hua co ndahco cuaco se nde ama dehtenduh che rica nunde se yahn.

¹⁴ Cahma cuacó có ndih te redinahn vederihquentiyon ra che ndahco cade Dendiohs yahn ihyan ndico yahn. Sahn sih ne, rahn se te a deva vih vederihquentiyon min, ate hua, te ritahnó

Dendiohs mañ, nducuahn ley yahn ye mañ, nducuahn vederihquentiyon yahn ye che dirun ihyan profeta mañ.

15 Nduhca che ritahno sahn sih ndudo yahn Dendiohs che va che ntuche nducoyaca tenahn, ihyan che ndah ye nan Dendiohs mañ, ihyan che hua ndah ye mañ ne, tihca ritahnó.

16 Chemin che ama rihcó cudado ro ro cava che dave yavenan nan Dendiohs mañ, nan ihyan mañ.

17 Chihno ndeh nduyo che quechicá nan yahn yahn ne, ndaconán nación yahn cava che necah tume che ndi vedevahino cava ihyan chevah mañ, cah vedino yahn nan Dendiohs mañ.

18 Chihno che ndo davé nduhca costumbre yahn nuhn ne, ama o sahn nación yahn Israel che chica se yahn yahn Asia ne, ndihchero se u chete yaco chahte ura che recah vedino yahn. Hua redin candá, nde hua yahn ihyan nducó.

19 A sahn chahn che va che chi se muhn, caca nunde se yahn ndete che va dehca che nedín yahn se.

20 Ndete che hua ne, sahn sih cahma se deh nunde ntaca se ro che ndo dama se, techecade se yahn.

21 Ametah nde ama nunde yahn atenan che ama dito rahn nan se tuhca: “Mañ ne, retechecade nchuhn yahn che ritahnó che va che ntuche tenahn.”

22 Cuahn che chihnevan Félix che tihca ne, nducote a ndah devano ye nduhca che ritahno ihyan Dihvo vo Jesucristo ne, chaconahn nan ye che retechecade ye, ne rahn ye ri ye sahn chahn:

—Cuahn che nda Lisias, ihyan ndinan yahn

sandado ne, cadino ndáh yahn dehtenduh che rica nunde nchuhn.

²³ Tuhme chihquentiyon Félix capitán me che quendi se, din se cudado Pablo. Ate hua tihyon chiche se ihyan man, cah yune se che cahñ ihyan yahn ye quendichero ye ihyan man, cah ye dehtenduh yahn ye man.

²⁴ Chihno neve ro me ne, chenda Félix nan che retechecade ye, ne nduco ye ndahta yahn ye, Drusila, ama tahn nación yahn Israel. Dechuh tun ye che chehua Pablo cava che cahma ye nduhca che va che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo.

²⁵ Ate cuahn che rahn Pablo yahn che va che cahcoman ihyan dehtenduh che ri yeno man ye man, va che dinahn ye che rihquentiyon Dendiohs man, va che techecade Dendiohs yahn ihyan man ne, dihya Félix chi, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nduco chemin ne, a va. Tama ro cuahn che conun yahn ne, tahvé che ngua di.

²⁶ Namin quenán rino Félix che cah Pablo tume ihyan cava che ntahte ye ihyan, ne chemin che ama ndeh yune cah ye ihyan cava che nte ye nduco vih.

²⁷ Tihca chihno o nduyo, ne ndiquendah Félix che quenán ye gobernador, chenda Porcio Festo menun ye. Nducote Félix ne, nahn ye che quendi co yeno ihyan nación yahn Israel nduco ye ne, hua ntahte ye Pablo.

25

Pablo nan gobernador Festo

¹ Tuhme nda Festo cava che conan ye gobernador. Chihno ino ro min ne, chica ye min yan Cesarea, ne nda ye yan Jerusalén.

² Chidocuyan che tahque ndinan nduco sahn ndinan yahn nación yahn Israel ne, necah cuande se ihyan nduhca che a chica nunde se yahn Pablo.

³ Nducote a ntuhno sahn chahn che dechuh se sahn che cahno se Pablo cuahn yune ne, chica se ama favor chahte Festo che tahve ye che quengua Pablo yan Cesarea.

⁴ Ate ndahconan Festo te Pablo ne, a yan Cesarea quenan ye vacoyahn, ne cuihno neve ro ne, va che ndaconan man ye min nan che rihquentiyon ye.

⁵ Rahn ye ri ye sahn chahn:

—Co cahñ nchuhn yan Cesarea nducó, ne min cuhnde cade yahn ne nduco sahn min ndete che va nunde chahte yahn se.

⁶ Atenan nun, o ndiche ro quenan Festo yan Jerusalén, tuhme conahn ye yan Cesarea. Tama ro me ne, chihnde ye nan che retechecade ye, ne tahve ye che chehua Pablo.

⁷ Cuahn che nda Pablo ne, ama yahn sahn ndinan yahn nación yahn Israel che chica se yan Jerusalén, nda se min ne, chahtendi se, chica nunde se yahn ye yahn ama nde nan nunde rahte, ate nde ama hua chi ndahco cuaco se.

⁸ Tuhme rahn Pablo, rendedevahn ye ihyan:

—U ne, hua quendihcó nde ama nunde. Hua chihnga rahn, nde huane yahn ley yahn ihyan nación yahn Israel, nde huane yahn yaco chahte yahn ne, nde huane yahn emperador che rihquentiyon ye Roma.

⁹ Ate nducote nahn Festo che co yeno ihyan nación yahn Israel nduco ye ne, tumerune ye Pab̄lo:

—¿A nahn cahn yān Jerusalén cāva che min techecāde yehn ne?

¹⁰ Ndahconan Pab̄lo yahn ye:

—A nān intiyahn yahn emperador yahn Roma ntí meniyon. A muhn va che cuhnde cāde yāhn. A devano ndah ne te nde āma nunde hua quendihcó yahn ihyan nación yahn Israel.

¹¹ Ndete che quendihcó āma nunde che va che cóh ne, cuihquentiyon ne che cóh. Ate ndete che hua cuacō nde āma nān dehtenduh che rica nunde sāhn sih yāhn ne, nde āma ihyan hua co necāh se u tāh se. Mān ne, ricá che mān emperador teche cāde ye yāhn.

¹² Nte cāde Festo nduco ihyan che rinan ye ihyan, tuhme rāhn ye ri ye Pab̄lo:

—Mān ne, nducote a chique che techecāde emperador yehn ne, nān emperador cahn.

Pab̄lo nān rey Agripa

¹³ Chihno neve ro min ne, rey Agripa nduco Berenice ne, chahn ye yān Cesarea che ndihchero ye Festo.

¹⁴ Ndeh ro chahtenan ihyan chahn min, ne āma ro ne, rente Festo nduco rey me yahn Pab̄lo, ne rāhn ye:

—Quenun āma preso vācoyāhn che chaconahn Félix sāhn.

¹⁵ Cuahn che cháhn yān Jerusalén ne, chidocuyān che tahque ndinan nduco sāhn ndinan yahn nación yahn Israel ne, nte cuande se u yahn

nunde che redcueh dame se sahn, ne chica se che coh se.

¹⁶ Ndahconán yahn sahn chahn te ihyan ndinān yahn Roma ne, hua rihquentiyon ye che coh ama ihyan numanahn che ametah cuhnde cade yahn ye nduco ihyan che rica nunde ye yahn ye.

¹⁷ Chemin che cuahn che nda sahn chahn muhn ne, hua chihco rinó ihyan. Tama ro me ne, chahn nan che retechecadé, ne tahvé che chehua sahn preso me.

¹⁸ U rahcó te co ama nunde chahte quendihco se, ate sahn che rica nunde chahn ne, hua ri deh nunde che redcueh dame se sahn.

¹⁹ Demān yahn dehtenduh che ritahno se nduco yahn ama ihyan che duche ye Jesucristo che a ndih ye, ne sahn preso ne, rahn se te quenduche ye. A chemin no che rica nunde sahn chahn yahn se.

²⁰ Nducote u ne, hua devanó taça techecadé yahn dehtenduh che tihchan ne, tumerune sahn ndete che nahn cahn se yan Jerusalén, cuhnde cade yahn se.

²¹ Ate chica se che techecade emperador Augusto yahn se. Chemin che chihquentiyón che ndonun se vacoyahn nde ro che co dechúh sahn tah ye.

²² Tuhme rahn Agripa ri ye Festo:

—Namin u nahn cahneván che cahma se.

Ndahconan Festo yahn ye:

—Caviyan cahnevan ne che cahma se.

²³ Tama ro me ne, Agripa nduco Berenice ne, chenda ye numacuahn vedeyudo chete palacio nduco ihyan ndinān yahn sandado man, ihyan

nah̄n che vate ye yān min mān. Tuhme tahve Festo che chehua Pāblo,

²⁴ ne rāhn ye:

—Rey Agripa mān, nchuhn che nto dāma ne muhn mān, ngā sahn̄guh. Āma yāhn sahn̄ ndinān yāhn nació̄n yāhn Israel, nde chica nunde se yāhn se cuahn che cháhn min yān Jerusalén, nde ndā se muhn, hua renguan se rica se u che cāhcantiyó̄n che coh se.

²⁵ Ate u ne, hua ntacá̄ nde āma nunde yāhn se cāva che coh se, ne nducote mān se chica se che techecādé emperador Augusto yāhn se ne, chihquinó̄ che dechúh sahn̄ nān ye.

²⁶ Ate nducote hua devanó̄ deh nunde yāhn se che dirún̄ nān cāca che dechúh yāhn emperador yuhn vo ne, tahvé che chehua sahn̄. Nti se nān nducoyāca nchuhn, menān vihca nān ndih, rey Agripa, cāva che tumacadino ne deh nunde quendiho se che co dirún̄ nān cāca che dechúh,

²⁷ te rāhcó̄ te dín̄ āma vedenine ndete che dechúh āma preso che nde hua dirún̄ deh nunde quendiho se.

26

Chihnevan rey Agripa yāhn Pāblo

¹ Tuhme rāhn Agripa ri ye Pāblo:

—Co cahme.

Chenihyon Pāblo tāh ye, ne rāhn ye:

² —Rey Agripa, āma ndah ro yāhn che co cāhmā nān ne yāhn nducuāhn che rica nunde sahn̄ ndinān yāhn nació̄n yāhn Israel yāhn,

³ te ndih ne, a devano ne nducuāhn costumbre yāhn nuhn, ihyan nació̄n yāhn Israel mān, yāhn

che ndeh cuan ndi nuhn man. Chemin che ricá ndih che din chahtino ne yahn nducuahn che cahmá.

Nduhca che din Pablo ro che ametah cotahno ye Dihvo vo Jesucristo

⁴ Nducoyaca ihyan nación yahn Israel ne, ndihche ye nduhca che quechicá yan vacó man, yan Jerusalén man, nde ro che lihn u.

⁵ Ndete che nahn ye ne, co cahma ye te nde ro che chihtá ne, chinducó partido yahn fariseo, partido min che tahque yudo vederihquentiyon yahn.

⁶ Man ne, cuhnde cade yáhn, te ritahnó che va che ndedetuhche Dendiohs tenahn nduhca che a cah ye ndudo yahn ye ihyan ndico yahn nuhn.

⁷ Nducoyaca ihyan, nduh che ndichio ndata yahn Israel ne, ritahno ye che dinahn Dendiohs ndudo yahn ye, ne chemin che, nde ro nde rahh, redinahn ye che rihquentiyon ye man, rendeva ye yavenan ye numacuahn chedave yahn ye man. Rey Agripa, man ne, a yahn che tihca ritahnó che va che conahn ndudo min che rica nunde sahn chahn yáhn.

⁸ ¿Dehco che hua ritahno nchuhn che Dendiohs va che ndedetuhche ye tenahn?

Nduhca che din tan Pablo ro menan me, nahn cahno ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

⁹ Ro menan me ne, ndedecadinó che va che din tan nduco ihyan che ritahno ye Jesucristo yahn yan Nazaret,

¹⁰ ne tihca din tan nduco ihyan chahn yan Jerusalén. Chidocuyan ndinan ne, dirun ye ama

caça, te ye u cava che cuíh ihyan vacoyahn, ne chíh ama yahn ihyan che ritahno ye Jesucristo. Cuahn che rihno ye ama cha ihyan chahn ne, namin nducó ri dama ndudo yáhn nduco ye.

¹¹ Ama ndeh yune cah ríhn ihyan chahn cava che cahcoman ye che ritahno ye Jesucristo. Tihca redín nduh yan nduh yan chete yaco, te ama din tán nduco ihyan chahn che nde tama nación ráhn, rinúhn ihyan.

Rente Pablo nduhca che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹² 'A ntiyon min cháhn yan Damasco, ndá caça che te chidocuyan ndinan chahn u.

¹³ Ndiñ rey, cuihcovan ndah ne. Nan inguiyahn, cuahn che quenun yuné, cuáhn ne, u nduco sahn che nducó, ndihchero nuhn ama dave che chica nan ro, che tahque yudo ró che co yahn che quendihco nan ro, ne chiya chihto nan nuhn.

¹⁴ Chera nducoyaca nuhn ndiyahn, ne chihneván ama ndudo devaco yahn mán, che rahn: “Saulo, Saulo, ¿dehco che redin tan nduco ihyan yáhn? Che tihca redin ne, nduhca redin itenine che renun yah man te ite, renun te yahn cuiyon che rahco nduco ihyan ite.”

¹⁵ Tuhme tumeruné: “Dihvé, ¿duh ndih ne?” Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye u: “A u che Jesucristo che redin tan nducó.

¹⁶ Cuenecuen, te chihnde ró nan cava che din ntiyon yáhn. A tendahnún di cava che cuacotohn ndudo yáhn che ndihchero u man ro cuh. Man va ca che ndihchero u, ne tihca cuacotohn ndudo yahn chemin.

17 Ndedeváhn di tah ihyan nación yahn Israel man, tah ihyan nación chenahn man, te van ihyan chahn dechúh di,

18 cava che cacuehn ihyan, ne hua quendi ye vedetundo yahn ye man, hua quendi ye, dinahn ye che rihquentiyon chundah man. Ate quendi ye vededevano man, dinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs man. Namin cotahno ye u, ne nduco chemin ne, ndaca ye vederenchahco yahn nunde yahn ye, ne cuahtenan ye dama nduco ihyan yahn Dendiohs.”

Dinahn Pablo ndudo che chihnevan ye

19 'Rey Agripa, hua chacotahn ndudo che chica vahchetero, chihneván,

20 te cahndudó ndudo min nan ihyan yan Damasco man, nan ihyan yan Jerusalén man, nan ihyan che vate ye numachahte estado yahn Judea man, nan ihyan che vate ye nación chenahn man. Riyahvé ihyan chahn che nto ino ye nunde yahn ye man, che cuah ye Dendiohs man, che ndahca cuahtenan ye cava che cahco ro ye che a nto ino ye man.

21 Yahn che tihca redín ne, sahn nación yahn Israel ne, tumangan se u min chete yaco chahte, nahn cahno se u.

22 Ate rinan Dendiohs u, ne nde meniyon riquendí rahndudó ndudo yahn ye nan nducoyaca ihyan, ihyan nahñ man, ihyan chevah man. Ndudo che din Dendiohs che dirun ihyan profeta man, Moisés man, yahn che va che co ne, a ndudo min no che rahndudó.

23 Rahndudó che a va che chuhrihn ihyan min che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan

iyehñse, ne cuihno che coh ye ne, ihyan min menañ vihca va che ntuche ye van tenahn, cah ye ndudo ihyan naciòn yahn nuhn man, ihyan naciòn chenahn man, che ndevahn nducoyaca ihyan che cotahno ye ihyan.

Nahn Pablo che cotahno rey Agripa

²⁴ Cuahn che tihca rahn Pablo, che rendedevahn ye ihyan ne, cah Festo:

—Pablo, ¡luco ri di!, yahn che ama rehn.

²⁵ Ate ndahconan Pablo:

—Festo, che ama renevahnecún ndih, hua de-hve luco u, te che renté, rihnevan nchuhn ne, demañ ndudo cuaco.

²⁶ Nga rey Agripa, a devano ndah ye dehtenduh che tuhchan. Chemin che nde hua rá cudado, renté nan ye. A devano cuaco te namin ihyan cuh ne, a devano ye nducuahn dehtenduh che tuhchan, te nan nducoyaca ihyan chinahn.

²⁷ Rey Agripa, ¿a ritahno ne ndudo che din Dendiohs che dirun ihyan profeta ne? U devanó te ritahno ne.

²⁸ Rahn Agripa ri ye Pablo:

—Nduco tah cuahn ne, din che cotahnó Jesucristo.

²⁹ Tuhme rahn Pablo:

—Nduco tah o nduco ndeh ama ndahca ndete che cuahnecun Dendiohs che ndih nduco nducoyaca ihyan che vate ye muhn, rihnevan ye che rahn, cotahno nchuhn Jesucristo nduhca che ritahnó. Namin ama ndahca ndete che hua cuahnecun Dendiohs che co nchuhn preso nduhca u.

³⁰ Chihno rahn Pablo chemin ne, rey me man, Berenice man, gobernador man, nducoyaca ihyan che vate ye min man ne, necuan ye,

³¹ cuahn ye ama lado, ne rente ye yahn Pablo van man ye nduco vih:

—Sahn tih ne, dehve quendihco se nde ama nunde cava che coh se, nde huane cava che conun se vacoyahn.

³² Agripa ne, rahn ye ri ye Festo:

—Ndete che hua chica se che techecade emperador yahn se ne, co ntahte vo sahn.

27

Dechuh ye Pablo yan Roma

¹ Cuahn che a chihnde cade che dechuh ye Pablo yahn yahn Italia ne, chinduco nuhn ihyan. Ama capitan che duche se Julio, che ndi cuande se batallon che duche Augusto, ndonda tah se Pablo nduco te neve preso che va che cahn se.

² Chahtenun nducoyaca nuhn ama barco yahn yan Adramitio che a va yan che nahn yahn yahn Asia, ne chica nuhn min. Namin Aristarco yahn yan Tesalonica, yahn yahn Macedonia ne, chinduco ye nuhn.

³ Tama ro me ne, nda nuhn yan Sidon, ne nducote Julio ne, renevahnecun se Pablo ne, cah yune se che chahn ye, chendihchero ye amigo yahn ye man, che conan ihyan chahn ihyan man.

⁴ Cuahn che chica nuhn yan Sidon ne, chuhnan nuhn yahn yahn Chipre, quenan lado tah cueh nuhn, te cuahn nan che cuahn nuhn rechi yuhne.

⁵ Chuh dama nuhn yahñ yahn Cilicia mañ, Panfilia mañ, ne nda nuhn yañ Mira, yahñ yahn Licia.

⁶ Min ndaca capitán me ama barco yahñ yañ Alejandría che cuahn yahñ yahn Italia, ne chihquentiyon se che chahtenun nuhn chete, quendi nuhn cuahn nuhn.

⁷ Chihno ndeh ro ne, a conunde nda nino barco me yañ Gnido, te ama rino cuahn. Nducote ama rechí yuhne cuahn ñan cuahn ne, tahque ndah che chuh nino yañ Salmón, ne chaconduto nan yahñ yahn Creta.

⁸ Ama conunde chuh barco me numacuahn chihito nuniyahñ nde nda ama cuañ nino yañ Lasea ñan che duche Buenos Puertos.

⁹ Ama ndeh ro chinda, ne ama cahnda che cuahtechica ca barco ñan nuniyahñ, te a cochi nino ro iche. Chemin che yahve Pablo nducoyaca ihyan che chenun ye min,

¹⁰ ne rahñ ye:

—Nchuhn combiero, devanó te ama cahnda ndete che quendi vo cuhn vo, te denda vo barco cuh nduco chede che nda. Nde mañ vo ne, cahnda yuhn vo.

¹¹ Ate capitán me ne, tahque tumacah ca ye yahñ sahn che yahñ se barco me mañ, sahn ndinan che ricahca mañ, che co che rahñ Pablo.

¹² Nducote yañ min ne, hua ndahca che cuah-tenan ihyan ro iche ne, nducoyaca ihyan chahn ne, nahn ye che ndaca nuhn min, ndete che co nda nuhn Fenice, ama yañ, yahñ yahn Creta che rendihche cuaco cuahn ñan Africa, cava che min cuahtenan nuhn ro iche.

Ama ri yudo ñan nuniyahñ

13 Ama ro ne, canan quendihco yuhne cuto che hua dito rano, ne chihco dama ino ihyan chahn, ne cuahn nuhn numacuahn chihto yahn yahn Creta.

14 Ate huane rahn me ne, canan ama dito rano yuhne tan, rahn nan barco me.

15 Nducote hua recah yune yuhne tan me che cahñ barco cuahn nan che nahn nuhn ne, tahque ndah chihcoman nuhn che quenda cuahn nan che nahn.

16 Chuh nuhn nino nan ama yahn lihn che duche Clauda nan che ametah nduh dito rano yuhne, ne a conunde chi ndo tah ihyan chahn indu lihn che renda barco,

17 ndeterun ye chete. Tuhme chahcotuma ye ihyo barco me cava che hua condan. Nino min va ama cuan nan che duche Sirte, nan che hua yano nune, ne vah ye che min cuan barco me. Chemin che ndedevah ye tino tu che quendihco nan yahn yahn barco me cava che hua cahñ min.

18 Tama ro me ne, quendi ca rano yuhne tan me, ne chihtera ye chede che nda barco me van nuniyahn.

19 Chihno ino ro min ne, chihtera ye nde ama ndeh nan dehtenduh yahn barco me.

20 A ama ndeh ro che nde yahn nde iyon hua rendihchero nuhn, ne a min cuihno coh nuhn che rahco nuhn, te ama riquendi ri yudo.

21 Chihno ndeh ro che hua reh nuhn ne, chandi Pablo mendahn, ne rahn ye:

—Combiero, ndete che dinahn nchuhn che rahn ro che chenano vo yahn yahn Creta ne, hua chica vo min, ndere chinda dehtenduh.

22 Mañ ne, hua dehve rañco nchuhn, te andahre conda barco, ate nde ama vo ne, hua dehva co yuhn vo.

23 U ne, devanó chemin, te icuino ne, Dendiohs yáhn che redín ntiyon yahn ye ne, dechuh ye ama ángel yahn ye,

24 ne rañn ye ri ye u: “Pablo, hua dehve rahque, te va che nda nan emperador yahn Roma, ne cava di ne, ndedevahn Dendiohs nducoyaça ihyan che chenun ye ndoque chete barco.”

25 Combiero, cah yan nchuhn chedave yahn ne, te u ne, devano cuacó te Dendiohs ne, redinahn ye ndudo yahn ye, ne conahn nduhça che rañn ángel me.

26 Ate barco ne, va che cañnan nan yava.

27 Riquenda muhn riquenda min yuhne barco me, ne chihno o ndate ne, rechuh ama cuan nan che duche Adria. Nan mañn yan ne, checadino sañn che recañca barco me che a nino va yahn cuma.

28 Decade se van nune me a yano ca, ne ri ndico ntihyon ama metro. Tah cuahn cana nan ne, decade tun se, ne ri ndico ndache metro.

29 Nducote vah se che cañnan barco me nan yava ne, ndedevah se nduco ihyo cun cu che duche ancla cuahn cah barco me, cava che ametah co cañn ca, ne chahtenan rino se, ama rendedecadino se nde chi dave.

30 Numanahmin ne, sañn che ricañca barco me ne, nahn cano se, ndedevahn se sañn. Chemin che canan ndedevah se indu me, redin ca se che nahn ndedevah se tama te o cu cuahn tin barco me.

31 Ate rañn Pablo ri ye capitán me nduco sandado chahn:

—Ndete che cāno sahn chuhn ne, nchuhn ne, hua co ndevahn ne.

³² Tuhme chihca sandado chahn ihyo che nechiche indu me ne, chendāh nun vān nune.

³³ Cuahn che a nahn co dave ne, rāhn Pab̄lo ri ye nducoyāca sahn chahn:

—Ndāhca che cheh nchuhn, te a o ndate che nde hua reh ne nde hua rahteyādo ne.

³⁴ Cocheh nchuhn mare tah cava che cocha ne, caḥca ne nune. Hua dehve rāhco ne, te hua dehva co yahn ne.

³⁵ Chihno rāhn ye chemin ne, chetaḥ ye paḥ, ne necaḥ ye nundihve cuahn Dendiohs naḥ nducoyāca sahn chahn, ne ndeh ye canaḥ reh ye.

³⁶ Tuhme chavi tah vederān yahn sahn chahn, ne namin cheh se.

³⁷ Vān nducoyāca nuhn che chenun nuhn chete barco me ne, ri nuhn o ciento quenān ino raco ntiḥyon āma iḥyan.

³⁸ Chihno che cheh sahn chahn tah ne, chihtera ca se trigo cava che ndāh caḥ nduh barco me.

Chehchenun barco vān nuniyāhn

³⁹ Cuahn che a chi dave me ne, hua nchanaḥ sahn ricahca barco chahn ti maḥ che chenun se. Ate chīnaḥ se āma reche nuniyāhn che a ro yaḥndute numa chihto. Tuhme chihquino se che cacahca se barco me, ndete che co ndā min.

⁴⁰ Chihca se ihyo yahn ancla chahn, nuhnde cava barco me. Ndāhco cava se indu che ricahca barco, ne cuahn che ndedeca yaḥo se tino tu che rendihco tin yaḥn yahn barco ne, canaḥ rica, cuahn cuahn naḥ va reche nuniyāhn.

⁴¹ Ate nda barco me ama cuan nan che rentahn nun vih nune, ne cahnan nan yava. Min chihnde chiche, ne nducote ama rahn nune cuahn vedame ne, chihno chendan.

⁴² Tuhme ntuhno sandado chahn che cahno se sahn preso cava che hua cano nde ama se.

⁴³ Ate capitán min ne, nducote hua nahn se che coh Pablo ne, hua cah yune se che tihca din se. Chihquentiyon se che nducoyaca sahn che ri se nune ne, cahca se nune, cah se nan yahn cuma,

⁴⁴ ne sahn chenahn ne, nan irahno man, cheyahn barco man, cah nduco se. Nduco tihca ne, ndevahn nducoyaca nuhn.

28

Quenan Pablo yahn yahn Malta

¹ Cuahn che a nda nuhn yahn min ne, checadino nuhn che Malta duche.

² Ihyan che vate ye min ne, ama nevah necun ye nuhn, ne chihco ye ama vacoyahn chahte cava che necah ihno nuhn, te ama iche man, ama ran co man.

³ Pablo ne, rene din dama ye duniyahn cuma, ne cuahn che rih ye vacoyahn ne, quendah ama cu tan yahn ihno yahn vacoyahn, ne cah te tah ye.

⁴ Cuahn che ndihche ro ihyan yahn min che quendihco raco cu me tah Pablo ne, rahn ye van man ye nduco vih:

—Sahn tih ne, co sahn rihno ihyan se, ne andahre ndevahn se van nuniyahn, ate tah Den-diohs ne, hua ndevahn se.

⁵ Ate chihde Pablo tah ye, ne chendahnun cu me vacoyahn, ne hua dehva chi yahn ye.

⁶ Nducoyaca ihyan chahn ne, chenan rino ye che condito Pab̄lo, o aden̄an no condah ye, coh ye. Ate cuahn che a chi ndeh ura che chenan rino ye ne, a hua dehva chi, ne ndahcorun ye che rendedecadino ye, ne rahn ye te Pab̄lo ne, Dendiohs ye.

⁷ Nino min va yahn yahn ama ihyan che duche ye Pulio. Ihyan min ne, ndinan ye yahn ihyan chahn. Ama nevahnecon ye nuhn numacuahn vedeyeno, ne chahtenan nuhn vaco ye ino ro.

⁸ Chida Pulio ne, quendite ye, ndi ye cah ihno man, cah yun man. Chahn Pab̄lo, chendihchero ye ihyan, ne chihno covah ye ne, nahn tah ye ihyan min, ne ndo yahn ye.

⁹ Checadino ihyan yahn chemin, ne ndo dama ihyan cah che vate ye yahn min, ne namin ndoyahn ye.

¹⁰ Ama nevahnecon ihyan yahn min nuhn, ne te ye nducuahn dehtenduh che cochihve yahn nuhn cuahn che ndaca nuhn min.

Nda Pab̄lo yan Roma

¹¹ Chihno ino iyo ne, chahtenun nuhn chete tama barco yahn yan Alejandría che quenan min ro iche. Barco min ne, nda ama bandera nan che nentava se Cástor nduco Pólux, che rivahn dendiohs yahn sahn che ricahca barco.

¹² Nda nuhn yan Siracusa, ne min chahtenan nuhn ino ro.

¹³ Chica nuhn min, quendi nuhn numa chihto nuniyahn nde nda nuhn yan Regio. Tama ro me ne, rano yuhniyahn, ne chihno o ro ne, nda nuhn yan Puteoli.

14 Min nt̄aca nuhn yahn dihno vo, ne rah̄n ye nduco nuhn che cuahtenan nuhn nduco ye. Chah-tenan nuhn ama ndate, tuhme cuahn nuhn yan Roma.

15 Dihno vo che vate ye yan Roma ne, checadino ye che ndā nino nuhn, ne ndā ye, chendi yune ye nuhn ama cuan nan che duche Tres Tabernas. Nah̄n ye ne, ndā dama ye nde ndihve che duche Foro de Apio. Cuahn che ndihchero Pablo ihyan chahn ne, cah̄ yan ye chedave yahn ye, ne necah̄ ye nundihve cuahn Dendiohs.

16 Cuahn che ndā nuhn yan Roma ne, necah̄ capitán me preso chahn tah̄ ihyan ndinan̄ yahn sandado che redin cudado min. Me Pablo ne, cah̄ yune ye che nuhn ye ama vah nan che conun ye, ne nduco ye ama sandado che redin se cudado ihyan.

Rahndudo Pablo Ndudo yahn Dendiohs yan Roma

17 Chihno ino ro che ndā nuhn ne, din dama Pablo nducoyaca ihyan nah̄n, ndata yahn Israel, che vate ye min yan Roma, ne rah̄n ye ri ye ihyan:

—Nchuhn dihnó, u ne, nde ama nunde hua quendihcó nan ihyan nación yuhn vo Israel, nde hua rahcotahn̄ costumbre che chihco ihyan ndico yuhn vo. Ate andahre che tihcā ne, din ye preso u min yan Jerusalén, ne necah̄ ye u tah̄ ihyan ndinan̄ yahn Roma.

18 Ihyan ndinan̄ chahn ne, techecade ye yahn, ne nducote ametah̄ nde ama nunde yahn cava che cahcantiyon ye che cóh ne, nahn nt̄ahte ye u.

¹⁹ Ate ihyan nación yuhn vo ne, hua cahne^cun ye. Chemin che a ca^de chicá che techeca^de emperador yáhn, andahre metah nde a^mama nunde che cáh ihyan nación yuhn vo.

²⁰ Maⁿ ne, din da^mamá nchuhn ca^vava che ndihche vih vo maⁿ, ca^vava che nte cuandé nchuhn dehco che nchiche ca^dena cuh u maⁿ. Nchiche ca^dena cuh u, te ritahnó che va che conahn ndudo che te Dendiohs, checadino uvo, ihyan nación yahn Israel.

²¹ Tuhme ra^hahn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Nde a^mama ca^caca che dirun ihyan esta^do yahn Judea yahn dehtenduh che redin ne, ametah nda ta^h nuhn. Namin nde a^mama dihno vo che rica ye min, renda^y ye muhn ne, hua chihnga^rahn ye yahn ne.

²² Ate nahn cahnevan nuhn deh ca^hma ne, te a numacuahn no ne, taⁿ ihyan yahn vederihquentiyon ra che ritahno nchuhn.

²³ Tuhme chihco ye a^mama ro, ne a^mama ya^hahn ye ndo da^mama ye vah naⁿ che quenun Pa^bblo, ne numa ro cahndudo ye yahn vederihquentiyon che nda^hco ca^de Dendiohs. Rahndudo ye ley che dirun Moisés maⁿ, ndudo che dirun profeta maⁿ, ne nahn ye che conahn ihyan chahn yahn Dihvo vo Jesucristo.

²⁴ Na^hahn ihyan chahn ne, chitahno ye, ne na^hahn ye ne, hua chitahno ye.

²⁵ Nducote na^hahn ye ne, hua quen^an ino ye ne, necuan ye che nahn na^hahn ye. Tuhme ra^hahn Pa^bblo ri ye ihyan chahn:

—A nda^hcaⁿ ndudo che ca^h Vaco Ndah yahn Dendiohs, cahndudo ihyan profeta Isaías, chihnevan ihyan ndico yuhn vo:

²⁶ Cuehn, cuahndode nan ihyan sih tuhca:
 “Cuahn dama rihnevan nchuhn, ate hua renahn
 ne.

Cuahn dama rendihche ro ne, ate hua renchanan
 ne,

²⁷ te nedin cheche man ne chedave yahn ne.

Hua redinahn ne man, hua rihcovan ne man,
 hua renahn ne man, hua rento ino ne nunde yahn
 ne man.

Chemin che hua renchahco Dendiohs cava ne.”

²⁸ Man ne, cadino nchuhn te cuahndudo nuhn
 ndudo ndah yahn Jesucristo van ihyan naci6n
 chenahn. Ihyan chahn che cuaco ne, cahcovan ye,
 ne ndedevahn Dendiohs ihyan.

²⁹ Cuahn che chihno rahn Pablo tihca ne,
 conahn ihyan chahn, quenana ama ndeh rente ye
 nduco vih, te chi tan ye yahn ndudo min.

³⁰ Pablo ne, quenana ye min o nduyo, quenun
 ye vah nan che tumanan ye, ne nevahneacun ye
 nducoyaca ihyan che rahn ye, rendihchero ye
 ihyan.

³¹ Rahndudo ye yahn vederihquentiyon yahn
 Dendiohs man, ricuahn ye ndudo yahn Dihvo vo
 Jesucristo man, ne nde ama ihyan ne, hua din
 vahche ye yahn ye.

El Nuevo Testamento: Cuicateco de Teutila New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec, Teutila)

copyright © 1972 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Teutila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Teutila [cut], Mexico

Copyright Information

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Teutila

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
6bd8292c-2070-5c2d-8b8b-378bf0f66afe